https://t.me/tephd

پایان‌نامه جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد مطالعات منطقه‌ای (گرایش خلیج‌فارس)

عنوان

بررسی زمینه‌های همگرایی و واگرایی در روابط جمهوری اسلامی ایران و سلطان‌نشین عمان

چکیده

جمهوری اسلامی ایران و سلطان‌نشین عمان به عنوان دو کنش‌گر منطقه‌ای، (البته دو کنش‌گری که به لحاظ پتانسیل و وزن منطقه‌ای با یکدیگر تفاوت‌های آشکاری دارند) در طول چند دهه اخیر روابط باثبات و سازنده‌ای با یکدیگر داشته‌اند، روابطی که هر کدام از این دو کنش‌گر دلایل خاص خود را برای حفظ و گسترش آن داشته و دارند. از زاویه نگاه ایران، رابطه با عمان ابزاری برای ایجاد شکاف در جبهه عربی به رهبری عربستان سعودی و موزانه‌تهدید این جبهه است. افزون بر این، گسترش روابط با عمان گام موثر دیگری جهت کسب شناسایی قدرت منطقه‌ای ایران است. در سوی دیگر، رابطه با ایران فرصتی مناسب برای عمان جهت بدست آوردن منافع اقتصادی (به‌ویژه در حوزه انرژی) و کسب پرستیژ منطقه‌ای به عنوان یک بازیگر مستقل و البته یک میانجی موثر است. در مجموع، رابطه ایران و عمان رابطه‌ای سازنده و روبه رشد است، رابطه‌ای که با توجه به تاکید موکد سیاست خارجی ایران در دوره ریاست جمهوری حسن روحانی بر گسترش رابطه با همسایگان بیش از پیش در اولویت سیاست خارجی ایران قرار دارد. با توجه به این توضیح، این مطالعه

https://t.me/tephd

جهت پاسخگویی به این پرسش پژوهشی اصلی طراحی شد: زمینه‌های همگرایی و واگرایی در روابط جمهوری اسلامی ایران وسلطان‌نشین عمان کدامند؟

در پاسخ به این پرسش فرضیه اصلی این پژوهش بیان می‌کند که:

موقعیت استراتژیک ژئوپولیتیکی دو کشور، اهمیت همکاری‌های اقتصادی و ضرورت‌های امنیتی از عوامل مهم همگرایی میان دو کنش‌گر و تعهدات منطقه‌ای سلطان‌نشین عمان در چارچوب شورای همکاری خلیج‌فارس و روابط دو جانبه این کشور با آمریکا و اسرائیل عامل اصلی واگرایی در روابط این کشور با جمهوری اسلامی ایران است.

واژگان کلیدی: جمهوری اسلامی ایران، سلطان‌نشین عمان، قدرت منطقه‌ای، شناسایی منطقه‌ای، پرستیژ.

منابع پارس پژوهه

https://t.me/tephd

فهرست مطالب

عنوان **صفحه**

فصل اوّل : کلیات

۱-۱- بیان مساله..... ۱

۱-۲-پیشینه پژوهش..... ۵

۱-۳-هدف تحقیق..... ۷

۱-٤-اهمیت و انگیزه تحقیق..... ۷

۱-۵-سئوال اصلی..... ۸

۱-٦-فرضیه اصلی..... ۸

۱-۷-متغیرهای پژوهش..... ۸

۱-۸-تعاریف نظری و عملیاتی مفاهیم و متغیرها..... ۸

۱-۹-نوع تحقیق..... ۱۰

۱-۱۰-روش پژوهش..... ۱۰

۱-۱۱- محدودیت‌ها و مشکلات تحقیق..... ۱۱

۱-۱۲-سازماندهی تحقیق..... ۱۱

فصل دوم: چارچوب نظری

مقدمه..... ۱۲

https://t.me/tephd

۲-۱- مفهوم موازنه‌تهدید..... ۱۳

۲-۲- نظریه نسبت‌دادن موقعیت..... ۲۵

جمع‌بندی..... ۲۸

فصل سوم: زمینه‌های همگرایی بین ایران و عمان

مقدمه..... ۳۱

۳-۱-پیشینه همگرایی تاریخی ایران و عمان..... ۳۲

۳-۲- همگرایی اقتصادی ایران و عمان..... ٤٤

۳-۳-همگرایی ایران و عمان در حوزه انرژی..... ٥٤

۳-٤- زمینه‌های ژئوپولیتیکی همگرایی..... ٥٦

۳-٥- همگرایی سیاسی..... ٦۳

جمع‌بندی..... ٦٦

فصل چهارم: زمینه‌های واگرایی میان ایران و عمان

مقدمه..... ٦۷

٤-۱- نگاه متفاوت ایران و عمان به امنیت منطقه‌ای..... ٦۷

٤-۲- واگرایی میان سیاست‌های امنیتی ایران و عمان..... ۸۰

٤-۳- اختلاف ایران و عمان بر سر روابط عمان با اسرائیل..... ۸۱

٤-٤- روابط عمان و ایالات متحده آمریکا..... ۸۲

٤-٥- دیدگاه عمان در زمینه پرونده هسته‌ای و تحریم ایران..... ۸٦

https://t.me/tephd

٤-٦-تضاد منافع عمان به عنوان عضوی از کشورهای شورای همکاری خلیج‌فارس با ایران.....۹۱

٤-۷-مواضع سلطان‌نشین عمان در قبال جنگ تحمیلی عراق علیه جمهوری اسلامی ایران.....۹۲

٤-۸- سایر زمینه‌های واگرایی در روابط ایران و عمان.....۹٦

جمع‌بندی.....۹۹

نتیجه‌گیری..... ۱۰۱

کتاب‌نامه..... ۱۰٤

پیوست..... ۱۱۲

منابع پارس پژوهه

https://t.me/tephd

منابع پارس پژوهه

فهرست جداول و تصاویر

عنوان **صفحه**

https://t.me/tephd

جدول شماره۳-۱: روند تراز تجاری ایران با عمان طی سال‌های ۱۳۸٦ لغایت ۱۳۹۳ خورشیدی (میلیون دلار)..... ٤٨

جدول شماره۳-۲: مبادلات تجاری ایران و عمان طی سال‌های ۲۰۰۷ لغایت ۲۰۱٤ میلادی (میلیون دلار) ٤٨

جدول شماره ۳-۳: مهم‌ترین افلام صادراتی ایران به عمان..... ٤٩

جدول شماره ۳-٤: مهم‌ترین اقلام وارداتی ایران از عمان ۵۷

نقشه شماره۳-۱: موقعیت جغرافیایی و شکل تنگه هرمز.....۵۷

نقشه شماره ۳-۲: اهمیت ژئوپلتیک تنگه هرمز.....۵۹

فصل ۱

https://t.me/tephd

کلیات

https://t.me/tephd

۱-۱- بیان مسئله

بی شک دو کشور ایران و عمان با توجه به فراز و فرودهای تاریخی فی مابین می‌توانند نقشی تعیین‌کننده در آینده منطقه خلیج فارس داشته باشند؛ بنابراین با توجه به این امر که ایران برخلاف سایر همسایگان خود درحوزه خلیج فارس هم‌نژاد و هم‌زبان نبوده و نکته موثر اینکه ایران تنها کشوری در منطقه است که با قدرتهای فرا منطقه‌ای هیچ گونه اتحاد نظامی ندارد بنابراین باید با ظرافت هرچه تمامتر به دنبال همگرایی با سرزمینی باشد که قابلیتهای خود را بیش از پیش در آن به منصه ظهور برساند.

عمان نزدیک‌ترین همسایه جنوبی ایران در آب‌های خلیج‌فارس بشمار می‌رود که دارای ریشه‌های فرهنگی و دینی با سرزمین ایران است. بنابراین تحت هیچ شرایط زمانی نباید دستگاه دیپلماسی ایران از آن غفلت نماید.

از سوی دیگر دولت ایران به جهت تکمیل طرحی که منجر به احاطه تنگه هرمز می‌گردید، در دهه ۷۰ میلادی، ایجاد روابط حسنه و نزدیکی با سلطان نشین عمان را از اولویت های سیاست خارجی خود قرار داد و با توجه به این نکته خطیر که تنگه نزدیک به سواحل عمان است، ایران شبه جزیره مسندم و جزیره‌های اقماری آن را از دید راهبردی و البته به نیت بدست آوردن خطوط کشتیرانی مهم ارزیابی می‌نمود. در همین دوران تهران آمادگی و اراده سیاسی خود را برای کمک به ممالک همسایه درحوزه خلیج‌فارس جهت حل و فصل مسایل و مشکلات امنیتی ایشان اعلام داشت و صد البته که درخواست دولت سلطان‌نشین عمان از ایران برای دخالت مستقیم در ماجرای شورشیان چپ‌گرای ظفار در همین راستا ارزیابی می‌گردد.

در حقیقت قبل از پیروزی انقلاب اسلامی، ایران کمک‌های زیادی به استقرار و ثبات پادشاهی عمان کرده بود و نقش مهمی در ثبات این کشور در پنجاه سال گذشته داشته است. لذا بعد از پیروزی انقلاب اسلامی، سلطان‌نشین عمان تلاش کرده است تا روابط خود با جمهوری اسلامی ایران را همچنان حفظ نماید.

در سالهای گذشته هم کشور مذکور در ایجاد رابطه و میانجی‌گری فی ما بین جمهوری اسلامی ایران و کشورهای غربی به ویژه ایالات متحده آمریکا نقش اساسی داشته است. این امر بیان‌گر این مساله است که سلطان‌نشین عمان در سیاست خارجی خود بسیار هوشمندانه و عاقلانه، استراتژی خاص خود را تعریف کرده و هم اکنون از محبوبیت ویژه‌ای در بین ملت‌های منطقه برخوردار است. در همین راستا پادشاهی عمان نقشی کاملا مثبت در مسئله هسته‌ای ایران ایفا کرده و تلاش نموده است به عنوان نوعی رابط بین ایران و کشورهای ۵+۱ باشد.

یعنی سیاست سلطان‌نشین عمان برای برقراری و بهبود وضعیت روابط بین ایران و جامعه جهانی قابل تعریف و تقدیر بوده و این کشور نقشی کاملا پر رنگ در این مسیر داشته است. گذشته از این، سلطان‌نشین عمان برخلاف پادشاهی عربستان سعودی و برخی کشورهای شورای همکاری خلیج‌فارس که مایل هستند جایگاه ایران در منطقه تنزل یابد مایل نیست که جمهوری اسلامی ایران مورد حمله نظامی قرار گیرد و تلاش می‌کند از راه هم‌افزایی، به نوعی ظرفیت ایران را در منطقه افزایش دهد.

چنانچه این کشور در سه دهه گذشته نقش مثبتی در جلوگیری از تهدیدات خارجی و ایجاد تحریم‌های جدید علیه جمهوری اسلامی ایران داشته و تلاش کرده است از دامنه فشارها نیز بکاهد.

علاوه بر این سلطان‌نشین عمان تلاش می‌کند با توجه به رابطه اقتصادی و فرهنگی، به نوعی رابطه خود را با جمهوری اسلامی ایران بسط و گسترش بخشد.

https://t.me/tephd

در حوزه اقتصادی با توجه به مشکلاتی که جمهوری اسلامی ایران برای ارسال گاز طبیعی از راه پاکستان به هند دارد، سلطان‌نشین عمان تلاش کرده است از طریق باز تعریف پروژه لوله گذاری از راه دریای عمان، پروژه گاز ایران به هند را اجرائی_عملیاتی نماید.

ایران و عمان سال‌هاست که دوستانه کنار هم زندگی می‌کنند. اعتقاد جمهوری اسلامی ایران به ضرورت توسعه همکاری‌های منطقه‌ای و لزوم حضور فعال کشورهای منطقه در تامین امنیت و ثبات آن بدون حضور بیگانگان مسیر صحیحی را برای همکاری‌های منطقه‌ای ترسیم می‌کند .

عواملی همچون اشتراکات عمیق فرهنگی، تاریخی، دینی و مذهبی و همزیستی دو کشور درکنار آبراه راهبردی خلیج‌فارس و تنگه هرمز که بیش از ٦٠ درصد انرژی دنیا از این آبراه جهانی عبور می‌کند همگی دست به دست یکدیگر داده‌اند تا روابطی بی‌نظیری را در این منطقه میان یکدیگر بوجود آورند .

جمهوری اسلامی ایـران بر این باور است که سلطان‌نشین عمان با پیروی از سیاست تشنج زدایی و ایجاد تعادل در مناسبات با کشورهای منطقه یکی از باثبات‌ترین کشورها شناخته می‌شود. حاکمیت سیاست توازن در روابط خارجی و اهتمام عمانی‌ها به توسعه روابط با جمهوری اسلامی ایران باعث شده که مشکلات و چالش‌ها بر سر راه توسعه‌ی روابط مهار شود و در مسیر سالم حرکت کند. تبادل هیات‌ها و رایزنی‌های مستمر مقامات کشوری و لشگری دو طرف ضامن ایجاد درک و فهم متقارب و مشترک در مناسبات و مواضع دو کشور و پیشرفت روابط دوجانبه در مسیر صحیح شده است. این مسأله می‌تواند در تحکیم و ثبات منطقه نقش آفرین باشد و عملاً زمینه را برای خروج نیروهای بیگانه از منطقه فراهم نماید.

ژئوپلیتیک تنگه هرمز یکی از عوامل مؤثر و پایدار در روابط ایران و عمان است. ایران و عمان به ترتیب در بخش شمالی و جنوبی تنگه هرمز واقع شده‌اند. این امر با وجود تحولات منطقه‌ای و جهانی دو کشور را ملزم به داشتن روابط حسنه با یکدیگر کرده است طوری‌که رابطه‌ی تنگاتنگی میان حفظ امنیت تنگه هرمز و امنیت خود قائل هستند. این مسأله انگیزه‌ی دو کشور را به داشتن روابط نزدیک و دوستانه تشدید می‌کند. تهران و مسقط به این حقیقت واقف هستند که هرچه تغییر کند، عوامل جغرافیایی تغییر نمی‌کند. نزدیکی جغرافیایی ایران و عمان در تنگه ی هرمز، دور افتادگی جغرافیایی عمان از جهان عرب و اهمیت ژئوپلیتیکی و ژئواستراتژیکی تنگه هرمز ایران و عمان را ملزم به داشتن روابط حسنه با یکدیگر کرده است. بر همین اساس و با وجود اینکه عمان همواره روابط نزدیکی با آمریکا و سایر کشورهای غربی داشته اما این امر در روابط دوستانه ایران با این کشور تأثیری نداشته است.

نقش میانجی عمان در روابط ایران و آمریکا و مخالف بودن دولت این کشور با تندروی‌های منطقه‌ای بخصوص مخالفت با سیاست‌های عربستان در منطقه از خصوصیات بارز عمانی‌ها بوده است. برای مثال پادشاه عربستان پیشتر از رهبران کشورهای عضو شورای همکاری خلیج‌فارس خواسته بود تا از مرحله‌ی همکاری به مرحله‌ی تشکیل اتحادیه منتقل شوند که یکی از معترضین به این طرح سلطان‌نشین عمان بود. یوسف بن علوی_وزیر خارجه این کشور در مخالفت با طرح عربستان اعلام کرد که کشورش مخالف تشکیل اتحادیه‌ی کشورهای حاشیه‌ی خلیج‌فارس است و در صورت تشکیل عمان هرگز به آن نخواهد پیوست؛ چرا که منطقه نیازی به توسعه‌ی نیروهای سپر جزیره ندارد.

همچنین در ارتباط با تحولات اخیر کشورهای عضو شورای همکاری خلیج‌فارس، سلطان‌نشین عمان و پادشاهی کویت قاطعانه با مسأله فراخواندن سفرا خود از امیرنشین قطر یا قطع روابط دیپلماتیک با آن مخالف

https://t.me/tephd

هستند؛ به ویژه اینکه این دو کشور به هیچ عنوان با نظر امارات متحده عربی و پادشاهی عربستان در مورد نگرانی از مواضع قطر در قبال حمایت از اخوان المسلمین مصر، موافق نیستند.

این کشور در سال‌های گذشته در چارچوب سیاست منطقه‌ای متوازن، گسترش مناسبات با کشورهای حوزه خلیج‌فارس و جمهوری اسلامی ایران را در دستور کار خویش دارد و بر تکوین همکاری دسته جمعی و پایدار منطقه‌ای تاکید می‌ورزد. از زاویه نگاه جمهوری اسلامی ایران نیز رابطه با سلطان‌نشین عمان ابزاری موثر جهت ایجاد شکاف در جبهه اعراب به سردمداری عربستان سعودی است و می‌تواند موقعیت منطقه‌ای ایران را تقویت کند.

۱-۲- پیشینه‌ی پژوهش

در زمینه‌ی روابط ایران و عمان کتب ، مقالات و همایش‌های اندک و ناچیزی نسبت به اهمیت موضوع انجام شده است و در حقیقت کتب تحقیقاتی و پژوهشی که بطور مستند به روابط این دو کشور همسایه و همجوار بپردازد بسیار ناچیز و محدود است. در این قسمت از پایان‌نامه مقالات و کتب فارسی که به این موضوع پرداخته‌اند مورد بررسی قرار گرفته و قسمت‌هایی از این مقالات ذکر می‌گردد.

اولین مقاله با عنوان " ژئوپولیتیک تنگه هرمز و روابط ایران و عمان" نوشته دکتر جعفری ولدانی است که به تاثیر روابط با عمان و نقش ژئوپولیتیک دریای عمان به عنوان یکی از زمینه‌های همگرایی در این بستر می‌پردازد . او می‌نویسد: ژئوپلیتیک تنگه هرمز یکی از عوامل موثر و پایدار در روابط ایران و عمان است. ایران و عمان به ترتیب در بخش شمالی و جنوبی تنگه هرمز واقع شده‌اند. این امر به رغم تحولات منطقه‌ای و جهانی دو کشور را ملزم به داشتن روابط حسنه با یکدیگر کرده است. ایران و عمان رابطه تنگاتنگی میان حفظ امنیت

تنگه هرمز و امنیت خود قائل هستند. این مسئله انگیزه دو کشور را به داشتن روابط نزدیک و دوستانه تشدید می‌کند. ایران و عمان به این حقیقت واقف هستند که هر چه تغییر کند، عامل جغرافیایی تغییر نمی‌کند.

مقاله دوم روابط ایران و عمان در دوره‌ی پهلوی دوم است که دکتر علیرضا خزائلی به تاریخچه روابط دو کشور و به زمینه‌ی همگرایی و واگرایی می‌پردازد. او می‌نویسد:

روابط خارجی ایران در دوره پهلوی دوم با سلطان‌نشین عمان تحت تاثیر مجموعه رویدادهایی که منطقه خلیج فارس و دریای عمان را از اوایل دهه ۱۹۷۰ م ، ۱۳۵۰ ش دگرگون ساخت، گسترش یافت. خروج نیروهای انگلستان از خلیج‌فارس بر اساس سیاست شرق کانال سوئز و مسئله خلا قدرت ، دکترین نیکسون مبنی بر اعطای هر چه بیشتر اختیارات امنیتی به متحدان امریکا در مناطق ژئوپولیتیک جهان سبب تحول در روابط دو کشور شد. سومین مقاله در این پایان‌نامه سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران در قبال سلطان‌نشین عمان نوشته توسط دکتر نور محمد جواد آسایش زارچی سفیر وقت ایران در عمان است.

از ویژگی‌های این مقاله بررسی سیاست ایران نسبت به همسایگان بویژه همسایگان در حوزه خلیج‌فارس است. از دیگر ویژگی‌های این مقاله اطلاعات و آمارهایی است که مقاله بیان می‌دارد.

زمینه‌ها و موانع همگرایی در منطقه خلیج‌فارس نوشته سید جواد امام جمعه‌زاده از دیگر مقالات در زمینه همگرایی و واگرایی در خلیج‌فارس است که در زمینه تاثیرات همگرایی و انطباق آن با مسئله همگرایی در خلیج‌فارس به پژوهش پرداخته است.

https://t.me/tephd

با توجه به مطالب ذکر شده در بالا می‌توان گفت منبع پژوهشی مهمی در رابطه با موضوع پایان‌نامه حاضر وجود ندارد و باید در این حوزه مطلبی نگارش یابد تا به عنوان منبع برای دیگر پژوهش‌گران مورد استفاده قرار گیرد.

۱-۳- هدف تحقیق

هرگونه پژوهشی بر اساس اهداف تکنیکی و راهبردی انجام می‌گیرد. هدف اصلی این پژوهش نیز درک بهتر عوامل همگرایی و واگرایی در روابط جمهوری اسلامی ایران و سلطان‌نشین عمان در دوران گوناگون است و اینکه کدامیک از این عوامل نقش موثرتری در تفاوت‌های کارکردی و رفتاری سیاست خارجی طرفین داشته است.

۱-٤- اهمیت و انگیزه موضوع

با توجه به تاکید سیاست خارجی دولت جناب آقای روحانی بر بهبود روابط با همسایگان، سلطان نشین عمان به عنوان کشوری استراتژیک و البته کشوری که هیچگاه تابع سیاست‌های سعودی نبوده است، اهمیت بسیاری پیدا می‌کند. در این راستا تحلیل شکل فعلی روابط ایران و عمان و حوزه‌های همگرایی و واگرایی میان این دو کشور می‌تواند نقش مهمی در طراحی سیاست خارجی هوشمندانه در رابطه با همسایگان و در جهت ارتقای موقعیت منطقه‌ای جمهوری اسلامی ایران و البته ایجاد شکلاف در جبهه عربستان داشته باشد.

https://t.me/tephd

۱-۵- سوال اصلی

زمینه‌های همگرایی و واگرایی در روابط جمهوری اسلامی ایران و سلطان‌نشین عمان کدامند؟

۱-٦-فرضیه اصلی

موقعیت مشترک ژئوپولیتیکی و زیر ساخت های اقتصادی مکمل از مهم ترین عوامل همگرایی میان ایران و عمان و تعهدات منطقه‌ای سلطان‌نشین عمان در شورای همکاری خلیج فارس عامل اصلی واگرایی در روابط جمهوری اسلامی ایران با سلطان‌نشین عمان است.

۱-۷-متغیرهای پژوهش

متغیر مستقل: موقعیت مشترک ژئوپولیتیکی و زیر ساخت های اقتصادی مکمل+ تعهدات منطقه‌ای سلطان‌نشین عمان در شورای همکاری خلیج فارس

متغییر وابسته : همگرایی و واگرایی در روابط جمهوری اسلامی ایران و سلطان‌نشین عمان

۱-۸- تعاریف نظری و عملیاتی مفاهیم و متغیرها

همگرایی

فرایندی است که توسط برخی کشورها در یک منطقه خاص با رویکرد اقتصادی (واحدهای اقتصادی مکمل) شروع شده و می‌تواند به بخش‌های دیگر سیاسی ، اجتماعی ، فرهنگی و غیره تسری یابد(دوئرتی و گراف، ۱۳۸۹).

https://t.me/tephd

واگرایی

فرآیندی است که کشورها یا واحدهای سیاسی در یک منطقه خاص به دلایل تعارضات ساختاری، شکاف‌های اجتماعی متراکم، نظام‌های اقتصادی مشابه و بحران‌های ادواری پنج گانه: مشارکت، مشروعیت، هویت، توزیع، نفوذ و مهم‌تر از همه وابستگی به قدرت‌های فرامنطقه‌ای و مداخله‌گر نمی‌توانند به هم پیوندند (قوام، ۱۳۸۳: ۲۵٤).

قدرت‌های فرامنطقه‌ای

در تحلیل امانوئل والراشتاین در کتاب" نظام‌های جهانی" در پی ظهور سرمایه‌داری نوین چند اتفاق مهم به وقوع پیوست از جمله تقسیم کار بین‌المللی، تخصصی شدن، صدور سرمایه، برآمدن انقلاب صنعتی که در پی آن جهان به سه قطب مرکز، پیرامون و شبه پیرامون تقسیم گردید که مرکز را قدرت‌های برتر جهانی تشکیل می‌دهند (Walerstien, 1974).

موقعیت ژئوپلیتیک

مفهومی است که مک ماهان، آلفرد مارشال و مکیندر در اهمیت جغرافیا و تاثیر آن بر قدرت سیاسی دولت‌ها به عنوان راهنمای منافع ملی و سیاست خارجی ایشان به کار گرفته‌اند. مفهوم قلب جهان برگرفته از اهمیت جغرافیا در سیاست است که امروزه از آن به عنوان ژئوپولیتیک نام می‌برند (میرحیدر، ۱۳۸۵).

https://t.me/tephd

زیرساخت‌های مکمل اقتصادی

تالکوت پارسونز در کتاب" نظریه کنش عمومی" با مبنا قرار دادن دو مفهوم کارکرد و ساختار در متن شرایط محیطی و داخلی تداوم ساختار اقتصادی هر کلیت اجتماعی را در گرو تعامل مستمر و مثبت با زیرساخت‌های مکمل کلیت اجتماعی دیگر قرار داده و به این ترتیب مبنای نظریه ثبات و همگرایی را تئوریزه می‌نمایند (Talcott, 1978) .

۱-۹- نوع تحقیق

نوع پژوهش، توصیفی-تحلیلی است.

۱-۱۰- روش پژوهش

مبنای انجام تحقیق بر پایه منابع کتاب‌خانه‌ای و همایش‌های بین‌المللی و نیز تحلیل‌های رسانه‌های داخلی و خارجی است که بر محور مطالعات علمی در حوزه جغرافیای سیاسی و ژئوپلیتیک انجام شده است.

این تحقیق از لحاظ روشی معطوف به سه گونه روش خواهد بود:

۱- توصیفی، که روند ها و رخدادهای گذشته و جاری را توصیف می کند.

۲- تحلیلی ،که درصدد یافتن الگوهای رفتاری بازیگران و تخمین رفتار احتمالی آن‌هاست.

۳- مطالعه معطوف به آینده که مبتنی بر پیش بینی وضعیت و موقعیت بازیگران و برآورد نوع رفتار یا تعامل احتمالی آن‌ها می‌باشد.

https://t.me/tephd

۱-۱۱- محدودیت و مشکلات تحقیق

با توجه به ماهیت تحقیق درجهت پاسخ‌گویی به سئوال اصلی، تلاش گردیده است تا ضمن بهره‌برداری از متون موجود و لاتین و نیز بیشتر به شیوه‌ای توصیفی تحلیلی موضوع مورد بررسی قرار گیرد.

شایان ذکر است، روش گردآوری مطالب و اطلاعات بصورت کتابخانه‌ای مصاحبه بوده و منابع پژوهشی عمدتا کتب و مقالات و منابع اینترنتی بوده است و بعلاوه از مصاحبه نیز استفاده شده است.

۱-۱۲- سازماندهی پژوهش

پایان‌نامه حاضر از پنج قسمت مختلف شامل چهار فصل و یک نتیجه‌گیری تشکیل شده است.

ابتدا در قالب فصل اول (کلیات پژوهش) موضوع پژوهش مورد توجه قرارگرفته است که شامل طرح بحث و تبیین جایگاه موضوع، اهمیت موضوع و چرائی انتخاب آن، پرسش‌های تحقیق، فرضیه‌های تحقیق، روش تحقیق و موانع آن و سرانجام طرح کلی و بیان منطق آن می‌باشد .

پس از کلیات پژوهش به فصل دوم پایان‌نامه می‌پردازیم که به چارچوب نظری اختصاص دارد .

در فصل سوم عوامل همگرایی جمهوری اسلامی ایران و سلطان‌نشین عمان را مورد کنکاش و جستجو قرار می‌گیرد.

فصل چهارم پایان‌نامه به نقش زمینه‌های واگرایی در روابط جمهوری اسلامی ایران و سلطان‌نشین عمان می‌پردازد. پس از بررسی عوامل واگرایی و همگرایی در روابط دو کشور در دو بخش پیش گفته در پایان، در قالب یک نتیجه‌گیری به مباحثی پرداخته خواهد شد که به طور عمده به مقایسه تطبیقی عوامل واگرایی و همگرایی اختصاص می‌یابند.

https://t.me/tephd

https://t.me/tephd

فصل ۲

چارچوب نظری

https://t.me/tephd

مقدمه

محیط امنیتی دائما در حال تغییر و بی‌ثباتی امنیتی در منطقه خاورمیانه، امنیت و بقا را در صدر فهرست اهداف دولت‌های این منطقه قرار داده است. اگر مفروض واقع‌گرایی یعنی آنارشیک بودن ساختار نظام بین‌الملل را باور داشته باشیم، به طریق اولی باید بپذیریم که خاورمیانه تجسم خصلت آنارشیک نظام بین الملل است. بنابراین، پر واضح است که در چنین فضایی، واقع‌گرایی و نوواقع‌گرایی به نظریه‌های مسلط جهت تحلیل روابط منطقه‌ای و روابط بین کشورها در این منطقه بدل می‌شوند. اما آیا امکان تحلیل رفتار کشورها و روابط میان آنها تنها بر اساس یک چارچوب نظری خاص وجود دارد؟ پاسخ به این پرسش حداقل از زاویه نگاه تحلیلی پژوهش پیش رو منفی است، چرا که خواست‌های متفاوت کشورها (برآمده از تصور آنها نسبت به خود) و تفاوت‌های آنها با یکدیگر (چه به لحاظ قابلیت‌های نرم و سخت) بر لزوم بکارگیری ابزار نظری تکیمل‌کننده جهت تحلیل رفتار آنها و روابط فی‌ما بین ایشان تاکید می‌کند. در رابطه با موضوع پژوهش حاضر که تحلیل رابطه میان جمهوری اسلامی ایران و سلطان نشین عمان می‌باشد، نویسنده از ترکیب نظریه‌های واقع‌گرایی تدافعی[1] استفن والت (زیر مجموعه نوواقع‌گرایی) و مفهوم موازنه تهدید[1] مستتر در آن، نظریه نسبت دادن موقعیت (زیر مجموعه نظریه سازه‌انگاری) بهره برده است.

[1] Defensive Realism

https://t.me/tephd

در ابتدای این فصل و در دو گفتار مجزا به شرح این دو نظریه مطرح شده و مفروضات بنیادی آن‌ها و همچنین، تعریف مفاهیم مستتر در آنها پرداخته خواهد شد. سپس و در گفتار پایانی این فصل به بیان چرایی انتخاب این چهارچوب نظری ترکیبی پرداخته خواهد شد و نسبت این چهارچوب نظری با موضوع پژوهش (روابط ایران و عمان) روشن خواهد شد.

۱- مفهوم موازنه تهدید

نوواقع‌گرایی یا واقع‌گرایی ساختاری[۲] را نخستین‌بار کنت والتز[۳] در کتاب نظریه سیاست بین‌الملل خود ارائه داد(Waltz, 1979: 27). نوواقع‌گرایی به اصول و مفروضه‌های محوری واقع‌گرایی کلاسیک مانند کشورمحوری، قدرت‌محوری، موازنه‌قوا، آنارشی یا وضع طبیعی بین‌المللی و یک‌پارچگی و عقلانیت کشورها وفادار است. اما با وجود این، نوواقع‌گرایی از چند جهت از واقع‌گرایی کلاسیک متمایز می‌شود که آن را به صورت نظریه‌ای متفاوت و مستقل در می‌آورد.

نوواقع‌گرایی، برخلاف واقع‌گرایی کلاسیک، نظریه‌ای در سطح تحلیل کلان یا تصویر سوم[٤] است که رویکردی برون به درون[٥] به نتایج و سیاست بین‌الملل دارد. نوواقع‌گرایی نظریه‌ای سیتمیک یا نظام‌مند است که استدلال می‌کند سیاست بین‌الملل را می‌توان به صورت نظامی که دارای ساختار دقیق و مشخصی می‌باشد تلقی و تعریف نمود. ساختار نظام بین‌الملل متشکل از واحدهای متعامل با قواعد رفتاری معینی است که به رفتار واحدها شکل می‌دهد.

---

[1] Balance of Threat
[2]. Structural Realism
[3]. Kenneth Waltz
[4]. Third Image
[5] . Outside – in Perspective

https://t.me/tephd

ساختار نظام بین‌الملل به‌وسیله یک اصل نظام‌بخش[1] و توزیع مقدورات و توانایی بین واحدها تعریف و تشکیل می‌شود. اصل نظام‌بخش در سیاست بین‌الملل که به ساختار نظام بین‌الملل شکل می‌دهد آنارشی است (Waltz, 1979: 27). از این‌رو، مهم‌ترین عامل تعیین‌کننده سیاست بین‌الملل و انگیزه و منبع ارجحیت‌ها و رفتار سیاست خارجی کشورها نظام بین‌الملل و ویژگی‌های آن به‌ویژه ساختار آنارشیک آن است.

پرسش اصلی نواقع‌گرایی این است که چرا کشورهای مختلف با ساختار سیاسی متفاوت، وضعیت و موقعیت جغرافیایی گوناگون و تمایزات ایدئولوژیک، رفتارهای سیاست خارجی مشابهی از خود بروز می‌دهند؟ نوواقع‌گرایان علت این رفتار مشابه را ماهیت نظام بین‌الملل و محدودیت‌هایی می‌دانند که برای کشورهای مختلف ایجاد می‌کند. لذا، در حالی که واقع‌گرایانی چون مورگنتا (Morgenthau, 1973) انگیزه و علت قدرت‌طلبی کشورها را ذات ناقص و معیوب انسان می‌دانند، نوواقع‌گرایانی چون والتز، ساختار آنارشیک نظام بین‌الملل را مهم‌ترین عامل قلمداد می‌کنند که تجمیع و انباشت قدرت را به عنوان یک نیاز حیاتی بر کشورها دیکته و تحمیل می‌کند.

همه نوواقع‌گرایان یا واقع‌گرایان ساختاری اتفاق‌نظر دارند که محرک اصلی کشورها در راستای تأمین امنیت ملی، ساختار آنارشیک نظام بین‌الملل است که آنان را به کسب قدرت برمی‌انگیزد. به‌گونه‌ای که کشورها عمیقاً به موازنه قوا و قدرت خود در مقایسه با سایر کشورها توجه و حساسیت دارند. از این‌رو، رقابت شدیدی بین کشورها برای کسب قدرت به قیمت از دست‌دادن آن توسط رقبا یا دست‌کم اطمینان از حفظ قدرت موجود وجود دارد. این رقابت تنگاتنگ بر سر قدرت ناشی از آن است که ساختار آنارشیک نظام بین‌الملل گزینه‌های بدیل کشورهای خواهان بقا و امنیت‌طلب را بسیار محدود می‌سازد.

[1]. Ordering principle

https://t.me/tephd

با این حال، واقع‌گرایان ساختاری در مورد میزان قدرت لازم و کافی برای تأمین امنیت ملی و چگونگی آن اختلاف نظر داشته و به دو دسته تدافعی (میزان مورد نیازی از قدرت) و تهاجمی (بیشینه سازی قدرت) تقسیم می‌شوند. همچنین آنان در خصوص رفتار عقلانی کشورها و نسبت بین نظریه سیاست بین‌الملل و سیاست خارجی، اتفاق نظر ندارند.

کنت والتز بنانگذار نظریه نوواقع‌گرایی را می‌توان در عین حال بنیان‌گذار نوواقع‌گرایی تدافعی نیز دانست. نوواقع‌گرایی تدافعی والتز، همان‌گونه که میرشایمر تصریح می‌کند، بر دو مفروض ساده و روشن استوار است. اول، کشورها بازیگران و کنش‌گران کلیدی و اصلی در سیاست بین‌الملل هستند که در نظام آنارشیک فاقد هرگونه اقتدار عالیه مرکزی عمل می‌کنند. دوم، انگیزه اصلی و اولیه کشورها بقا به معنای حفظ حاکمیت ملی (استقلال سیاسی و تمامیت ارضی) است (Mearsheimer,2009: 242).

بر اساس این دو مفروض، والتز استنباط و استدلال می‌کند که کشورها به‌شدت به جایگاه خود در موازنه قوا اهمیت می‌دهند. به‌ویژه آنان درصدد هستند تا به نوعی از رقبای بالقوه خود قدرتمندتر باشند، چون این برتری و مزیت قدرت چشم‌انداز بقا و امنیت آنان را بیشینه می‌سازد. از این‌رو، کشورها تلاش و تقلا می‌کنند تا قدرت را به قیمت از دست‌دادن آن از سوی رقبا به دست آورند؛ ولی تأمین این هدف از راه جنگ و تهاجم عاقلانه و هوشمندانه نیست (Waltz, 1989: 47). آغاز جنگ و توسعه‌طلبی اشتباه و غیرعقلانی است. جنگ و نیروی نظامی برای حفظ وضع موجود سودمند است نه برای تغییر و بر هم‌زدن آن (Waltz, 1979: 190-1).

بنابراین، اگرچه کشورها در پی افزایش قدرت خود هستند ولی مهم‌ترین هدف آن‌ها جلوگیری از افزایش قدرت دیگران و بر هم خوردن موازنه قدرت به ضررشان است. "اولین دغدغه کشورها بیشینه‌ساختن قدرت

https://t.me/tephd

نیست بلکه حفظ جایگاه‌شان در نظام است" (Waltz, 1979: 126). راهبرد کشورها برای مقابله با تلاش و اقدام رقبا برای افزایش قدرت‌شان موازنه‌سازی است. کشورهایی که احساس تهدید می‌کنند از طریق موازنه‌سازی درون‌گرا، یعنی تقویت و افزایش توانایی‌های خود، یا موازنه‌سازی برون‌گرا، در چارچوب اتحادها و ائتلاف‌های نظامی به مقابله با کشور بر هم‌زننده موازنه‌قوا برمی‌خیزند. در نتیجه کشورهای توسعه‌طلب به شدت از سوی سایر کشورها نظارت و کنترل می‌شوند (Waltz, 1979: 128).

عدم تحقق موازنه علیه هژمون بالقوه در مورد ایالات متحده پس از جنگ سرد، یکی دیگر از متفکران واقع‌گرای به اصطلاح مادی‌گرا، به نام استفن والت را به سوی جا به جایی (Shifting) نقطه تمرکز واقع‌گرایی از موازنه‌قدرت به موازنه‌تهدید سوق داد تا بدین‌سان به ادعای او، گره کور نوواقع‌گرایی گشوده شود.در واقع، وی از جمله رئالیست‌هایی است که با طرح ایده های جدید و متفاوت از نظریه‌های سنتی واقع‌گرایی و حتی واقع گرایی ساختاری والتز، سعی داشته تا پایه‌های این نظریه را مستحکم‌تر نماید. وی با نقد اصل موازنه قوا و با مطرح نمودن نظریه موازنه‌تهدید در عمل توانسته است مباحث واقع‌گرایی را در حوزه امنیتی غنی‌تر نماید. نقطه محوری مباحث وی در بررسی علت اتحادها و ائتلاف‌های نظامی با هدف ایجاد موازنه، در واکنش به احساس تهدید است. به اعتقاد وی برخلاف آن چه که فکر می‌شود، کشورها در مقابل افزایش قدرت سایرین دست به موازنه نمی‌زنند در مقابل آن چه باعث حرکت کشورها به سوی توازن می‌گردد میزان تهدیدی است که درک می‌کنند. زمانی که تهدیدی احساس شد کشورها یا سعی می‌کنند در مقابل آن توازن ایجاد کنند یا این که به کشور تهدیدکننده ملحق می شوند.(ترابی، ۱۳۷٤: ۱).

والت اظهار می‌دارد زمانی که کشوری با گزینه‌های متعددی برای انتخاب مواجه می‌شود، محاسبه میزان ریسک و سطح تهدید به عنوان مهم‌ترین عامل در تصمیم‌گیری عمل می‌نماید و نه قدرت. برای مثال اگر

https://t.me/tephd

کشوری، کشور دیگر را تهدیدی مستقیم برای بقای خود تلقی نماید، بدون در نظر گرفتن برتری قدرت و نفوذ کشور هدف، تلاش خواهد کرد موازنه‌قدرت ایجاد نماید. از طرف دیگر اگر کشوری، کشور دیگر را از هر جهتی تهدیدی برای بقا خود تلقی نکند، نوعاً به سمت اتخاذ استراتژی موازنه قدرت حرکت نخواهد کرد، حتی اگر کشور مورد گفتگو از برتری محسوس قدرت و نفوذ برخوردار باشد(سازمند و دیگران، ۱۳۸۹: ۱۵۷–۱۵۸). بدین‌ترتیب موازنه تهدید نوعی از موازنه است که معتقد است ائتلاف‌ها جهت موازنه در قبال تهدیدات شکل می‌گیرند و نه صرف قدرت. تهدیداتی که می‌توانند از قدرت، مجاورت جغرافیایی، قابلیت‌های تهاجمی و نیات توسعه طلبانه و تهاجمی نشأت بگیرند(لیتل، ۱۳۸۹: ۳۲). معنای این گفته آن است که کشورها به دنبال توازن دادن به هر قدرتی نیستند بلکه آن‌ها در پی ایجاد توازن در مقابل کشوری هستند که افزایش قدرت آن تهدید محسوب می‌شود .برای مثال افزایش قدرت دولت آمریکا در تمام دوران جنگ سرد برای کانادا امری ملموس بود اما هیچ‌گاه این کشور اقداماتی را در راستای توازن دادن به قدرت آمریکا در پیش نگرفت. علت این امر در آن بود که کانادا از افزایش قدرت آمریکا برداشت تهدید نمی‌کرد اما درست بر خلاف کانادا کشورهایی چون کوبا به شدت نگران افزایش تهدید آمریکا بودند و سعی داشتند با گسترش اتحاد با شوروی به تهدید آمریکا توازن دهند. علت این اقدام کوبا افزایش قدرت آمریکا بود که تهدیدی برای کوبا محسوب می شد. همان گونه که آشکار است اقدامات متفاوت کوبا و کانادا در مقابل آمریکا را نمی‌توان بر اساس اصل توازن‌قوا توضیح داد اما با توسل به اصل توازن‌تهدید می‌توان به شکل پذیرفتنی چنین تفاوتی را مورد ارزیابی قرار داد. از دیدگاه والت این مسأله در تمامی دوران گذشته و حال صادق بوده است بنابراین اصل توازن تهدید پذیرفتنی‌تر از اصل توازن‌قوا می‌باشد.

https://t.me/tephd

اما سوالی که در این‌جا مطرح می‌شود این است که کشورها تهدید را چگونه و براساس چه شاخص‌هایی درک می‌کنند و این‌که در مقابل آن چه راه‌کارهایی را در پیش می‌گیرند. والت طی مطالعات گسترده خود به این نتیجه رسیده است که تهدیدها براساس چهار شاخص اصلی زیر مورد ارزیابی قرار می‌گیرند:

- قدرت: شامل جمعیت، قدرت اقتصادی، وسعت کشور و سایر عوامل ژئوپلیتیک قدرت.
- مجاورت جغرافیایی؛
- قدرت تهاجمی؛
- نیات تهاجمی؛

۱)قدرت یا توانایی‌ها

در مورد توانایی‌ها باید گفت که هر چه توانایی‌های کشور تهدیدکننده بیشتر باشد میزان تهدید دریافت‌شده بیشتر است. پایان جنگ سرد، جهان را به وضعیت چند قطبی باز نگرداند، بلکه آمریکا را در موقعیت تنها ابرقدرت جهانی قرار داد که این خود برجسته‌ترین و در عین حال بی سابقه‌ترین ویژگی نظام بین‌الملل معاصر است. در مورد معیارهای عمده‌ای که برای اندازه‌گیری توانمندی‌های یک کشور و مشخص نمودن جایگاه او در سلسله مراتب قدرت استفاده می‌شود، می‌توان به میزان تولید ناخالص داخلی و هزینه‌های نظام اشاره کرد. لذا از آن جایی که میزان تولید ناخالص داخلی آمریکا بیش از یک چهارم تولید ناخالص داخلی کشورهای جهان و هزینه نظامی این کشور در حدود ۵۰ درصد هزینه‌های نظامی دیگر کشورهای جهان می‌باشد، ایالات‌متحده در جایگاه ابرقدرت برتر جهان قرار دارد. و این برتری بعد از فروپاشی شوروی تداوم داشته است. در صورتی که

https://t.me/tephd

شاخص‌های برتری علمی و تکنولوژیک را هم به آن‌ها بیافزاییم، این جایگاه تقویت می‌شود(حاجی یوسفی و حاجی زرگرباشی،۱۳۹۰: ۷۵-۷۶).

ویلیام ولفورث بر این نظر است که در نظام تک‌قطبی، قدرت در رأس متمرکز شده و سلسله مراتبی از قدرت در زیر هرم فوق قرار دارند. کشورها در مواجه با چنین قدرت بزرگی به احتمال زیاد استراتژی موازنه قدرت را اتخاذ نمی‌کنند، چرا که احتمال موفقیت در آن ناچیز است و امکان عدم همراهی سایر کشورها در آن وجود دارد و لذا هزینه‌های ناشی از انتقام از سوی قدرت هژمون به حدی است که قابل تحمل نمی‌باشد (Wohlforth, 1999). وی معتقد است قدرت بیش از اندازه آمریکا، موجب شده است که کشورهای دیگر به جای تلاش در جهت موازنه‌سازی در برابر آمریکا ، سیاست همراهی با هژمونی آمریکا را برگزینند (کولین،۱۳۸۵: ۲۹۸-۲۹۹).

تحولات نامتقارن قدرت بعد از فروپاشی شوروی در سطح محیط بین‌الملل، ایالات‌متحده را در رأس هرم قدرت قرار داد تا جایی که دولت‌مردان کاخ سفید، رؤیای دیرین آمریکا یعنی هژمونی آمریکا را قابل تحقق دانستند. و در این خصوص همان‌طور که تونی جانت تصریح می‌کند: " این روزها فخرفروشی‌های بلندی از جهان تک‌قطبی و هژمونی در واشنگتن به گوش می‌رسد" (Judt,2002: 15). اما از نظر کنت والتز، تک‌قطبی بودن غیر قابل دفاع است، به زودی قدرت‌های بزرگ دیگر موازنه علیه ایالات‌متحده را آغاز می‌کنند و این مسئله‌ای است که تنها مربوط به زمان می‌شود.

۲) مجاورت جغرافیایی

https://t.me/tephd

مساله بعدی نزدیکی جغرافیایی است؛ والت، پتانسیل تهدیدزایی را با فاصله جغرافیایی در رابطه معکوس می‌داند. و دولت‌های مجاور قادر به ایجاد تهدید بزرگ‌تری هستند. از نظر والت کشورها تهدید را هر اندازه نزدیک‌تر باشد به شکل بیشتر و بهتری درک می‌کنند. برای مثال احساس تهدیدی که کشورهای همسایه اتحاد جماهیر شوروی در دوران جنگ سرد بدون توجه به سایر متغیرها از این کشور داشتند به مراتب بیشتر از سایر کشورهای جزء بلوک غرب بود. مثال دیگر در جدال بین اعراب و رژیم صهیونیستی کشورهای عربی نزدیک به این رژیم، مثل مصر و لبنان احساس تهدید بیشتری نسبت به سایر کشورهای عربی داشتند .بنابراین تهدیدهایی که نزدیک‌تر هستند زودتر و بیشتر احساس می‌شوند و سریع‌تر به آن‌ها واکنش نشان داده می‌شود. والت می‌گوید: این موقعیت جغرافیایی آمریکا است که تهدیدزایی آن را برای دیگران و به تبع آن، تمایلات موازنه‌ای را می‌کاهد. از نظر وی انزوای جغرافیایی و محاط بودن این کشور در اقیانوس‌ها، اختلافات مرزی با دیگر دولت‌ها را بی‌معنا می‌سازد(لیتل، ۱۳۸۹: ۳٤). از نظر ویلیام ولفورث نیز مختصات جغرافیایی آمریکا آن را در موقعیت منحصر به فردی قرار داده که احتمال نمی‌رود برای قدرت‌های آسیایی و اروپایی تهدیدکننده باشد(کولین،۱۳۸۵: ۲۹۸-۲۹۹).

نکته اساسی که در خصوص مجاورت جغرافیایی قابل طرح است این است که بر خلاف نظرات استفن والت و ویلیام ولفورث ایالات متحده آمریکا پس از جنگ اول خلیج‌فارس به تدریج دارای ظرفیت‌های نظامی یک کشور خاورمیانه‌ای گشت. به عبارت دیگر نیروهای آمریکایی از شبکه وسیعی از امکانات نظامی در خاورمیانه برخوردارند که همچون یک کشور منطقه‌ای، اجازه حضور یا تحرک نظامی در قلمرو زمینی، هوایی و دریایی تقریباً اکثر کشورهای خاورمیانه را می‌دهد. نقشه جغرافیایی تمرکز یا تحرک واحدهای نظامی تابعه‌ی ستاد فرماندهی کل آمریکا، در برگیرنده ٦۳ پایگاه نظامی در ۱۱ کشور است که در شرق نزدیک، کشورهای

https://t.me/tephd

منطقه نزاع اعراب و اسرائیل و منطقه شاخ آفریقا واقع هستند(بی نام،۱۳۸۲: ۱۲۷). حضور گسترده آمریکا در منطقه ژئواستراتژیک خاورمیانه، بزرگ‌ترین بیم‌ها و اضطراب‌ها را برای جهان امروز به ویژه کشورهای منطقه خاورمیانه و جبهه مقاومت اسلامی در پی داشته است.

۳) قدرت تهاجمی

در زمینه توانایی‌های تهاجمی نیز باید گفته شود که بین نیات تهاجمی و میزان تهدید ارتباط مستقیمی وجود دارد. به این معنا که هر چه مقدار توانایی نظامی یک کشور بیشتر باشد میزان نگرانی و تهدید به همان میزان افزایش می‌یابد.

از نظر والت، در صورت ثابت ماندن دیگر متغیرها، دستیابی دولت‌ها به توانایی نظامی ویژه یا توانایی سیاسی خاص، مانند ایدئولوژی دامن گستر، آنها را تهدیدزاتر و ثبات سیاسی و انسجام سرزمینی دولت‌های قدرتمند دیگر را با مخاطره مواجه می‌کند. در نتیجه اگر دولتی با منابع مادی وسیع به چنین توانمندی‌های تهاجمی دست یابد، سایر دولت‌ها احتمالاً به موازنه روی خواهند آورد(لیتل، ۱۳۸۹: ۳٤-۳۵).

به عبارت دیگر زمانی که مازاد قدرت ایجاد شود، زمینه برای شکل‌گیری دو وضعیت کاملاً متفاوت فراهم می‌شود. وضعیت اول، مبتنی بر هژمونیک‌گرایی و تلاش برای سلطه در محیط منطقه‌ای خواهد بود. این امر، انعکاس ذات و مؤلفه‌های هستی شناسانه جهان غرب محسوب می‌شود. وضعیت دوم، را باید به عنوان کنش متقابل بازیگران هویتی (اسلام گرایان) در واکنش به چنین اقداماتی از سوی قدرت‌های بزرگ دانست. در چنین

https://t.me/tephd

شرایطی بازیگرانی ظهور می‌کنند که از انگیزه‌های لازم برای رویارویی و مقابله با سلطه فرهنگی، سیاسی و امنیتی جهان غرب و کشور هژمون بر خوردارند(پوستین چی،۱۳۹۰: ۲۰۱). این امر را می‌توان زمینه‌ساز شکل‌گیری جبهه مقاومت اسلامی در خاورمیانه و شمال آفریقا دانست به عبارت دیگر توانایی تهاجمی بالای ایالات متحده آمریکا با داشتن پایگاه‌های نظامی گسترده در سطح منطقه، تهدیدی آشکار برای کشورهای منطقه و محور مقاومت به شمار می‌آید.

٤) نیات تهاجمی

متغیر آخر نیات تهاجمی یک کشور می‌باشد. در اینجا نیز ارتباط مستقیمی بین میزان تهدید و نیات تهاجمی وجود دارد. به عبارت دیگر هر چه نیات تهاجمی یک کشور بیشتر باشد میزان تهدید درک شده در میان سایر کشورها به همان میزان افزایش می‌یابد. آن چه در دوران جنگ سرد تهدید رو به افزایش از شوروی نامیده می‌شد ناشی از انگیزه‌ها و نیات تهاجمی این کشور بود . زمانی که شوروی در سال ۱۹۷۹ افغانستان را اشغال نمود و به شکلی داشتن نیات تهاجمی خود را اثبات کرد میزان تهدید به اوج رسید. این میزان تهدید به حدی بود که کشورهای غربی اختلاف‌های درونی خود را کنار گذاشتند و با اقدام‌های هماهنگ دیپلماتیکی همچون تحریم بازی‌های المپیک و اخراج سفیران اتحاد جماهیر شوروی و آماده‌باش نظامی اقدامات گسترده‌ای را در مقابل این تهدید انجام دادند (ترابی،۱۳۸۸: ۵).

اما نویسندگان رئالیستی همچون استفن والت، جوزف جاف و مایکل ماستاندو، در این که ایالات متحده به طور کلی با رفتارهای غیر تهدید آمیز با سایر کشورها از ایجاد موازنه علیه خود جلوگیری نموده‌است، هم عقیده می باشند. آن‌ها همچنین معتقدند که اگر ایالات متحده، استراتژی کلان تهاجمی‌تری را در پیش گیرد،

https://t.me/tephd

باعث بر انگیختن مقاومت‌های بیشتر و حتی موازنه در خارج خواهد شد(کولین،۱۳۸۵: ۲۹۸-۲۹۹). موضوعی که پس از حوادث ۱۱ سپتامبر تحقق پیدا کرده است .

از نظر والت در حالت تهدید دو راه حل وجود دارد: در حالت اول کشورهایی که مورد تهدید واقع شده‌اند براساس اصل توازن تهدید دست به توازن می‌زنند. علت آن که دولت‌ها به توازن روی می‌آورند در دو مساله است: اول این که بقای آن‌ها وابسته به توازن دادن آن تهدید است. در صورتی که کشورها در مقابل تهدید توازن را ایجاد نکنند بقای خود را به خطر انداخته‌اند. دوم آن که اتحاد با طرف ضعیف‌تر باعث افزایش نفوذ می‌گردد در حالی که اتحاد با طرف تهدیدکننده باعث نفوذ کشور قدرتمندتر می‌گردد.

تئوری موازنه تهدید درک بهتری در فهم روابط جمهوری اسلامی ایران و سلطان‌نشین عمان و رفتارهای این دو کنش‌گر نسبت به یکدیگر به ما می‌دهد. به عنوان مثال با استفاده از این نظریه می‌توان درک کرد که چرا عمان به شورای همکاری خلیج‌فارس پیوست یا چرا عمان به صورت ضمنی تحریم علیه ایران را پذیرفت و علت تفات دیدگاه ایران و عمان نسبت به امنیت منطقه‌ای در چیست؟ اولین مولفه تئوری موازنه تهدید، قدرت است.هرچقدر توانایی یک کشور بیشتر باشد میزان تهدید آن بیشتر است. قدرت یک کشور به جمعیت زیاد، اقتصاد قوی، و وسعت جغرافیایی آن کشور بستگی دارد.حتی میرشایمر هم میزان قدرت یک کشور را با استفاده از جمعیت و اقتصاد آن کشور ارزیابی می‌نماید چرا که معتقد است مهم‌ترین مولفه قدرت داشتن ارتشی قدرتمند است که به جمعیت زیاد نیاز دارد و یک اقتصاد قوی برای پشتیبانی چنین ارتشی. در میان کشورهای حوزه خلیج‌فارس جمهوری اسلامی ایران با بیش از۷۰ میلیون نفر بیشترین جمعیت را دارا می‌باشد و از طرف دیگر با در اختیار داشتن ذخایر و منابع غنی نفت و گاز از لحاظ اقتصادی قابلیت رشد فراوانی دارد. بنابراین نه تنها در حال حاضر ایران یک قدرت بزرگ و تاثیرگذار در منطقه محسوب می‌شود بلکه قابلیت تبدیل شدن به

هژمونی منطقه‌ای را نیز دارد و به همین دلیل هم غرب و هم کشورهای عربی منطقه ایران را به چشم تهدید نگریسته و با تحریم منابع نفتی ایران اقتصاد این کشور را هدف قرار داده‌اند. سلطان‌نشین عمان هم به عنوان یک ریزقدرت در همسایگی ایران که همیشه از طرف قدرت‌های منطقه‌ای چنین تهدیدی را احساس می‌کند و به صورت ضمنی تحریم‌های غرب علیه ایران را بپذیرد چرا که همسایگان کشور قدرتمند بیشترین تهدید را از ناحیه کشور قدرتمند احساس می‌کنند بخصوص کشورهایی که دارای اختلافات مرزی با کشور قدرتمند باشند که نمونه آن را در حمله عراق به کویت مشاهده نمودیم ولی در این مورد خاص ایران و عمان هیچ‌گونه مرز مشترک زمینی با یکدیگر ندارند و این مساله تا حدی از بروز تنش بین دو طرف کاسته است با این حال عمان به عنوان یک کشور کوچک طبیعی است نسبت به همسایه قدرتمند خود احساس تهدید کند چرا که بر اساس مولفه سوم در تئوری موازنه تهدید یعنی قدرت تهاجمی علاوه بر قدرت نظامی توانایی سیاسی مثل داشتن ایدئولوژی فراگیر می‌تواند تهدیدزا باشد و ایران علاوه بر دارا بودن توانایی نظامی با داشتن یک ایدئولوژی فراگیر شیعی دارای یک توانایی سیاسی قوی است و عمان به عنوان یک کشور سنی مذهب و محافظه کار نمی‌تواند نسبت به همسایه شیعی مذهب خود که خواهان تغییر نظم موجود است بی‌تفاوت بوده و این کشور را یک تهدید محسوب نکند. بدون شک عضویت عمان در شورای همکاری خلیج‌فارس و پافشاری این کشور در نزدیکی به ایالات متحده آمریکا و حضور آمریکا در تامین امنیت منطقه از همین ترس از همجواری با یک کشور قدرتمند شیعی ناشی می‌شود واگر به صورت ضمنی با تحریم علیه ایران موافق بوده است به خاطر ترس از این موضوع است که چنین همسایه قدرتمندی با این ایدئولوژی شیعی فراگیر در صورت دستیابی به سلاح هسته‌ای تهدیدی بسیار جدی‌تر خواهد بود. با تمام این اوصاف ما شاهد تنش جدی بین ایران و عمان نبوده‌ایم و همیشه مولفه‌ها و نشانه‌های همگرایی و نزدیکی بین دو کشور بیشتر از واگرایی بوده است و به نظر می‌رسد

https://t.me/tephd

دلیل اصلی آن در مولفه چهارم تئوری موازنه تهدید یعنی نیات تهاجمی و توسعه طلبانه نهفته باشد. چرا که از ابتدای شکل گیری جمهوری اسلامی ایران تا به امروز ایران هیچگونه رفتاری مبنی بر تهاجم یا تعرض نسبت به هیچ یک از همسایگانش از خود نشان نداده است و همیشه صحبت از همگرایی و دوستی کرده است.حمله عراق به کویت را محکوم کرد و عربستان را به خاطر دخالت نظامی در بحرین سرزنش کرد و همیشه در رفتارها و گفتارهایش نشان داده که با جنگ و توسعه طلبی مخالف بوده و راه حل مشکلات موجود را در دیپلماسی می‌داند نه نظامی‌گری. به همین دلیل توانسته عمان را مجاب کند که نه تنها برای این کشور تهدید محسوب نمی‌شود بلکه می‌توانند در تامین امنیت خلیج‌فارس با یکدیگر همکاری کنند.

۲- نظریه نسبت دادن موقعیت[۱]

بر اساس نظریه هویت اجتماعی[۲] در روابط بین‌الملل، نسبت دادن موقعیت به کشورها (اعم از موقعیت منطقه‌ای یا جهانی) از سه طریق صورت می‌گیرد، این سه طریق عبارتند از:

- نسبت دادن خود ارجاع[۳] (شناسایی خود توسط خود به عنوان یک قدرت)؛
- نسبت دادن درون جامعه‌ای[۴] (شناسایی توسط باشگاه قدرتی که در آن قرار دارد)؛
- نسبت دادن درون گروهی[۵] (شناسایی توسط کشورهای منطقه خود)،(Volgy et al, 2011:7-8).

[1] Status Attribution Theory
[2] Social Identity Theory
[3] Self-Referenced Attribution
[4] Community Attribution
[5] In-group Attribution

https://t.me/tephd

برای شفاف ساختن بحث باید گفت که برای نمونه، یک کشور زمانی می‌تواند موقعیت یک قدرت منطقه‌ای را داشته باشد که اولا، از اعتماد به نفس درونی کافی برخوردار باشد و خود را به عنوان یک قدرت منطقه‌ای باور داشته باشد، ثانیا، توسط باشگاه قدرت‌های منطقه‌ای جهانی به عنوان یک قدرت منطقه‌ای شناسایی شود و ثالثا، دیگر بازیگران منطقه‌ای او را به عنوان یک قدرت منطقه‌ای (و نه یک هژمون منطقه‌ای) بپذیرند (Volgy et al, 2011:7-8).

در اینجا یک پرسش وجود دارد و آن این است که چگونه می‌توان این تصور قدرتمندی را در خود و در دیگران (نسبت به خود) ایجاد کرد؟ در پاسخ به این پرسش باید گفت که نسبت دادن موقعیت به کشورها به دو عامل خواست آنها (خواست بهره‌بردن از قابلیت‌های خود) و امکانات و فرصت‌های پیش (قابلیت‌های نظامی و اقتصادی) روی آنها بستگی دارد. اما این پاسخ خود موجب پرسش دیگری است و آن این‌که قدرتمندی کشورها را بر اساس چه متر و معیاری می‌توان اندازه‌گیری کرد؟ در پاسخ به این پرسش یوناس جوستد معتقد است که سه لایه متفاوت از قدرت وجود دارد که بر اساس آن‌ها می توان قدرت کشورها را سنجید، این سه لایه عبارتند از:

۱) منابع و شایستگی‌ها (منابع طبیعی، انسانی، مزیت‌های تاریخی-فرهنگی)[1]؛

۲) قدرت معطوف به یک موقعیت خاص (حذف دی اکسید کربن و کاهش مصرف انرژی، افزایش یا کاهش تولید یک محصول)[2]؛

۳) قدرت ساختاری کلی (قدرت اقتصادی-نظامی)[3](Volgy et Al, 2011:121).

[1] Competencies/Resources
[2] Issue-Specific Power
[3] General Structural Power

https://t.me/tephd

در ادامه این گفتار قصد داریم تا موقعیت یک قدرت منطقه‌ای را بر اساس این نظریه تحلیل کنیم. به این منظور ابتدا لازم است تا با تعریف این نظریه از منطقه، قدرت منطقه‌ای و چالش‌گر منطقه‌ای از نگاه این نظریه آشنا شویم.

تعریف منطقه: مجموعه‌ای از کشورهای مجاور در یک منطقه جغرافیایی در محیط یک قاره که با یکدیگر روابط سیاسی، نظامی، اقتصادی و فرهنگی دارند.

تعریف قدرت منطقه‌ای: قدرت منطقه‌ای قدرتی است، که بیشترین قابلیت‌ها را در درون سلسله مراتب منطقه‌ای در اختیار دارد.

تعریف چالش‌گر منطقه‌ای: چالش‌گر منطقه‌ای کشوری است که تلاش می‌کند تا موقعیت قدرت منطقه‌ای را به چالش بکشد.

بر اساس نظریه نسبت دادن موقعیت، یک کشور زمانی می‌تواند، به یک قدرت منطقه‌ای بدل شود که علاوه بر به دست آوردن سه شناسایی خود ارجاع، درون جامعه‌ای و درون گروهی و همچنین، دو فاکتور خواست و امکانات، ثبات و تداوم داشته باشد. به بیان دیگر، باید گفت که موقعیت یک قدرت منطقه‌ای موقعیتی نیست که یک روزه و یک شبه برای یک کشور ایجاد شود، بلکه به دست آوردن این موقعیت نیازمند گذشت زمان و نشان دادن استمرار است.

بنابراین و از زاویه نگاه این نظریه، روابط ایران و عمان گامی از سوی هر دو کشور جهت حفظ نظام سلسله مراتبی قدرت در منطقه است، اقدامی که تامین‌کننده و تضمین‌کننده امینت هر دوی آن‌ها است.

https://t.me/tephd

در توضیح ارتباط این نظریه با موضوع پژوهش باید گفت که نظریه نسبت دادن موقعیت که نخستین بار در سال ۲۰۱۱ و توسط توماس ولگی مطرح شده است، رویه‌ای عکس غالب نظریت مطرح شده در حوزه امنیت منطقه‌ای نظیر: نظریه مجموعه امنیت منطقه‌ای[1] بری بوزان را در پیش گرفته است و الگویی متفاوت را پیشنهاد می‌کند، الگویی که بر حفظ سلسله مراتب قدرت در یک منطقه تاکید می‌کند و آن را مهم‌ترین عامل حفظ امنیت منطقه‌ای می‌داند. بر اساس این نظریه و از زاویه نگاه ایران، رابطه با عمان گامی در جهت حفظ این سلسله مراتب یعنی سلسله مراتب قدرت در منطقه است، گامی که به بهبود وضعیت امنیتی منطقه، کاهش وزن چالش‌گران منطقه‌ای و به تبع کم‌رنگ شدن تهدیدهای پیش روی این کشور منجر خواهد شد(بری‌بوزان، ۱۳۸۹).

جمهوری اسلامی ایران سعی دارد با نزدیکی بیشتر به کشورهای منطقه خلیج‌فارس به ویژه سلطان‌نشین عمان از طریق شناسایی درون منطقه‌ای خود را در جایگاه یک قدرت منطقه‌ای بازشناساند.و موقعیت خود را تثبیت نماید.

در واقع این نظریه زمانی مهم جلوه می‌کند که پژوهشگر روابط ایران و عربستان سعودی را مورد کنکاش قرار می‌دهد و درمی‌یابد این دو کشور از گذشته‌های دور با یکدیگر در بسیاری موارد و زمینه‌ها در تقابل و رقابت هستند و در حقیقت در صحنه‌های سیاسی و دیپلماتیک عمدتا در دو جبهه مقابل هم قرار دارند و در تلاش هستند تا حوزه نفوذ و قدرت طرف مقابل را کاهش دهند(آقائی، ۱۳۸۹: ١٦). از این رو و بر اساس نظریه نسبت دادن موقعیت، جمهوری اسلامی ایران برای رسیدن به اهداف عالیه خود که همانا تبدیل شدن به

[1] Regional Security Complex Theory (RSCT)

https://t.me/tephd

یک قدرت منطقه ای است نیاز دارد تا با کشورهای منطقه وارد تعاملات و مناسبات دو جانبه شود بدون شک نزدیکی و همگرائی با کشوری نظیر سلطان نشین عمان هم در همین راستا تفسیر خواهد شد.

جمع‌بندی

در این فصل تلاش شد تا چهارچوب نظری مناسبی جهت تحلیل روابط ایران و عمان ترسیم شود. مفروض ما در این فصل این بود که تحلیل روابط میان کشورها تنها بر اساس یک چارچوب نظری مشخص کاری ناممکن و البته ناپخته است. پیش فرض گرفتن این واقعیت سبب شد تا چارچوب نظری ترکیبی را برای تحلیل این رابطه برگزینیم. چارچوب نظری ترکیبی پیشنهادی این فصل در جهت تحلیل این رابطه بر پایه نظریه‌های نظریه نسبت دادن موقعیت و مفهوم موازنه تهدید مستتر در نظریه واقع‌گرایی‌تدافعی استفن والت واقع شده است:

جمهوری اسلامی ایران و سلطان نشین عمان به عنوان دو کنش‌گر منطقه‌ای با توانایی‌ها و البته اهداف متفاوت استراتژی گسترش روابط با یکدیگر را برگزیده‌اند، استراتژی که برآمده از محاسبه سود و زیان (با اولویت اهداف امنیتی و اقتصادی) توسط هر کدام از دو کنش‌گر است و استراتژی که توسط چارچوب نظری ترکیبی این پژوهش قابل تحلیل است.

از زاویه نگاه جمهوری اسلامی ایران به عنوان یک قدرت بالقوه منطقه‌ای و بر اساس چارچوب نظری نسبت دادن موقعیت، برقراری رابطه با عمان می‌تواند، گامی در جهت شناسایی درون منطقه‌ای قدرت منطقه‌ای ایران باشد و موقعیت ایران به عنوان یک قدرت منطقه‌ای را تحکیم کند. این امر می‌تواند موقعیت عربستان را در منطقه تضعیف کند و این کشور را به عنوان یک چالش‌گر منطقه‌ای (در مقابل ایران) معرفی کند. پیامد

طبیعی این اتفاق این است، که کارآیی سیاست واکنشی و تخریبی عربستان علیه ایران به شدت تضعیف می‌شود. از زاویه نگاه سلطان نشین عمان نیز گسترش روابط با ایران به عنوان یک قدرت منطقه‌ای می‌تواند برای عمان پرستیژ ایجاد کند و منافع امنیتی و اقتصادی عمان را به عنوان همسایه ایران در آن‌سوی تنگه هرمز حفظ و تامین نماید، وانگهی تهدید پادشاهی سعودی را نیز که از مدتها قبل چشم طمع به سرزمین و اراضی این سلطان نشین کوچک بسته است را کاهش دهد.

در ادامه و بر اساس چارچوب نظری رئالیسم تدافعی و مغهوم موازنه تهدید مستتر در آن، برقرای رابطه با عمان می‌تواند سبب شکاف در ائتلاف عربی به رهبری عربستان سعودی شود و تهدید این ائتلاف علیه ایران را موازنه کند. در توضیح این امر باید گفت که هدف اصلی ایران در تقابل با جبهه عربی نه پیروزی بلکه جلوگیری از شکل‌گیری ائتلاف در جبهه مقابل و ایجاد شکاف در آن است. راهبردی که تضمین کننده امنیت ایران در منطقه خواهد بود. از زاویه نگاه عمان نیز می‌توان گفت که هر چند پندار عمان از تهدید ایران با پندار عربستان متفاوت است و عمان ایران را تهدیدی وجودی برای خود نمی‌بیند، گسترش روابط با ایران می‌تواند، تامین‌کننده منافع امنیتی و اقتصادی این کشور (به ویژه در بخش انرژی) باشد.

در مجموع، باید گفت که با توجه به اولویت اهداف سیاست خارجی و بطور مشخص، سیاست منطقه‌ای ایران، این کشور بطور مشخص دو هدف موازنه‌تهدید جبهه عربی به سردمداری عربستان سعودی و همچنین، کسب شناسایی منطقه‌ای برای خود را در صدر اولویت اهدافش قرار داده است. دو هدفی که مبنای طراحی استراتژی منطقه‌ای ایران قرار گرفته‌اند. در این راستا، نظریه نسبت دادن موقعیت، تبیین کننده سیاست ایران در قبال عمان در راستای دست‌یابی به هدف کسب شناسایی منطقه‌ای است. افزون بر این، مفهوم موازنه‌تهدید مستتر در رئالیسم تدافعی استفن والت، به خوبی تبیین کننده استراتژی ایران در نزدیک شدن به عمان با هدف

https://t.me/tephd

موازنه تهدید جبهه عربی است. در سوی دیگر، عمان نیز به دنبال کسب پرستیژ منطقه‌ای و استقلال از عربستان است و نظریه نسبت دادن موقعیت به خوبی می‌تواند تلاش عمان برای نزدیکی به ایران را توجیه کند.

بنابراین و با توجه به تحلیلی که ارائه شد، چارچوب نظری انتخابی این پژوهش می‌تواند توجیه کننده و تبیین کننده سیاست‌های جمهوری اسلامی ایران و سلطان نشین عمان در قبال یکدیگر باشد، سیاست‌هائی که در بسیاری موارد و زمینه‌ها پیونددهنده دو کشور و در مواردی اندک آن هم در برهه زمانی خاص و عمدتا در اوایل پیروزی انقلاب اسلامی ایران و گفتمان جدید حاکم پس از آن وسال‌های آغازین جنگ تحمیلی عراق علیه ایران فصل‌کننده روابط دو کشور بشمار می‌رود.

https://t.me/tephd

فصل ۳

زمینه‌های همگرایی بین ایران و عمان

صنایع پارس پژوهه

https://t.me/tephd

مقدمه

اغراق نیست اگر رابطه ایران و عمان را به شکل‌گیری یک رابطه جدید تعبیر کنیم، روابطی که ایران و عمان (به عنوان یک کشور عربی) به دلایل تاریخی ، سیاسی و ژئوپولیتیک ایجاد کرده اند . پیرو این ادعا ما در این فصل به دنبال کالبد شکافی این همگرایی میان ایران و عمان و بازشناسی عوامل این همگرایی هستیم. در این رابطه می‌توان گفت که عامل اصلی فعلی همگرایی ایران و عمان، وجود کشوری به نام عربستان به مثابه رقیب هر دو کشور در منطقه و همسایگی ایران و عمان در جوار تنگه هرمز بوده است .

اما از دیدگاه این پژوهش عامل اصلی همگرایی ایران و عمان در سالهای آینده نه سیاسی و ژئوپولیتیک بلکه همکاری‌های اقتصادی و رشد روابط تجاری دو کشور خواهد بود. بر همین اساس ما در این فصل ابتدا از همگرایی اقتصادی آغاز و سپس به همگرایی سیاسی و ژئوپولیتیک خواهیم پرداخت.

https://t.me/tephd

۱- پیشینه همگرایی تاریخی ایران و عمان

جمهوری اسلامی ایـران بر این باور است که سلطان‌نشین عمان با پیروی از سیاست تشنج زدایی و ایجاد تعادل در مناسبات با کشورهای منطقه یکی از باثبات ترین کشورها شناخته می‌شود و ماهیت مبتکر و موازنه‌گر سلطان‌نشین عمان این ضرورت را ایجاب می‌کند که روابط دو کشور در مرحله جدید که همانا مرحله اعتماد و اطمینان متقابل می‌باشد، گسترش یافته و الگویی موفق از تعامل و همکاری را در منطقه پایه‌ریزی کند.

پس از سید سعید که حکومت مسقط و عمان رو به ضعف گذاشت و انگلستان کم‌کم سلطه خود را بر این کشور گسترش داد، اقتصاد عمان رو به ضعف نهاد لذا از اواخر دوره مظفرالدین شاه قاجار حتی مرواده تجاری نیز با عمان و مسقط رو به تقلیل گذاشت. در اوائل حکومت پهلوی که سلطه حکومت مرکزی را بر تمام نواحی گستراند و مرزها را تقریباً کنترل کرد، این مراوده به‌طور کامل قطع گردید.

عدم رفت و آمد و بی‌خبری از وضع عمان ادامه داشت تا روی کار آمدن سلطان قابوس که دولت ایران به‌دنبال انگلیس و آمریکا بلافاصله رژیم عمان را به رسمیت شناخته و پشتیبانی خود را از سلطان قابوس اعلام کرد. تا سال ۱۳٤۹ (۱۹۷۰ م) هیچ‌گونه رابطه‌ای بین ایران و عمان برقرار نبود. در دی‌ماه همان سال یک هیئت مطبوعاتی مرکب از نمایندگان کشور عازم عمان شدند و در شهریور ۱۳۵۰ دولت ایران طی یک اطلاعیه رسمی استقرار روابط سیاسی بین دو کشور را اعلام کرد و اولین سفیر دولت ایران در فروردین ۱۳۵۱ (۱۹۷۲ م) در مسقط شد.(www.countrystudies.com)

سلطان قابوس برای اولین بار در جشن‌های دو هزار و پانصد ساله شاه شرکت نموده از ایران بازدید به‌عمل آورد. در سال ۱۳٥٦ (۱۹۷۸ م) شاه ایران به دعوت سلطان قابوس و برای بازدید از نیروهای ایرانی مستقر در ظفار به عمان مسافرت کرد. شاه همچنین سیل کمک‌های همه جانبه نظامی و مالی خود را به عمان

https://t.me/tephd

سرازیر کرد. در رابطه با کمک به سلطان قابوس، رژیم گذشته غذا و مایحتاج پرسنل و تدارکات و مخارج پشتیبانی و مهمات مورد نیاز نیروهای خود را از ایران و با هزینه خود تامین می‌نمود. همچنین پوشش هوائی عمان از لحاظ امنیتی نیز به‌عهده ایران بود و دو هواپیمای سی – ۱۳۰ ایران برای حمل و نقل وسایل مختلف در اختیار دولت عمان قرار داشت، علاوه بر این آموزش نیروی دریائی و قسمتی از کادر تلویزیون عمان از طرف ایران صورت می‌گرفت.

روابط نظامی و امنیتی از مهم‌ترین موارد همکاری‌های ایران و سلطان‌نشین عمان در دوره پهلوی دوم است.این بخش چنان پررنگ و برجسته بود که همواره در مطالعات روابط خارجی بین دو کشور، سایر موارد سیاسی اقتصادی و فرهنگی را تحت الشعاع قرار می‌دهد. در سال ۱۹٦٥م ،۱۳٤٤ ش، گروهی از مخالفین سلطان سعید بن تیمور پادشاه عمان، جبهه آزادی بخش ظفار یا جبهه التحریر الظفار را بنیان‌گذاری نمودند و در ۹ ژوئن ۱۹٦٥ که روز انقلاب نیز نامیده شد، نخستین عملیات تهاجمی جبهه انجام گرفت (خزائلی و چمن‌کار، ۱۳۸٦: ۳۹_٦۸) و (Peterson, 1975, p: 282).

دیکتاتوری طولانی سلطان سعید بن تیمور و استعمار امپراطوری بریتانیا از مهم‌ترین عوامل شکل گیری این جنبش بود. جبهه ظفار با وجود مشکلات فراوان توانست در مدت اندکی با استفاده از حمایت‌های محلی و ضعف نظامی دولت مرکزی، مناطق عمده‌ای از جنوب عمان را به تصرف خود درآورد.در سال ۱۹٦۹م، ۱۳٤۸ ش، پس از نبردهای سنگین و خونین ، جاده الاحمر یا جاده سرخ به تصرف چریک‌های ظفار درآمد.

این جاده، صلاله مرکز استان ظفار را طی یک مسیر ۱۰۲۳ کیلومتری به مسقط متصل می‌ساخت. با تصرف جاده سرخ تنها راه ارتباطی عمده که صلاله را به جهان خارج پیوند می‌داد قطع شد و مرکز ظفار در محاصره قرار گرفت. پس از این تنها از طریق هوا و دریا امکان کمک و دسترسی به صلاله ممکن بود. در نهایت تا اوایل

https://t.me/tephd

سال ۱۹۷۰م ، ۱۳٤۹ ش بیش از ۹۰٪ از منطقه ظفار به منترل جبهه خلق در آمد و فعالیت شرکت‌های نفتی خارجی نیز کاملا متوقف گردید .

با کودتای ۱۹۷۰م، ۱۳٤۹ش و جلوس سلطان قابوس بن سعید، مقدمات همکاری‌های نظامی بین ایران و عمان و مداخله ارتش شاهنشاهی در ظفار فراهم آمد. به دعوت عباسعلی خلعتبری وزیر امور خارجه ایران، ثوینی بن شهاب مستشار عالی سلطان قابوس در تاریخ ۱۳۵۱/٤/۲۵ برای یک دیدار شش روزه به ایران مسافرت کرد. در این دیدار برای نخستین بار مسئله حمایت دولت پهلوی از عمان در نبرد با چریک‌های ظفار مطرح شد،از این تاریخ مسئله ظفار روابط دو کشور را کاملا تحت الشعاع خود قرار داد.بر این اساس دولت مسقط به صورت رسمی خواستار اعزام نیروهای نظامی ایران به جنوب عمان و سرکوب شورشیان گردید (خزائلی و چمن‌کار، ۱۳۸٦: ۳۹ _ ٦۸) و (وزارت امور خارجه، ۱۳٥٤).

روزنامه آیندگان ملی نوشتاری با عنوان ‹‹ نیازمندیهای عمان و کمک‌های ایران›› در این باره نوشت:

‹‹ سید ثوینی بن شهاب، طی ملاقاتی با هویدا و خلعتبری در مورد مسائل اقتصادی و شورش ظفار گفت و گو کرد. با توجه به اینکه آخرین نقطه خاک سلطان‌نشین عمان در خلیج‌فارس، یعنی راس المسندام تنها ۳۷ کیلومتر با ایران فاصله دارد عمان برای ما بسیار حائز اهمیت است››.

مقارن با نخستین تکاپوهای دولت پهلوی برای مداخله در ظفار، حکومت سلطان قابوس در خطرناک‌ترین برهه از ادوار حیات خود به سرمی‌برد و بر اساس اسناد محرمانه وزارت امور خارجه ایران، در تقابل با چریک‌ها که در نتیجه حمایت شوروی، چین، کشورهای بلوک شرق و دول چپ‌گرای عرب به ویژه عراق، مصر، یمن‌جنوبی، سوریه و لیبی به توانمندی گسترده‌ای رسیده بودند، در سراشیبی کامل سقوط قرار داشت.

https://t.me/tephd

در اجرای موافقت‌نامه منعقد ما بین ثوینی بن شهاب و دولت‌مردان ایران، در ۱۳۵۱/۱۰/۱٤ نخستین یگان‌های نظامی متشکل از مشاورین نظامی و امنیتی و برخی ادوات جنگی به‌وسیله پنج فروند هلی‌کوپتر به عمان اعزام شدند.

در سال ۱۳۵۲ش/ ۱۹۷۳م، به تدریج بر تعداد نفرات ارتش ایران در ظفار افزوده گشت. بخش فارسی رادیو لندن در اخبار ساعت ۹/٤٥ دقیقه شامگاه ۹ دی ماه ۱۳۵۲ به نقل از جبهه خلق، خبر عزیمت سه هزار سرباز ایرانی با استفاده از بیست فروند هلی‌کوپتر را اعلام کرد. این رادیو همچنین متذکر شد که طی دو هفته گذشته، کمک‌های ایران به دولت مسقط سه برابر شده است که سه گردان از نیروهای ویژه ، نقش بسیار مهمی را در این امداد ایفا می‌کنند.

پس از اعزام و استقرار مقدماتی واحدهای نظامی ایران، نبرد مستقیم و پاک‌سازی مناطق مختلف ظفار در دستور کار فرماندهان ارتش شاهنشاهی قرار گرفت. تصرف جاده راهبردی صلاله به مسقط، معروف به جاده سرخ در بخش مرکزی ظفار به عنوان نخستین ماموریت عمده ارتش ایران تعیین شد. به منظور پاک‌سازی این منطقه نیروهای ایران در پایگاه‌های فوج، ام‌الغوارف و صلاله در بخش جنوبی و پایگاه‌های میدونی و شعلیتدر شمال جاده استقرار یافتند.

در شبانگاه ۲ دی ماه ۱۳۵۲ نیروهای ایران با استفاده از حمایت هوایی جنگنده‌های ایرانی و انگلیسی که از صلاله و پایگاه مصیره به پرواز درمی‌آمدند، حملات خود را آغاز نموده و با سرکوب چریک‌ها به تصرف اهداف مورد نظر پرداختند.

https://t.me/tephd

در تاریخ ۱۳۵۲/۱۱/۹ راه بین صلاله و پایگاه نظامی میدوی (ثمریت) در مجاور دریای عمان پاک‌سازی و با عقب نشینی چریک‌ها اوضاع منطقه مرکزی ظفار به سود نیروهای ایران و دولت مرکزی عمان تثبیت گشت .

پس از تصرف جاده سرخ در محور صلاله به میدویهٔ ارتش ایران با همیاری نیروهای دولت عمان ، ساخت یک کمربند دفاعی موسوم به هورن بیم در غرب صلاله و بین بندر رایسوت و راخیوت را به طول ۵۲ کیلومتری آغاز کرد .

در پاییز و زمستان سال ۱۳۵۳ سربازان ایران نبردهای سنگین و خونینی را در منطقه پوشیده از جنگل ، باتلاق و پرتگاه‌های عمیق غرب و بخش‌های ساحلی ظفار انجام دادند نیروهای ارتش ایران در ۱۹ دی ۱۳۵۳ شهر بسیار راهبردی و سوق الجیشی راخیوت در چهل کیلومتری مرز یمن جنوبی و در قلب سرزمین‌های چریک‌ها را محاصره کردند و به تصرف خود درآوردند.

سقوط راخیوت بزرگ‌ترین ضربه‌ای بود که جبهه خلق ظفار در طی جنگ نه ساله متحمل شده بود و پس از آن برتری و توانایی چریک‌ها و به شدت کاهش یافت و روند انحطاط وزوال آنان آغاز شد.

پس از تصرف کامل راخیوت، ارتش ایران یک خط استحکاماتی جدید برای جلوگیری از رخنه مجدد چریک‌ها در غرب آنان تاسیس کرد. این سد دفاعی که به نام خط دماوند شهرت یافت، در ٤٨ کیلومتری غرب خط دفاعی هورن بیم و در حدود ٢٤ کیلومتری مرز یمن جنوبی قرارداشت .

در اواخر خرداد ماه ١٣٥٤ وادی جردوم در ساحل جنوبی ظفار پاک‌سازی گردید. ارتش ایران در ٢٤ و ٢٥ مرداد ١٣٥٤ طی یک سلسله عملیات نظامی، دو موضع جدید در هشت کیلومتری شمال شرقی و یازده کیلومتری شمال راخیوت را به تصرف درآورد.

https://t.me/tephd

از اواسط مهرماه ۱۳۵٤ به منظور تصرف آخرین مراکز حیاتی و کلیدی جبهه خلق در نزدیکی مرزهای یمن جنوبی که عمده‌ترین حمایت‌کننده چریک‌ها به شمار می‌رفت، نبردهای بسیار شدیدی رخ داد. ارتش ایران در ۱٤ مهر ۱۳۵٤ دو منطقه مهم چریک‌ها ما بین مواضع الرشید و آخرت در غرب ظفار و در ۱۹ مهرماه بیت‌المندوب در منطقه جنوبی آزیبی را به تسخیر خود درآوردند .

ستاد مشترک ایران در روز جمعه ۲۵ مهر ماه ۱۳۵٤ طی اطلاعیه‌ای اعلام نمود که نیروهای ایران با پشتیبانی گسترده نیروی هوایی و دریایی ارتش شاهنشاهی و نیروی هوایی سلطان‌نشین عمان تپه استراتژیک ۵۸۷ در منطقه شابوت مشرف بر بندر خرفات محل تخلیه تدارکات و شیرشیتی از مراکز اصلی شورشیان را به تصرف درآورده‌اند . در اواخر مهر ماه ۱۳۵٤، ارتش ایران مواضعی را در ناحیه آخارات و در بامداد روز ۳ مهر ارتفاع سوق الجیشی ۱۰۲۲ را در جنوب دهکده شازیبی در منطقه بیت المندوب فتح نمودند.

پیرو استراتژی دستیابی بر قلل و ارتفاعات غرب ظفار و در مجاورت سرحدات یمن جنوبی ، نیروهای مسلح ایران در ۱۰ آبان ۱۳۵٤ پس از یک سلسله نبردهای خونین و دشوار با استفاده وسیع از قدرت آتش هلی‌کوپترهای هوانیروز بر تپه ۱۰۷۳ که مسلط بر بندر سافکوت ، دره حیفا و چشمه دوب بود ، استیلا یافتند. در اواخر آبان ۱۳۵٤ تپه ۷٤۹ و ۸۳٦ و منطقه جنگلی با پرتگاه‌های عمیق و غارهای تودرتوی شیرشیتی از وجود چریک‌های ظفار پاک‌سازی گردید.

پس از پاک‌سازی کامل شیرشیتی، تپه ۹۲۳ در جنوب غربی منطقه تالفوت به دست نیروهای ایران افتاد و بیش از صد نفر از چریک‌های ظفار که به طور پراکنده و نامنظم در ارتفاعات و غارها مخفی بودند، تسلیم شدند .بدین‌ترتیب با پیشروی و حملات مداوم قوای ایران، شورشیان مجبور به تسلیم و یا عقب‌نشینی به سوی

https://t.me/tephd

مرزهای یمن جنوبی شدند.در روز سه شنبه ۱۱ آذرماه ۱۳۵٤، آخرین مواضع جبهه خلق در منطقه دالکوت در منتهی الیه غربی ظفار سقوط کرد .

با پیروزی‌های جبهه مشترک به تدریج رهبران رده بالای جبهه خلق ظفار و ده‌ها تن از هواداران آنان تسلیم دولت مرکزی شدند که از برجسته‌ترین آنها می‌توان به عمروسهیل سلیم العمری ملقب به ارض الخیر، مسئول سازمان سیاسی و عضو کمیته فرماندهی ظفار، سالم محمد ادعر مشهور به ابو شکر دبیر کمیته مرکزی جبهه خلق و سعید سالم خوف از فرماندهان مهم نظامی اشاره کرد.

سرانجام در روز شنبه ۲۲/ ۹/ ۱۳۵٤ سلطان قابوس بن سعید پادشاه عمان در جمع هزاران عمانی که به همراه تمامی وزیران کابینه و مقامات کشوری و لشکری در ورزشگاه پلیس مسقط گرد آمده بودند، رسما پیروزی بر چریک‌ها، کمونیسم بین‌المللی و پایان جنگ ده ساله با شورشیان را اعلام نمود (خزائلی و چمن‌کار، ۱۳۸٦: ۳۹_٦۸).

پس از سرکوب چریک‌های ظفار بخش‌هایی از ارتش ایران به ویژه در قسمت پدافند و مراقبت‌های هوایی به حضور خود در عمان ادامه دادند. به گفته سخن‌گوی وزارت امور خارجه ایران، مادام که دولت عمان به وجود ارتش ایران احتیاج داشته باشد، این نیروها در اینجا باقی خواهند ماند، لیکن هر موقع که رئیس کشور عمان تشخیص دهد و اعلام دارد که به تعدادی یا کلیه نیروهای ایران نیازی ندارد، دولت شاهنشاهی بی درنگ آنها را فراخواهدخواند.

آمار قطعی تلفات ارتش ایران درجنگ ظفار، هیچ‌گاه اعلام نشد و در گفتار رجال بلندپایه دولتی و مطالب رسانه‌های ارتباط جمعی نیز هرگز سخنی از کشته‌ها و یا مجروح‌های این نبرد به میان نیامد. شاه در

https://t.me/tephd

گفت‌وگویی با احمد جاراله ـ سردبیر روزنامه السیاسه کویت ـ ضمن تشریح فتوحات در ظفار، در مورد میزان تلفات گفته بود:"شاید تعجب کنید اگر بگویم که تلفات ما فقط در حدود پنجاه کشته و یک هلی‌کوپتر است. البته بعضی از وسایل نظامی و هلی‌کوپتر عمان از کار افتاد. در میان عمانی‌ها همچنین خسارت‌های جانی وجود دارد، ولی از ما فقط همان پنجاه نفر است".اما منابع مختلف آمار تلفات ارتش ایران را در این نبرد ده ساله بین ۱۴۲ تا حدود ۷۰۰ نفر کشته و ۱۴۰۰ نفر زخمی گزارش کردند (بی‌نام، ۱۳۸۲).

نیروهای نظامی ایران افزون بر عملیات نظامی گسترده، فعالیت‌های عمرانی بسیاری را در این کشور انجام دادند. مهندسان ایرانی با استفاده از ماشین آلات ترابری به ویژه در امور ترمیم و گسترش شبکه ارتباطی که نبود آن نقش مهمی را در عقب ماندگی اقتصادی و اجتماعی مردم عمان ایفا می‌کرد به کار پرداختند. احداث جاده ۵۰ کیلومتری " جانوک" و "فیوریوس" در قسمت شرقی به مرز یمن جنوبی و آسفالت راه استراتژیک "سلاله" به "میدوی" به طول ۸۲ کیلومتر از فعالیت‌های نظامیان ایرانی در سلطان نشین عمان بود. توسعه زیرساخت‌های اقتصادی عمان از جمله برنامه‌های دولت ایران در زمان پهلوی دوم بود ایران معتقد بود این امر موجب کاهش مخالفت‌ها و اعتراضات مردمی می‌شود. به اعتقاد ایران امنیت کشور عمان تنها در سایه قدرت نظامی امکان‌پذیر نبود بلکه باید به موازات آن وضع زندگی مردم نیز بهبود می‌یافت(جعفری ولدانی، ۱۳۸۹: ۵۱).

در واقع با انجام کودتای ژوئیه ۱۹۷۰ روابط اقتصادی میان ایران و عمان که در اشکال داد و ستدهای محدود محلی ساحلی جریان داشت، وارد مرحله جدیدی گردید. عمان از همان آغاز از سرگیری روابط، درخواست حمایت اقتصادی و کمک تهران به بازسازی تاسیسات زیر بنایی خود را مطرح نمود. پس از آن تبادل فراوان نمایندگی‌های اقتصادی کاملا مشهود شد. سلطان قابوس در نخستین پیام خود به شاه در شهریور

https://t.me/tephd

۱۳٤۹ گسترش روابط اقتصادی و تجاری را خواستار شد. وی به هنگام دیدار از ایران در اسفند ۱۳۵۲، از برخی مراکز اقتصادی از جمله کارخانه خودروسازی «ایران ناسیونال» بازدید نمود.

در آبان و بهمن ۱۳۵۲ شعباتی از شرکت سهامی بیمه و بانک ملی ایران در مسقط شروع به کارکرد . (خزائلی و چمنکار ، ۱۳۸٦ ، ص ص ۳۹ _ ٦۸) .

در ۲۸ اسفند ۱۳۵۲ پروازهای مقدماتی شرکت هواپیمایی ملی ایران (هما) به مسقط آغازگشت و از ۱۳ فروردین ۱۳۵۳ به طور رسمی افتتاح گردید.

قیس عبدالمنعم الزواوی در مرداد ۱۳۵۳ موافقتنامه تحدید حدود فلات قاره دو کشوررا در جریان سفر به ایران امضا کرد. بر اساس این موافقتنامه پنج مادهای که اسناد مربوط به آن در تاریخ ۱۳٥٤/۳/۷ به طور رسمی مبادله گردید و نقش مهمی در برطرف نمودن اختلافات مرزی دو کشور و توسعه فعالیتهای اقتصادی به ویژه امور نفت و گاز داشت، «خط متصف» مورد توافق طرفین قرار گرفت .

در۱٤ تا ۱۸ اردیبهشت ۱۳۵۳ «جان تاونزد» مشاور اقتصادی سلطان قابوس و از تاریخ ٤ تا ۸ تیر همین سال «کریم احمد الحرمی» وزیر برنامه و توسعه عمان از ایران دیدار کردند و در زمینه توسعه روابط اقتصادی و ایجاد یک سازمان مشترک طراحی و برنامهریزی، گفتگو نمودند.

تاسیس یک شرکت مشترک ماهیگیری، توسعه صید ماهی و چگونگی بهرهبرداری صحیح از منابع دریایی خلیج فارس و دریای عمان نیز در جریان سفر «یوسف العلوی عبدالله» معاون امور خارجه عمان در بهمن ۱۳۵۳ مورد بررسی و موافقت قرار گرفت .

https://t.me/tephd

بخش دیگری از فعالیت‌های اقتصادی ارتش ایران در عمان در برنامه موسوم به ‹‹ مردم یاری›› با توزیع مواد غذایی ، دارویی و بهداشتی و غیره صورت می‌پذیرفت. برنامه‌های توسعه اقتصادی سلطان‌نشین عمان آن‌قدر برای شخص شاه اهمیت داشت که به هنگام دیدار با سلطان قابوس در سال ۱۳۵۲ در تهران گفت: "باید در این فرصت متذکر شوم که به عقیده ما تامین امنیت کشور شما نه فقط مستلزم برخورداری از قدرت نظامی است بلکه لازم است بهبودی در وضع زندگی مردم نیز صورت گیرد".

همچنین در گفتگو با حکمران ‹‹ فجیره امارات›› در آبان ۱۳٥٤ تاکید کرد: "دولت عمان باید برای مردم شغل، غذا، و پوشاک تهیه کند و با کشورهای خارجی پیمان همکاری منعقد نماید".

با توسعه روابط همه‌جانبه اقتصادی که به تدریج در تمامی بخش‌های صنعتی، کشاورزی، دامداری، دارویی، آب‌رسانی، بنادر، کشتی‌رانی، فرودگاه و رادیو و تلویزیون نمودار گشت، حجم مبادلات بازرگانی دو جانبه افزایش چشم‌گیری یافت. ایران در بین کشورهای صادرکننده کالا به عمان در سال ۱۳۵۲که هنوز روابط در سطوح ابتدایی قرار داشت، مقام ششم را به دست آورد.

واردات ایران از عمان از میزان ۱٤/۱۲٦/۰۸۹ کیلوگرم در سال ۱۳۵۱ به ۳/۰۲۲/۱٦۱ کیلوگرم در سال ۱۳٥٦ رسید در حالی که میزان صادرات از ۳۲/۱۹۷/٥۳٤ کیلوگرم در ۱۳۵۱ به ۱٥/٥٥۷/٦٤۹ کیلوگرم در سال ۱۳٥٦ رسید که نموداری پرفراز و نشیب را نشان می‌دهد .بخش عمده‌ای از کمک‌های اقتصادی ایران به عمان نیز به صورت بلاعوض صورت می‌گرفت که در آمارهای رسمی ثبت نشده است. (خزائلی و چمن‌کار ، ۱۳۸٦ ، ص ص ۳۹ _ ٦۸) .

https://t.me/tephd

با پیروزی انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۷ به دستور مهندس مهدی بازرگان نخست وزیر دولت موقت تمامی نیروهای نظامی ایران مستقر در ظفار که در وضعیتی فراموش شده و بلاتکلیف به سر می‌بردند از سرزمین عمان فراخوانده‌شدند. (خزائلی و چمن‌کار، ۱۳۸٦:. ۳۹-٦۸) و (Middle East ,1982: 657).

در مجموعه‌ای از توافق‌ها و تفاهم نامه‌های بین تهران و مسقط از جمله در تفاهم‌نامه سال۱۳۵۳ و تفاهم نامه‌های بعدی، دو طرف اذعان دارند که اعتقاد راسخ به همکاری در همه زمینه‌ها به منظور حفظ ثبات و امنیت منطقه دارند و آزادی کشتیرانی و عبور و مرور بی‌ضرر در تنگه هرمز اهمیتی حیاتی برای آنها دارد. دو کشور که تنگه استراتژیک هرمز در بین آنها قرار دارد براساس تفاهم نامه‌های موجود همچنین اعمال نفوذ قدرت‌های بیگانه و نیروهای خارجی در منطقه را تقبیح می‌کنند و آن را منافی مصالح دو کشور می‌دانند و متعهد هستند در برابر هرگونه اخلال یا خراب‌کاری که امنیت دو کشور را به خطر اندازد، اقدام توام و مشترک به عمل آورند .

مشارکت افسران دوکشور در برنامه‌های مشترک نظامی از جمله مشارکت افسران بلند پایه ارتش جمهوری اسلامی ایران و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در رزمایش سپر جزیره ۸ فصل جدیدی از روابط و همکاریهای نظامی را رقم زده است. همچنین سلطان نشین عمان، حق ایران در دستیابی به فناوری صلح آمیز هسته‌ای را به رسمیت شناخته و آن را حق مسلم ایرانیان می‌داند. سران این کشور در ملاقات‌های مختلف با مقامات کشورمان، داشتن فناوری صلح آمیز هسته‌ای را نیاز لازم و ضروری حال و آینده ایران و دیگر کشورهای منطقه دانسته‌اند(www.theiranproject.com)

موضع این کشور به عنوان عضوی از شورای همکاری خلیج فارس درباره جزایر سه‌گانه جمهوری اسلامی ایران و ادعاهای امارات مذاکره و گفتگو دوجانبه است. معاون سلطان عمان درباره ادعای امارات عربی متحده در خصوص جزایر سه گانه می‌گوید، عمان به امارات یادآور شده که اینگونه مسائل باید به صورت دو

https://t.me/tephd

جانبه و بدون دخالت بیگانگان حل شود و به عنوان سلطان‌نشین عمان از هرگونه تصمیمی که از رهگذر اینگونه مذاکرات حاصل شود، حمایت می‌کنیم.عمان در بین کشورهای شورای همکاری خلیج فارس هم به لحاظ سیاست‌های حکیمانه‌ای که در رابطه با مسائل منطقه‌ای و رابطه با پیشبرد اهداف همکاری با ایران اتخاذ کرده و هم به لحاظ سابقه تاریخی عمان که مولود دیروز و امروز نیست، نقش مهم و تعیین کننده‌ای دارد. ایران و عمان در سطح سیاسی و منطقه‌ای بهترین و کم مسئله‌ترین رابطه را با همدیگر دارند که در تامین امنیت منطقه نقش موثری داشته است (http//theiranproject.com/blog/22.04.2014).

حال به میزانی که کشورهای منطقه بتوانند در جهت تحکیم و توسعه همکاری‌ها چه در ابعاد منطقه‌ای و بین‌المللی و چه در مسائل مرتبط با جهان اسلام با همدیگر پیش روند، روابط ایران و عمان یک نمونه و اسوه‌ای برای یک رابطه منطقه‌ای است.

حاکمیت سیاست توازن در روابط خارجی و اهتمام عمانی‌ها به توسعه روابط با ایران باعث شده که مشکلات و چالش‌ها بر سر راه توسعه روابط مهار شود و در مسیر سالم حرکت کند. رایزنی‌های مستمر مقامات سیاسی دو کشور است که باعث ایجاد درک و فهم متقارب و مشترک در مناسبات و مواضع دو کشور و پیشرفت روابط دوجانبه در مسیر صحیح شده است. این مسئله می‌تواند در تحکیم و ثبات منطقه نقش آفرین باشد و عملاً زمینه را برای خروج نیروهای بیگانه از منطقه فراهم بکند. چرا که امنیت متعلق به کشورهای منطقه است و اهل منطقه به تعلیم و رعایت امنیت و همکاری اولی هستند.

https://t.me/tephd

۲- همگرایی اقتصادی ایران و عمان

۳-۲-۱-دیدگاه کلی نسبت به ایران

همسایگی، یک عنصر جاودانه و موثر بر تعامل‌های ایران و عمان بوده است. تنگه استراتژیک هرمز بیش از آن که جدا کننده دو سرزمین باشد، عامل وصل و تقریب دو کشور بوده است. این تنگه در تامین منافع مشترک دو کشور و همکاری‌های منطقه‌ای و بین‌المللی ایران و عمان از نقش درجه اول برخوردار است.

موقعیت جغرافیایی دو کشور در دو طرف آب راه بین‌المللی خلیج‌فارس، از یک سو بر وزن ژئوپولیتیکی و ژئواستراتژیکی دو کشور افزوده است و از طرف دیگر زمینه‌های همکاری آنها را برای تامین امنیت تنگه هرمز فراهم کرده است.

بنابراین عنصر تغییرناپذیر جغرافیا و اهمیت همیشگی تنگه هرمز و الزام اصولی و بین‌المللی دو کشور در تامین امنیت آن، از مولفه‌های پایداری است که در تقویت و توسعه روابط ایران و عمان نقش دارد.

قرار گرفتن عمان در کنار اقیانوس هند و برخورداری از بندر ترانزیتی صلاله به عنوان یکی از یازده بندر بزرگ ترانزیتی جهان از یک طرف و عبور بزرگراه آسیایی از سرزمین جمهوری اسلامی ایران و موقعیت ایران در کریدور اقتصادی شمال–جنوب از طرف دیگر، سبب شده است که افق‌های جدیدی در توسعه روابط و همکاری‌های دو جانبه و منطقه‌ای گشوده شود. پیوستن عمان به کریدور شمال–جنوب طلیعه عصر جدید همکاری دو کشور است.

عامل پایدار دیگری که همواره بر روابط دو کشور تاثیر گذار بوده، عامل فرهنگی است. مراودات مردم ایران و عمان در طول تاریخ، مشابهت‌های قابل توجهی در آداب و سنن آنها پدید آورده است. این امر در مناطق همجوار دو کشور بیشتر نمایان است. افتخار پذیرش اسلام توسط مردم دو سرزمین سبب شده است تا

https://t.me/tephd

پیوندهای فرهنگی آنها، هم ماهیتی الهی بیابد و هم از عمق و استحکام بیشتری برخوردار شود. مشابهت ارزش‌های اعتقادی دو ملت به سهم خود، به عنصر پایداری تبدیل شده است که همواره بر کم و کیف روابط دو کشور اثر می‌گذارد.

بخشی از اسناد قرن نوزدهم میلادی موجود در آرشیو وزارت امور خارجه ایران گویای همکاری‌های بسیار نزدیکی است که در راستای دفاع از کیان اسلامی در این منطقه بین دو کشور صورت گرفته است.

اشتراک‌های فرهنگی دو ملت و به ویژه مشابهت‌های فراوان فرهنگ محلی مناطق همجوار دو کشور، نشان دهنده این واقعیت است که جریان تبادل فرهنگی میان مردم ایران و عمان عمقی تاریخی دارد. به علاوه اعتقاد دو ملت به آیین آسمانی اسلام موجبات جاودانگی پیوندهای فرهنگی آنها را فراهم ساخته است. غنای تاریخی روابط فرهنگی، توسعه آن را در عصر کنونی آسان نموده است.

عامل همسایگی همراه با اشتراک های فرهنگی دو ملت سبب شده است تا «اعتماد متقابل» به خصوص در تاریخ معاصر روابط دو کشور پدیدار شود. اعتماد دو کشور به یکدیگر تا به حال منشاء تحولات مثبت بسیاری بوده است و روشنی بخش افق آینده روابط خواهد بود.

۳-۲-۲-تحلیل مزیت‌های ایران در تامین کالاهای عمده وارداتی عمان

بررسی توانمندی‌های ایران در تامین کالاهای مهم وارداتی عمان، نشان می‌دهد که شرکت‌های ایرانی از ظرفیت گسترده‌ای در تامین نیازهای بازار این کشور برخوردار هستند.

شرکت‌های ایرانی تولیدکننده دیگ‌های بخار و آب‌گرم، از توانمندی صادراتی گسترده‌ای برخوردارند. از این رو با برنامه‌ریزی برای حضور بلند مدت در بازار عمان، سهم صادرات ایران به این کشور در این گروه

https://t.me/tephd

کالایی، تا اندازه‌ی زیادی می‌تواند افزایش یابد. ایران در گروه کالایی ۳۹ (مواد پلاستیکی) نیز از پتانسیل و ظرفیت بالایی برخوردار است و می‌تواند سهم بازار خود را تا حدود زیادی در این گروه کالایی افزایش دهد.

بررسی مزیت های ایران در صادرات کالاهای ذیل فصول ۲۰ (گوشت و احشای خوراکی)، ۱۵ (چربی ها و روغن‌های حیوانی و نباتی) و ۷٤ (مس ومصنوعات از آن)، حاکی از ظرفیت های گسترده‌ای ایران، برای توسعه‌ی صادرات به بازار این کشور است.

بررسی برتری‌های صادراتی ایران در بیست فصل اول وارداتی عمان نمایش می‌دهد که شرکت‌های ایرانی، توانایی تامین‌بخش بزرگی از کالاهای ذیل هشت فصل شامل فصول ۰۲، ۰٤، ۱۰، ۱۵، ۳۹، ۷۲، ۷٤ و ۸٤ را دارند (www.ithraa.com).

۳-۲-۳-وضعیت مبادلات بازرگانی با ایران

مناسبات اقتصادی و بازرگانی ایران با عمان به بیش از یک قرن گذشته باز می‌گردد. در این فصل پیشینه روابط بازرگانی، آخرین وضعیت مبادلات بازرگانی و تراز تجاری دو کشور بررسی می‌شود (www.trademap.org) و (www.tpo.ir).

۳-۲-٤-پیشینه‌ی روابط بازرگانی ایران و عمان

عمان از حدود یک قرن گذشته روابط سیاسی و اقتصادی با ایران داشته و تجار و سیاحان دو کشور به طور مرتب در رفت و آمد بوده‌اند.

در آغاز قرن نوزدهم و آغاز مداخلات انگلستان در منطقه خلیج فارس، روابط این کشور با ایران دچار دگرگونی‌هایی شد. دولت مسقط در اوایل قرن نوزدهم دارای نیروی دریایی عظیمی بود و حکام ایالت فارس برای ایجاد نظم در بحرین که جزیی از ایالت فارس محسوب می شد از قدرت دریایی مسقط استفاده می‌کردند.

https://t.me/tephd

پس از درگذشت سید سعید حاکم عمان حکومت مسقط رو به ضعف گذاشت و انگلستان کم کم سلطه خود را بر این کشور گسترش داد. در این دوره اقتصاد عمان رو به ضعف نهاد، لذا از اواخر دوره مظفرالدین شاه قاجار حتی مراوده تجاری نیز با عمان کاهش یافت.

در اوایل حکومت پهلوی که سلطه حکومت مرکزی بر تمام نواحی حاکم و مرزها به طور کامل کنترل می‌شد، مراوده بین دو کشور کاملاً قطع شد. عدم رفت و آمد و بین‌الملل دادگستری خبری از وضع عمان تا روی کارآمدن سلطان قابوس ادامه داشت. در این زمان، دولت ایران به دنبال انگلیس و آمریکا بلافاصله رژیم عمان را به رسمیت شناخته و پشتیبانی خود را از سلطان قابوس اعلام کرد. تا سال ۱۳٤۹ شمسی (۱۹۷۰ میلادی) هیچگونه رابطه‌ای بین ایران و عمان برقرار نبود در دی ماه سال ۱۳٤۹ شمسی یک هیات مطبوعاتی مرکب از نمایندگان ایران عازم عمان داشتند و در شهریور ماه ۱۳۵۰ شمسی دولت ایران طی یک اطلاعیه رسمی استقرار روابط سیاسی بین دو کشور را اعلام نمود و اولین سفیر دولت ایران در فروردین ماه ۱۳۵۱ شمسی (۱۹۷۲ میلادی) در مسقط مستقر شد.(گزارش سالیانه وزارت امور خارجه۱۳۵۱: ۵۳).

ایران پس از انقلاب اسلامی همواره با کشور عمان روابط تجاری داشته است. در سالهای اخیر مقامات سیاسی و اقتصادی دو کشور هیات های متعدد را تبادل کرده‌اند. افزایش حجم مبادلات بازرگانی دو کشورهای در چند سال اخیر روندی افزایشی داشته است، به گونه‌ای که در سال ۱۳۸۸ شمسی مرکز تجاری ایران، با حضور ریاست سازمان توسعه تجارت در مسقط گشایش یافت.(www.en.iccima.ir)

۳-۲-۵-آخرین وضعیت مبادلات بازرگانی و تراز تجاری میان ایران و عمان

تراز تجاری ایران با عمان در سال‌های گذشته با فراز و نشیب همراه بوده است که این امر ناشی از حجم و ارزش متفاوت واردات ایران از عمان بوده است. لیکن از سال ۱۳۸۹ خورشیدی روند مثبت داشته است

https://t.me/tephd

.بطوری‌که این رقم در شش ماهه نخست سال ۱۳۹۳ به مثبت ۱۲۹/۱ رسیده است. جدول ذیل روند تراز تجاری ایران با عمان را طی سال‌های ۱۳۸٦-۱۳۹۳ نشان می‌دهد (جدول ۳-۱) (www.tpo.ir).

جدول ۳-۱: روند تراز تجاری ایران با عمان طی سال‌های ۱۳۸٦ لغایت ۱۳۹۳ (میلیون دلار)

سال	۱۳۸٦	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	نیمه نخست۱۳۹۳
صادرات	۱۲۷	۷۵	۷۷	۱۰۷	۱۰۱	۱۷۷	۱٤٦	۱۷۲/۸
واردات	۸۳	۱٤٤	۲۳٦	۷۵	۷۳	٦۱	۷۵	٤۳/۷
تراز تجای	+٤٤	-٦۹	-۱۵۹	+۳۲	+۲۸	+۱۱٦	+۷۱	+۱۲۹/۱

ضمنا دفتر بازرگانی کشورهای عربی و آفریقائی مبادلات تجاری طرفین را طی سال‌های ۲۰۰۷ میلادی تا ۹ ماهه نخست سال ۲۰۱٤ میلادی به صورت جدول ۳-۲ ارائه نموده است.

جدول ۳-۲: مبادلات تجاری ایران و عمان طی سال‌های ۲۰۰۷ لغایت ۲۰۱٤ میلادی (میلیون دلار)

سال	۲۰۰۷	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۱۰	۲۰۱۱	۲۰۱۲	۲۰۱۳	۹ ماهه ۲۰۱٤
صادرات	۱۰۰	۱۰۱	۷۳	۱۰٤	٤۵/۹	۲۰۱/۱	۱۱۰	۲۳۳/۱
واردات	۵۰	۱٦۲	۸۱	۲۳۳	۵۰/۹	٦۱/۷	۷۱	۵۸/۸
تراز تجای	+۵۰	-٦۱	-۸	-۱۲۹	-۵	+۱۳۹/٤	+۳۹	+۱۷٤/۳٤

۳-۲-٦-صادرات ایران به عمان

در سال‌های اخیر مهم‌ترین اقلام صادراتی جمهوری اسلامی ایران به سلطان‌نشین عمان شامل محصولات آهن و فولاد غیر ممزوج و گرم‌نورد شده، قیرنفت، شمش آهن و فولاد ممزوج، محصولات آهنی اسفنجی، سنگ مس و کنسانتره‌های آن، فرش دستباف، فرآورده‌ها برای تغذیه کودکان، گل کلم و کلم بروکلی و سایر

https://t.me/tephd

شیر خشک صنعتی می‌باشند که در جدول ۳-۳ به نمایش درآمده است.(www.tccim.ir) و (www.tpo.ir).

جدول ۳-۳: مهم‌ترین اقلام صادراتی ایران به عمان

نوع کالا	ارزش (هزار دلار)
محصولات آهن و فولاد غیر ممزوج و گرم‌نورد شده	۷۸۱۰٤
قیرنفت	۳۳۳۸۹
شمش آهن و فولاد ممزوج	۸۸۳۰
محصولات آهنی اسفنجی	۷٦۸۷
سنگ مس و کنسانتره‌های آن	۳۸۲۸
فرش دستباف	۱۸۹۳
فرآورده‌ها برای تغذیه کودکان	۱۸۲۷
گل کلم و کلم بروکلی	۸۱۳
سایر شیر خشک صنعتی	۷۱۹

در ضمن ریز آمار اقلام صادراتی به کشور سلطان‌نشین عمان برگرفته شده از سامانه اتاق بازرگانی، صنعتی و کشاورزی تهران در ظرف هشت ماهه سال ۱۳۹۳ خورشیدی در قسمت پیوست ارائه شده‌اند (www.tccim.ir).

۳-۲-۷-واردات ایران از عمان

ارزش واردات جمهوری اسلامی ایران از سلطان‌نشین عمان در سال‌های اخیر به رقمی ترقیبی ٦۰ میلیون دلار رسیده است جدول ۳-٤ مهمترین اقلام وارداتی ایران از عمان را ارائه می‌نماید(www.tpo.ir).

https://t.me/tephd

جدول ۳-٤: مهم‌ترین اقلام وارداتی ایران از عمان

نوع کالا	ارزش (هزار دلار)
سایر روغن های سبک و فرآورده ها	۳٦۳۳۰
سایر قطعات گوشت بی استخوان گاو(یخ زده)	٦۲۸۳
سایر مکمل های داروئی	۳۱٦۸
بازدارنده های اکسیداسیون و رسوبات	۲۹۸۳
روغن پالم	۲۹۲۹
گیرنده های رادیوئی برای وسایل نقلیه موتوری	۲۲۱۳
وسایل نقلیه موتوری از ۱۵۰۰ تا ۲٤۰۰ سی سی	۱۵۷۹
اجزا و قطعات شیرآلات چدنی و پولادی	۱۳۸۳
سایر وسایل نقلیه موتوری غیر مذکور	۱۲۳۷
اجزا و قطعات کوره و تنورهای صنعتی و آزمایشگاهی	۱۱۳٤

ریز آمار اقلام وارداتی از کشور سلطان‌نشین عمان براساس گزارش سامانه اتاق بازرگانی، صنعتی و کشاورزی تهران در ظرف هشت ماهه سال ۱۳۹۳ خورشیدی در قسمت پیوست ارائه شده‌اند (www.tccim.ir).

با مقایسه حجم و ارزش مبادلات تجاری فی ما بین جمهوری اسلامی ایران و سلطان نشین عمان و با در نظر گرفتن ارزش واردات ۱۸ میلیارد دلاری این کشور از سایر کشورهای جهان می توان استنباط کرد که با وجود مزیت‌های فراوان کشور سلطان‌نشین عمان نسبت به سایر کشورهای حوزه خلیج فارس برای ایران (مانند وجود بهترین رابطه سیاسی حوزه خلیج فارس بین دو کشور، عدم وجود مشکلات نقل و انتقال پولی و گشایش اعتبارات اسنادی، اشتراکات فرهنگی و مذهبی، وجود اراده واقعی جهت توسعه روابط اقتصادی بین سطوح مختلف دولتی دو کشور) اما حجم مبادلات تجاری دو کشور از ۱۵۰ میلیون دلار تجاوز نمی‌کند که

https://t.me/tephd

کوچک بودن این رقم در قیاس با حجم مبادلات ایران با سایر کشورهای حوزه مذکور مانند امارات، کویت و بحرین بیشتر خود را نشان می‌دهد.

هرچند این پارادوکس می‌تواند علل مختلفی داشته باشد اما شاید نداشتن برنامه و راهبرد مشخص برای ارتقاء روابط تجاری با عمان از سوی سازمان‌های مربوطه به ویژه وزارت بازرگانی مهم‌ترین علت این قضیه باشد. شاهد مثال، برگزاری سیزده دوره اجلاس کمیسیون مشترک بین دو کشور است که چون در چارچوب راهبرد مشخصی انجام نشده است، به نتیجه مثبت و قابل قبولی در افزایش حجم روابط اقتصادی و تجاری منجر نشده است (اسماعیلی، ۱۳۹۰).

شورای بازرگانان دو کشور که از جمله شوراهای پرکار و به نسبت موفق اتاق به شمار می‌آیند باید با افزایش تعاملات شورا و امور بین‌الملل اتاق ایران توانمندی‌های دو بخش در یک جهت برنامه ریزی شده و هدایت شوند (www.tpo.ir).

سهم ایران از واردات ۱۸ میلیارد دلاری کالایی عمان تنها حدود ۱۰۰ میلیون دلار یعنی ۰/۵ درصد است که از جهت منطق تجاری با لحاظ فاکتورهای موجود قابل قبول نیست. در تنظیم برنامه هدف گذاری شده جهت افزایش صادرات کالاهای ایران به عمان که باید توسط سازمان‌های مرتبط و به صورت کاملا علمی تهیه شود، برقراری خط مستقیم کشتی‌رانی و خط پروازی مهم‌ترین اولویت به نظر می‌رسد که بخش خصوصی کشور می‌تواند با حمایت اتاق نقش اساسی در این زمینه ایفاء کند.

همچنین با توجه به اینکه مدیریت مراکز تجاری بر عهده اتاق ایران گذاشته شده است و به نحوی به عنوان ویترین فعالیت‌های اتاق در خارج از کشور به شمار می‌آید، به همین خاطر داشتن یک برنامه مدون و تدوین

مقررات جامع و مانع از سوی اتاق جهت سامان دادن به نابسامانی‌های موجود در خصوص مراکز تجاری امری ضروری به نظر می‌رسد. مرکز تجاری ایران در عمان خود نمونه بارزی از این نابسامانی است که نتیجه ناپختگی سازمان توسعه تجارت و عدم مدیریت اتاق ایران بود که می‌تواند تجربه ارزشمندی برای اقدامات بعدی اتاق باشد(اسماعیلی، ۱۳۹۰).

اقتصاد عمان به طور عمده بر مبنای درآمد حاصله از صادرات نفت قرار دارد. بعد از سال ۱۹۷۰ که سلطان قابوس روی کارآمد، درآمدهای نفتی، صرف برنامه‌های عمرانی شد. درآمدهای حاصل از فروش نفت خام جهت اجرای سه طرح ۵ ساله مورد استفاده قرارگرفته است. این کشور در اوپک عضویت ندارد و تابع کنترل‌هایی که در مورد تولید و قیمت‌گذاری نفت خام صورت می‌گیرد نیست، هر چند خط مشی اپک را محترم می‌شمارد.

اما درباره مهم‌ترین اقدامات به عمل آمده در چارچوب روابط دو جانبه میان دو کشور ایران و عمان نیز می‌توان به تشکیل شورای بازرگانان ایران و عمان در راستای گسترش همکاری بین بخش‌های خصوصی دو کشور؛ انجام مقدمات تاسیس مرکز تجاری ایران در عمان؛ همکاری‌های مشترک بین گارد ساحلی جمهوری اسلامی ایران و گارد ساحلی سلطان‌نشین عمان؛ افتتاح دفتر همکاری‌های اقتصادی عمان در شهر بندرعباس؛ حضور شرکت‌های ایرانی در مناقصات کشور عمان و راه اندازی خط مستقیم هوایی از شیراز به مسقط و بالعکس اشاره کرد

ارزیابی‌های صورت گرفته در ارتباط با چشم انداز و برنامه‌های آتی این دو کشور نیز نشان می‌دهد که گسترش فعالیت شرکت کشتی‌رانی مشترک بین دو کشور؛ تاسیس شعبه سازمان توسعه تجارت ایران در مسقط؛

https://t.me/tephd

ایجاد بازارچه مرزی مشترک میان بندر جاسک در ایران و بندر خصب عمان؛ برقراری متقابل پروازهای مستقیم از مسقط به تهران و شهرهای اصلی دیگر و بالعکس و امضای یادداشت تفاهم همکاری میان استانداری هرمزگان و استان مسندم کشور عمان از دیگر برنامه‌های مورد نظر جهت توسعه روابط ایران و عمان به شمار می‌آید (بی‌نام، وزارت کشور، ۱۳۹۰).

درباره موانع و مشکلات موجود بر سر روابط تجاری این دو کشور نیز می‌توان گفت که بیشتر کالاهای ایرانی از طریق دوبی به عمان ارسال می‌شود و عمانی‌ها ترجیح می‌دهند کالاهای ایرانی را از دوبی وارد کنند چون راحت‌تر، سریع‌تر، با تعرفه بسیار پایین و در نتیجه قیمت ارزان‌تر قابل تأمین است. در همین حال مواردی چون قاچاق کالا از بندر خصب به مقصد جمهوری اسلامی ایران؛ سطح پایین آمار مبادلات تجاری دو کشور؛ نبود اطلاعات کافی و شناخت کم تجار دو کشور از یکدیگر؛ عدم آشنایی بازرگانان ایرانی با امکانات و نیازمندی‌ها و نیز قوانین و مقررات تجاری عمان و نبود سیستم بانکی مستقیم نیز از دیگر مشکلاتی است که حجم روابط تجاری دو کشور را تحت تاثیر قرار داده است (اسماعیلی، ۱۳۹۰).

در همین حال تقویت هرچه بیشتر شورای مشترک بازرگانان ایران و عمان؛ ضرورت افزایش مبادله هیأت‌های تجاری و بازاریابی؛ اعطای تسهیلات جهت صدور روادید تجاری برای تجار و فعالان اقتصادی جمهوری اسلامی ایران توسط کشور عمان؛ صدور مستقیم کالاهای جمهوری اسلامی ایران به عمان در کنار شناسایی اولویت‌های سرمایه گذاری و پتانسیل‌های تجارت کالا و خدمات و عملیاتی کردن آن و همچنین تأسیس شرکت سرمایه گذاری ایرانی ـ عمانی از جمله راهکارهایی است که می‌توان برای توسعه روابط تجاری میان دو کشور لحاظ شود.

https://t.me/tephd

در کنار این مسائل برگزاری منظم نمایشگاه‌های اختصاصی و تخصصی و مشارکت در نمایشگاه‌های بین‌المللی عمان برای معرفی توانمندی‌های صنعتی ایران؛ برگزاری سمینارهای مشترک جهت آشنایی بازرگانان با امکانات اقتصادی بازرگانی در دو کشور؛ تسریع در امضاء نمودن موافقت نامه‌های تشویق و حمایت از سرمایه گذاری، تعرفه‌های گمرکی و تعرفه‌های ترجیحی و لزوم تبادل اطلاعات و قوانین تجاری برای آشنایی بیشتر بازرگانان دو طرف نیز می‌تواند در افزایش حجم مبادلات تجاری ایران و عمان نقش اساسی داشته باشد

۳-۲-۸- موافقت‌نامه‌های تجاری و یادداشت تفاهم‌های همکاری میان ایران و عمان

مهم‌ترین موافقت‌نامه‌های امضا شده بین دو کشور ایران و عمان در پیوست ارائه شده است.

۳-همگرایی ایران و عمان در حوزه انرژی

طرح عمان برای ساخت خط لوله گازی به همراه ایران تازه‌ترین اقدام این کشور در همراهی با ایران به حساب می‌آید.هرچند که گفته شده این اقدام موجب بروز واکنش از سوی عربستان می‌شود چرا که ریاض تلاش کرده مانع همراهی کشورهای کوچک شورای همکاری خلیج‌فارس با ایران به خصوص در حوزه مسایل اقتصادی شود. از این رو کارشناسان بر این عقیده‌اند احداث خط لوله گاز ایران-عمان، شکاف دیگری را در ساختار شورای همکاری خلیج‌فارس ایجاد خواهد کرد. از طرفی با این اقدام طرح عربستان مبنی بر ایجاد اتحادیه کشورهای عرب نیز بی‌نتیجه خواهد ماند. از سوی دیگر به دنبال احداث این خط لوله و توسعه صادرات گاز ایران به یکی از کشورهای خلیج‌فارس و به دنبال آن ترغیب دیگر کشورهای منطقه موجب افزایش وزنه ایران در نظام انرژی بین‌الملل است. چرا که تا به امروز قطر و روسیه به خوبی توانسته‌اند، جایگاه قابل توجهی در بازار بین‌المللی به دست آورند. این امر ژئوپولتیک انرژی گازی دنیا را تغییر خواهد داد. در عین حال عمان می‌تواند نقش هاب انرژی ایران را برای صادرات گاز به کشورهای دورتر مانند ژاپن بازی کند.

خبرگزاری بلومبرگ با اشاره به توافق ایران و عمان در سفر حسن روحانی رییس جمهوری اسلامی ایران به مسقط برای احداث خط لوله صادرات گاز ایران به عمان نوشت: این خط لوله در سال ۲۰۱۷ به بهره‌برداری می‌رسد و نشانه‌ای از تلاش عمان برای مقابله با هژمونی‌طلبی عربستان سعودی است. در صورتی که این پیش‌بینی‌ها محقق شود، این خط لوله نخستین خط لوله‌ای خواهد بود که بین ایران و یکی از کشورهای عضو شورای همکاری خلیج‌فارس کشیده می‌شود(http://www.irdiplomacy.ir/fa/page/1932211).

موضوع خط لوله گاز میان ایران و عمان تازه نبوده و از ١٤ سال پیش طی گفت‌گوها و مذاکرات و امضای بیش از ۱۰ یادداشت تفاهم و سندهای مختلف مطرح شده است و چندان نمی‌توان آن را به وقایع اخیر شورای همکاری خلیج‌فارس نسبت داد. دلایل عمان نیز برای احداث خط لوله روشن است. مسایل اقتصادی یکی از این دلایل است. همان اندازه که ایران نیاز به تنوع‌سازی در صادرات انرژی به خصوص گاز دارد، عمان هم برای جبران کمبود انرژی خود به گاز نیازمند است. پیش از این عمان از طریق طرح دلفین بخشی از نیاز گاز خود را _ حدود ۵ میلیون مترمکعب _ از طریق قطر تامین می‌کرد اما نیاز این کشور بیش از منابعی است که در حال حاضر دریافت می‌کند. به همین دلیل بخش زیادی از توسعه اقتصادی وابسته به انرژی است. از طرفی ملاحظات سیاسی و ژئوپوتیکی نیز جایگاه خاص خود را دارد. خط لوله گاز، بر اساس توافق میان ایران و عمان پل انرژی میان ایران و کشورهای شورای همکاری خلیج‌فارس است. چرا که به طور حتم صدور گاز به عمان محدود نخواهد شد و از طریق این کشور ایران می‌تواند به کشورهای دیگر هم گاز صادر کند (http://www.irdiplomacy.ir/fa/page/1932211.). برای همین شاید نیاز باشد در کنار این خط لوله، خط دیگری احداث شود. زیرا به حدی نیاز به انرژی در منطقه و خارج از آن زیاد است، که می‌توان گفت خط لوله گاز ایران–عمان شروع کار باشد. تحول سیاسی متاثر از این اقدام نیز شاید وابستگی کشورهای شورای

https://t.me/tephd

همکاری خلیج فارس به ایران از نظر انرژی باشد. از طرفی عمان همواره سیاست مستقلی را با وجود عضویت در شورای همکاری خلیج‌فارس، دنبال کرده است. احداث خط لوله نیز بخشی از این سیاست است. بعد از آنکه عمان فرصتی برای گفت‌گو میان ایران و آمریکا ایجاد کرد، توانست وزن سیاسی خود را بهبود ببخشد. به همین دلیل با استفاده از این فضا می‌تواند مانور بیشتری بدهد. عمان همواره به دنبال مدارا و همزیستی مسالمت آمیز با کشورهای منطقه و حل مسایل از طریق گفت‌گو بوده است. هرچند ممکن است فشارها و مشکلات زیادی را از جانب کشورهای همسایه‌اش تحمل کند، ولی سیاست این کشور در این خصوص ثابت بوده است (http://www.irdiplomacy.ir/fa/page/1932211).

٤-زمینه‌های ژئوپولیتیکی همگرایی

٤-٣-١-مشخصه‌های جغرافیایی تنگه هرمز

تنگه هرمز یکی از حساس‌ترین و حیاتی‌ترین آبراهه‌های عصر ماست.این تنگه ، تنگه‌ای بین‌المللی است که بین کشور ایران و عمان واقع شده است که ارزش ویژه‌ای برای دو کشور داشته و طبق موافقت نامه ١٩٧٤ میلادی که بین ایران و عمان منقعد شده است، مسئولیت دفاع از این گلوگاه حیاتی و هم نظارت بر عبور و مرور کشتی‌ها بطور مشترک برعهده دو دولت می‌باشد. تنگه هرمز کمابیش ١٠٠ مایل درازا دارد و دنباله بلندی‌های جنوب ایران به سمت شبه جزیره مسندم را بریده است در گذشته هر کشوری می‌خواست به این منطقه دست یابد می‌کوشید سلطه خود بر این آبراه را نگهدارد.(افشار سیستانی، ١٣٧٣: ٤)این تنگه آبراهه باریکی است که دریای نیمه بسته خلیج فارس را از راه دریای مکران(عمان)به اقیانوس هند و خطوط کشتیرانی بین‌المللی در دریای آزاد پیوند می‌دهد.گذشته از آن این آبراه با جایگاه ویژه و استراتژیک خود،شاهرگ اقتصادی غرب و نیز ژاپن درخاور دور بشمار می‌آید.(افشار سیستانی، ١٣٧٣: ٣)اهمیت عرض کم تنگه که میان

۳۸ تا ٤۳ کیلومتر(۱۲-۲٤ مایل دریایی) قرار دارد، در این است که در این فاصله دریای سرزمینی دو کشور ایران و عمان،هر یک با ۱۲ مایل دریایی(۱۹ کیلومتر) بر روی هم منطبق است و دراین منطقه "دریای آزاد" وجود ندارد. باید یادآور شد که مرز میان آب‌های سرزمینی ایران و عمان در امتداد خط منصف برپایه توافق دو کشور در سال ۱۳۵۳ شمسی (۱۹۷٤ میلادی)است (طالع، ۱۳۷۷: ٦٥).

نقشه شماره۳-۱: موقعیت جغرافیایی و شکل تنگه هرمز

همان‌طور که در نقشه شماره یک دیده می‌شود از لحاظ شکلی تنگه به شکل هلالی بوده و طول آن ۱۷۸ کیلومتر و کمترین عرض آن از رأس قبر هندی واقع در شمال شرقی شبه جزیره عمان تا دهانه گز (ایران) حدود ٥٥ کیلومتر و عرض معمولی آن از بندرعباس تا راس شوریط شمال عمان ۷۸ کیلومتر می‌باشد. ژرفای آن بدلیل شیب تندی که کف تنگه از شمال به جنوب دارد متغیر است و در نزدیکی جزیره لارک به ۳٦ متر و در ساحل جنوبی نزدیک جزیره مسندم عمان ۱۸۰ تا ۲۰۰ متر عمق دارد. ژرف‌ترین نقطه آن گودالی است به

https://t.me/tephd

عمق ۲۲۳ متر که در ٤٥ کیلومتری جزیره مسندم قرار دارد. همچنین مدخل تنگه هرمز دارای دو برآمدگی یکی به نام راس" دبه" در شرق کشور امارات متحده عربی و دیگری دماغه "الکوه" در ساحل ایران (غرب جزیره جاسک) است. شایان ذکر است که جزایر سه‌گانه ایرانی(ابوموسی و تنب‌ها) در دهانه این تنگه واقع شده است و از جایگاه ژئوپلتیکی بسیار مناسبی برخوردارند.

٤-۳-۲-اهمیت ژئوپلتیک تنگه هرمز

برای ایران امنیت تنگه هرمز از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است، زیرا این کشور گذشته از داشتن ارتشی نیرومند، می‌تواند از بندرهای استراتژیک خود در درازای این آبراه و نیز جزیره‌هایش که جایگاه خوبی در پیوند با تنگه هرمز دارند، امنیت این تنگه را به شایستگی تامین کند. در دهانه خلیج فارس، ایران دارای چند جزیره استراتژیک است که در میان آنها((جزایر نازعات)) یعنی،هرمز، لارک، قشم ، هنگام، تنب بزرگ و ابوموسی ،برترین جایگاه استراتژیک را دارند و نخستین قوس دفاعی ایران را می‌سازند.این خط دفاعی برای پاسداری از تنگه هرمز و کشتیرانی بین‌المللی اهمیت بسیاری دارد و گویای اثرگذاری آتش جنگ افزارهای ایرانی در این منطقه خواهد بود. خط دوم دفاعی ایران در خلیج فارس را پایگاه‌های نظامی بوشهر، بندرعباس و چابهار تشکیل می‌دهد.گذشته از این‌که پایگاه‌ها پشتوانه‌ای برای حمایت از جزایر درتنگه هرمز هستند، جزیره های یاد شده نیز بصورت پایگاه‌های مقاوم آفندی و پدافندی عمل می‌کنند.پاسداری از این جزایر به معنای پاسداری از بندرعباس است و پاسداری از بندر عباس ،پاسداری از امنیت ایران به شمار می‌آید. بندرعباس دهلیز جنوبی فلات ایران و مسیر بندرعباس-کرمان یکی از مهمترین راه‌های ارتباطی به درون فلات ایران است (جعفری ولدانی، ۱۳۷٦).

https://t.me/tephd

نقشه شماره۳-۲: اهمیت ژئوپولیتیک تنگه هرمز.

٤-۳-۳-اهمیت ژئواستراتژیکی

تنگه هرمز دارای اهمیت ژئواستراتژیک ویژه‌ای است که آن را در هر دو استراتژی بری و بحری وارد می‌کند،زیرا تنگه هرمز مکمل هر دو استراتژی یاد شده است. تنگه هرمز ،بندرعباس خلیج فارس را به کرمان ،فارس و داخل فلات ایران وصل می‌نماید.(هنرزاده، ۱۳۸۳: ۲) مجموعه جنبه‌های ژئواستراتژیک تنگه باعث افزایش ارزش و اهمیت ژئوپلتیکی آن شده است و تنگه هرمز را در کانون رقابت قدرت‌های جهانی و منطقه‌ای قرار داده است به نحوی که هر قدرتی که کنترل تنگه و جزایر پیرامون و حاکمیت بر آن‌ها را در اختیار داشته باشد قادر است موازنه قدرت منطقه‌ای و جهانی را به نفع خود تغییر دهد و می‌تواند اراده سیاسی خود را در صحنه بین‌المللی و منطقه‌ای اعمال کند. همچنین تنگه هرمز دارای موقعیت ارتباطی و اقتصادی ویژه‌ای است که در ذیل بدان پرداخته می‌شود(حافظ‌نیا، ۱۳۷۱: ٤٦٧).

https://t.me/tephd

٤-٣-٤-اهمیت ارتباطی

تنگه هرمز از گذشته به عنوان نقطه عبور ساکنان و صادرات اقتصادی حوزه خلیج فارس به دریای عمان و بالعکس بوده است و تمام قدرت‌های بزرگ نسبت به این اهمیت خاص توجه زیادی داشته‌اند. امروزه نقش ارتباطی تنگه هرمز به عنوان یکی از عوامل سازنده هویت ژئوپلتیکی آن همچنان محفوظ باقی مانده است. موقعیت جغرافیایی تنگه هرمز، سامانه حمل و نقل فلات ایران را با شاهراه ارتباطی شرق و غرب تنگه هرمز عهده‌دار بوده است و در صورت تحقق یافتن موافقت‌نامه‌ای ایران و ترکمنستان در خصوص اتصال راه‌آهن و شبکه‌های ارتباطی سرخس به بندرعباس، آسیای مرکزی را نیز از این طریق به شبکه حمل و نقل جهان متصل می‌کند و در نتیجه اهمیت نقش تنگه هرمز را دو چندان خواهد کرد (شریعت پناهی، ۱۳۸۸).

٤-٣-٥-اهمیت اقتصادی

تنگه هرمز به لحاظ فراهم نمودن امکانات حمل و نقل دریایی و ارتباط بین خانواده خلیج‌فارس با خانواده جهانی، در واقع اقتصاد منطقه‌ای خلیج‌فارس را به اقتصاد جهانی پیوند می‌دهد. در پرتو این پیوند، نیاز مشترک کشورهای منطقه خلیج‌فارس به این تنگه متجلی می‌شوند. درباره اقتصاد منطقه‌ای باید گفت که کشورهای منطقه هم در صادرات کالا و نفت و هم در واردات کالا و نیازهای غذایی، رفاهی، صنعتی، بهداشتی و تسلیحاتی به تنگه هرمز وابسته‌اند، سازمان اطلاعات انرژی آمریکا اخیرا در گزارشی اعلام کرد، از ماه ژانویه تا اکتبر ۲۰۱۱ میلادی حدود ۷۰ میلیون تن گاز طبیعی مایع از طریق تنگه هرمز به بازارهای جهانی منتقل شده است. تحقیقات نشان می‌دهد که بیشترین رشد در ذخایر گازی جهان، مربوط به دو ناحیه اتحاد شوروی سابق و کشورهای حاشیه خلیج فارس و خاورمیانه بوده است. پس از روسیه، جمهوری اسلامی ایران، قطر، امارات

https://t.me/tephd

متحده عربی و عربستان سعودی به ترتیب دومین، سومین، چهارمین و پنجمین ذخایر بزرگ گاز را در دنیا در اختیار دارند. ذخایر این منطقه، مخازن گازی شمال قطر و میدان پارس جنوبی ایران را در برمی‌گیرد(جودت، ۱۳۸۰: ١٦٦) در اقتصاد جهانی نیز کشورهای صنعتی غرب برای واردات نفتی خود از منطقه خلیج‌فارس و نیز صادرات کالاهای ساخته شده خود به بازار فروش ثروتمند منطقه خلیج فارس، یعنی مناطق تجاری–صنعتی آزاد نظیر دبی، جبل‌علی،کیش و قشم نیز در صادرات و واردات کالا به تنگه هرمز وابسته‌اند(حافظ نیا، ۱۳۷۱: ٤٦٩).

با توجه به اهمیت‌های ذکر شده در رابطه با ژئوپلتیک منطقه می‌توان بیان داشت که تنگه هرمز در آینده نیز نقش و اهمیت خود را خواهد داشت چرا که در صورت هرگونه انسداد دراین تنگه به علت کاهش عرضه نفت و عدم امکان رابطه اقتصادی بحران اوج خواهد گرفت.

کشورهای غربی و آمریکایی باوجود کیلومترها مسافت تا این نقطه به علت داشتن منافع زیاد همیشه در این منطقه حضور فعالی داشته و سعی می‌نمایند اعمال نفوذ و سلطه بر کشورهای منطقه داشته باشند و همین مسئله در تشدید بحران و بی‌ثباتی در منطقه نقش اساسی دارد (شریعت پناهی، ۱۳۸۸).

٤-۳-٦-اهمیت انرژی (نفت و گاز)

ایران و عمان در تنگه هرمز دارای برخی حوزه های مشترک نفتی و گازی هستند که یکی از آنها حوزه نفتی هنگام است. این حوزه در تنگه هرمز واقع شده و ۸۰ درصد آن متعلق به ایران و مابقی متعلق به عمان است.این میدان در سال ۱۹۷۵ میلادی کشف شد. میزان نفت در آن ۷۰۰ میلیون بشکه و گاز حدود ۲ تریلیون فوت مکعب است. عمان از آغاز سال ۲۰۰۹ میلادی، بهره‌برداری از این میدان را آغاز کرده و در مدت یک‌سال

https://t.me/tephd

سه میلیون بشکه نفت از این میدان مشترک برداشت کرده است. ایران تاکنون از این میدان بهره‌برداری نکرده است(جعفری‌ولدانی، ۱۳۸۹: ٦۰).

علاوه بر آن دو کشور در بهره‌برداری از حوزه گازی کیش با یکدیگر همکاری دارند. حجم ذخایر گازی این حوزه ٤۸ تریلیون فوت مکعب گاز و معادل چهار فاز پارس جنوبی است. ایران و عمان توافق کرده‌اند توسعه میدان گازی کیش در سه فاز (یک فاز در خشکی و دو فاز در دریا) و در مدت چهار سال انجام شود. قرار است یک خط لوله به طول ۲۰۰ کیلومتر برای صدور گاز این حوزه به عمان احداث شود. این خط لوله از زیر آب می‌گذرد(بی‌نام، ۱۳۸۷).

هر دو کشور از تولیدکنندگان و صادرکنندگان نفت هستند که البته تولید و صادرات عمان نسبت به ایران اندک است ولی اقتصاد هر دو طرف به شدت به درآمدهای نفتی وابسته است و از هرگونه افزایش و یا کاهش قیمت نفت تاثیر می‌پذیرد(جعفری ولدانی، ۱۳۸۹: ۵۹-٦۰). به هر حال همکاری بین‌الطرفین در زمینه انرژی به خصوص قیمت نفت امری ضروری و در راستای منافع طرفین ارزیابی می‌گردد.

٤-۳-۷-اهمیت استراتژیکی

بطور خلاصه قدرت دریایی ایران در تنگه هرمز و حضور بیگانگان در منطقه ناشی از مزیت‌های تنگه هرمز برای ایشان است که در ذیل بدان موارد اشاره خواهد شد.

-قرار داشتن در مسیر انتقال نفت مورد نیاز جهان غرب.

-تکیه گاه دفاعی شبه جزیره عربستان.

-واقع شدن در ابتدای دهلیز فلات ایران.

https://t.me/tephd

-قرار داشتن در موقعیت مناسب برای ورود قدرت بری به شبه جزیره عربستان.

-قرار گرفتن در موقعیت اشاعه بحران به صحنه عملیات اقیانوس کبیر.

-ایجاد پیوستگی برای نیروی دریایی بحری.

-ایجاد تسهیلات و تدارک نیرو و لجستیک.

-تناسب جغرافیایی و حقوقی تنگه برای عبور واحدهای ویژه دریایی و هوایی

-تنگه به عنوان مکمل استراتژی بحری(هنرزاده،۱۳۸۳: ٢٤).

٥-همگرایی سیاسی

ایران و عمان به عنوان دو همسایه عربستان از سوی این کشور دچار دو تهدید هویتی ، امنیتی‌اند. در حقیقت باید گفت که ایران و عربستان به مثابه دو قدرت رقیب و ژئوپولیتیک هر دو در روابط خود با عمان به دنبال نزدیکی هر چه بیشتر با این کشور و از سوی دیگر در صورت لزوم کمرنگ کردن استقلال این کشور هستند.

در حقیقت مهمترین هدف سیاست خارجی عمان، اطمینان یافتن از ثبات در منطقه خلیج فارس و حفظ استقلال از عربستان سعودی است. برای دهه‌ها، یکی از قطب‌های سیاست خارجی مسقط، ایجاد توازن در اتحاد با ایالات متحده، دوستان در شورای همکاری خلیج فارس و ایران بوده است. استراتژی عمان مبنی بر استفاده از شکاف‌های سیاسی کشورهای همسایه به حفظ سیاست خارجی منعطف این کشور کمک می کند. اما چشم‌انداز درگیری نظامی غرب با ایران و ادامه بحران در سوریه، توانایی مسقط برای حفظ توازن در اتحادهای مورد نظر را به چالش کشیده است (شریعت پناهی، ۱۳۸۸).

عمان پس از سقوط رژیم پهلوی روابط خود را با ایران حفظ کرد و نیاز به منابع انرژی مسقط را بر آن داشت تا نفوذ منطقه‌ای ایران در تنگه هرمز را بپذیرد یا به بیان بهتر با آن کنار بیاید. مسقط، از مذاکرات محرمانه آتش بس بین تهران و بغداد حمایت کرد و اخیرا نیز به حل مشکلات بین تهران و واشنگتن از طریق میانجی‌گری تمایل نشان داده است. این تمایل حاکی از آن است که عمان می‌خواهد بین مشکلات ایران و غرب و کشورهای سنی، پل بزند.که نمونه بارز این تلاش نقش عمان در رابطه ایران و شورای همکاری خلیج‌فارس است.

(http//studies.aljazeera.net/en/reports/20141218365065800/01.2014.htm).

البته نمی‌توان گفت روابط تهران و مسقط به طور کلی عاری از مشکل است و یک روابط تمام عیار به شمار می‌رود. عمان یک شریک نظامی برای ایالات متحده به شمار می رود و از سال‌های ۱۹۸۰، مجوز دسترسی ارتش آمریکا به بنادر و پایگاه‌های هوایی خود را داده است. عمان تمایل خود را به مشارکت در طرح سپر دفاع موشکی آمریکا نشان داده که در واقع هدف از آن ایجاد ایمنی در مقابل تهدید ایران برای کشورهای منطقه است. در جریان سفر اخیر جان کری، وزیر امور خارجه آمریکا به عمان، او خاطر نشان کرده که سیستم موشکی پیشرفته‌ای را در اختیار کشورهای عضو سازمان همکاری خلیج فارس می‌گذارد تا آنها بتوانند در برابر ایران از خود دفاع کنند.

اما تهران در تلاش برای دور نگه داشتن عمان از آمریکا و کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس پیشنهاد کمک به استقلال مسقط را ارائه می‌دهد. در ماه آوریل، علی لاریجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی موضوع تامین منابع گازی عمان از سوی ایران را مطرح کرد. از سوی دیگر سال هاست که بحث مثلث انرژی

https://t.me/tephd

بین هند، ایران و عمان مطرح است. در این میان مسقط نیز می‌خواهد ضمن بهره‌مندی از منابع انرژی ایران، از تکنولوژی پیشرفته نظامی آمریکا نیز سود ببرد (شریعت پناهی، ۱۳۸۸).

هرچند عمان مخالف درگیری نظامی آمریکا یا اسرائیل یا هر دو آنها با ایران است اما از تحریم‌های بین‌المللی اعمال شده علیه جمهوری اسلامی ایران نیز سود سرشاری می‌برد بطوریکه بنادر این کشور به قطبی برای تجارت ایران با جامعه بین‌المللی تبدیل شده‌اند. باتوجه به تحریم‌ها، برخی کالاها ابتدا به امارات متحده عربی، سپس به عمان و بعد از آن به ایران صادر می‌شوند و مقامات مسقط نیز چشم خود را بر روی این قبیل اقدامات که نقض تحریم ها به شمار می‌روند، بسته‌اند. به این ترتیب می‌توان گفت که ادامه تنش‌های ایران با غرب به ویژه آمریکا در نهایت به نفع عمان تمام می‌شود.

ریاض برای تضعیف تهران و مقابله با نفوذ آن اقداماتی را در سوریه و بحرین انجام می‌دهد و حامیان حزب‌الله را نیز از عربستان اخراج کرده است. روشن است که جایگزین‌های سیاست خارجی عمان و عربستان در برابر ایران متفاوت است. عربستان می‌خواهد قدرت مطلق منطقه باشد، در حالی که عمان به دنبال حفظ توازن قدرت بین عربستان و ایران است.

این در حالی است که شکاف شیعه و سنی با قدمتی ۱۴۰۰ ساله، نقشی مهمی در موضع کشورهای سنی منطقه در مقابل ایران ایفا می‌کند. اما عمان که نه کشوری شیعه و نه سنی به شمار می‌رود، تمایلی به دامن زدن به این اختلاف خطرناک ندارد. مسقط درک می‌کند که بهترین رویکرد حفظ روابط اقتصادی با ایران و در عین حال تمرکز بر منافع نظامی و سیاسی ناشی از همکاری با آمریکا است.

تا جایی که حتی ایران و عمان به انجام رزمایش نظامی مشترک روی می‌آورند اتفاقی که در روابط خارجی ایران و یک کشور عربی کم‌نظیر است (www.theiranproject.com/blog/22.04.2014).

.در حقیقت روابط ایران و عمان به مرحله امنیتی به عنوان بالاترین سطح روابط خارجی رسیده است. به ویژه اینکه پس از انتخابات ریاست جمهوری ایران در سال ۱۳۹۲ و زمزمه میانجگری عمان در زمینه پرونده هسته‌ای و سفر سلطان قابوس به ایران می‌توان از رابطه ویژه این دو کشور همانطور که حسن روحانی ریس‌جمهوری اسلامی ایران در سخنان خود بیان کرده بود پی‌برد(http://theiranproject.com).

جمع‌بندی

در این فصل به بررسی حوزه‌های همگرایی و همکاری میان ایران و عمان پرداختیم و این حوزه‌ها را به سه دسته همکاری‌های اقتصادی و تجاری، همکاری‌های ژئوپولیتیکی و همکاری‌های سیاسی تقسیم بندی کردیم. یافته‌های این فصل به ما نشان داد که سیاست های میانه رو و مستقل دولت عمان از یک سو و تلاش ایران برای بهبود رابطه با همسایگانش (به ویژه در دوران دولت امید و اعتدال) در کنار اشتراک منافع دو کشور در حوزه‌های اقتصادی_انرژی، ژئوپولیتیکی و سیاسی باعث نزدیکی روابط میان دو کشور ایران و عمان شده است. افزون بر این، اتخاذ موضع غیرخصمانه از سوی دولت عمان در قبال پرونده هسته‌ای ایران و تلاش این کشور کوچک برای ایفای نقش میانجی گرایانه در مذاکرات هسته‌ای میان ایران و ۵+۱ نیز باعث نزدیکی بیشتر و گسترش روابط میان جمهوری اسلامی ایران و سلطان نشین عمان شده است.

https://t.me/tephd

منابع پارس پژوهه

فصل ٤

https://t.me/tephd

زمینه‌های واگرایی میان ایران و عمان

منابع پارس پژوهه

مقدمه

همانگونه که در فصل گذشته به آن پرداخته شد، سطح همگرایی میان ایران و عمان به دلایل مختلف از جمله دغدغه‌های مشترک دو کشور در حوزه‌های امنیتی، سیاسی، اقتصادی و ژئوپولیتیکی در کنار نگاه کم و

https://t.me/tephd

بیش یکسان دو کنش‌گر به مسائل منطقه‌ای و از همه مهم‌تر، تقابل هر دو با عربستان سعودی، بسیار بالا است. اما این هرگز بدین معنا نیست که میان ایران و عمان هیچ‌گونه اختلاف نظری وجود ندارد، چرا که این دو کشور نیز به مانند هر کشور دیگری و با توجه به توانایی‌های خود و چالش‌های پیش روی‌شان، سیاست‌های خاص خود و نگاه خاص خود را دارند، سیاست‌هایی که گاه در تضاد و تقابل با یکدیگر قرار می‌گیرند.

در فصل پیش‌رو به بررسی زمینه‌های واگرایی میان سیاست‌های ایران و عمان خواهیم پرداخت، واگرایی که هر چند در مقایسه با همگرایی میان دو کشور بسیار کمرنگ است، اما در برخی زمینه‌ها به‌ویژه نگاه متفاوت دو کشور به مقوله امنیت منطقه‌ای و راه‌های تامین آن، روابط عمان با اسرائیل (رژیم اشغالگر قدس)، روابط این کشور با ایالات متحده آمریکا (به‌ویژه در بخش‌های امنیتی و نظامی) و تضاد منافع عمان (به عنوان عضوی از مجموعه شورای همکاری خلیج فارس) با ایران اهمیت بسزایی پیدا می‌کند.

٤-١-نگاه متفاوت ایران و عمان به امنیت منطقه‌ای

پتانسیل متفاوت ایران و عمان و تفاوت میان توانایی‌هایشان، تجربه‌های متفاوت دو کشور و همچنین، شدت و جنس تهدیدهای متوجه آنها سبب شده است تا این دو کنش‌گر رویکردی متفاوت و گاه متعارض نسبت به مقوله امنیت در منطقه و شیوه‌های تامین آن داشته باشند. در ادامه نگاهی خواهیم داشت به الگوی مطلوب تامین امنیت منطقه از نگاه جمهوری اسلامی ایران و سلطان نشین عمان تا به شکل تفصیلی با واگرایی در سیاست‌های امنیت منطقه‌ای این دو بازیگر آشنایی پیدا کنیم.

٤-١-١ الگوی مطلوب تامین امنیت منطقه خلیج‌فارس و تنگه هرمز از نگاه عمان

https://t.me/tephd

عمان در دهه ۱۹۷۰م، جنبش ظُفّار، یمن جنوبی، عراق و شوروی را منابع تهدید می‌دانست. در اواسط این دهه سه منبع نخست از میان رفت و تنها تهدید شوروی باقی ماند. ورود نیروهای شوروی به افغانستان و انقلاب اسلامی ایران در سال ۱۹۷۹م، از نظر عمان تهدیدی برای امنیت این کشور تلقی گردید. سپس جنگ عراق و ایران هم به آن اضافه شد. با خروج نیروهای شوروی از خاک افغانستان و فروپاشی این کشور، پایان یافتن جنگ ایران و عراق و وحدت دو یمن این تهدیدها نیز از بین رفت، اما حمله عراق به کویت، اشغال این کشور و به دنبال آن جنگ دوم خلیج‌فارس، جای تهدیدهای یاد شده را پُر کرد. با آزادی کویت در ۱۹۹۱م، تهدید عراق نیز منتفی شد. در حال حاضر از نظر عمان، مخالفت‌های داخلی و بدبینی و عدم اعتماد ریشه‌دار و تاریخی این کشور نسبت به مقاصد عربستان سعودی و امارات عربی متحده، منبع تهدید تلقی می‌شود(جعفری ولدانی، ۱۳۸۷: ۷۲).

به اعتقاد عمان، امنیت این کشور تنها با اتکا به قدرت‌های غربی به‌ویژه آمریکا امکان‌پذیر است، مسئله‌ای که ایران به شدت با آن مخالف است.عمان به‌عنوان یک کشورکوچک و ضعیف توانایی دفاع از خود را ندارد، جنگ ظُفّار این موضوع را به‌خوبی نشان داد. جنگ ظُفّار پس از ده سال آن هم تنها با کمک ایران به پایان رسید؛ بنابراین در زمان شاه، عمان برای حفظ امنیت خود متکی به ایران بود.

سقوط شاه بیشتر از هر کشور دیگر خلیج‌فارس، عمان را نگران کرد، لذا به دنبال جایگزینی برای رژیم شاه بود. ورود عمان به شورای‌همکاری‌خلیج‌فارس را می‌توان در این راستا تفسیر کرد.عمان از همان ابتدا شک داشت که کشورهای خلیج‌فارس صرفاً با هم‌کاری با یکدیگر بتوانند امنیت خود را حفظ کنند. این نظر عمان، منطقی و درست بود و اشغال کویت توسط عراق آن را تأیید کرد. بر این اساس عمان بر این باور بود که

https://t.me/tephd

امنیتش تنها با حمایت کشورهای غربی به‌ویژه آمریکا میسور است. بر اساس این برداشت، عمان هم‌کاری نظامی خود با آمریکا را آغاز کرد. در این راستا عمان در سال ۱۹۸۰م پیمان دفاعی ده ساله‌ای را با آمریکا منعقد نمود که پیوسته نیز تمدید شده است.به موجب این پیمان به آمریکا اجازه داده‌شد تا از تسهیلات بندری، پایگاه‌های دریایی و هوایی عمان در نقاط مختلف کشور به‌ویژه جزایر استراتژیک آن استفاده کند(جعفری ولدانی، ۱۳۸۷: ۷۲).

بدین ترتیب عمان به یکی از مهره‌های اصلی ترتیبات استراتژیک آمریکا در خلیج‌فارس و اقیانوس‌هند تبدیل شده‌است. طی توافقات منعقده در متن این پیمان، عمان پایگاه‌های زیر را در اختیار آمریکا قرار داده‌است: ۱) پایگاه دریایی و هوایی جزیره مصیره در اقیانوس هند؛ ۲) پایگاه هوایی سیب نزدیک مسقط در ساحل دریای عمان؛ ۳) پایگاه هوایی تمریت در استان ظُفّار و نزدیک مرز یمن؛ ٤) پایگاه سلاله در مرکز استان ظُفّار؛ ٥) پایگاه‌های شبه جزیره مسندم در تنگهٔهرمز؛ ٦)پایگاه‌های دریایی مزرح و ریوت. (جعفری ولدانی، ۱۳۸۷: ۷۲).

در مجموع باید گفت که از نگاه عمان مناسب‌ترین الگوی تامین امنیت منطقه‌ای الگویی است، که نه تنها نقش عامل خارجی و در اینجا بطور مشخص ایالات متحده را (در تامین امنیت منطقه) به رسمیت بشناسد، بلکه بر ایفای این نقش جهت تامین امینت منطقه تاکید داشته باشد.

٤-۱-۲ دیدگاه جمهوری اسلامی ایران در مورد ترتیبات امنیتی منطقه‌ای، مطلوبیت الگوی موازنه

براساس این الگو، وجود ایالات متحده یا هر قدرت خارجی دیگر (به عنوان عامل بیگانه) حاضر در منطقه پذیرفته می‌شود، اما به رسمیت شناخته نمی‌شود. در حقیقت، در این الگو به نقش این عامل خارجی در ترتیبات امنیتی منطقه توجه می‌شود، اما باید توجه داشت که توسل به این مدل الزاما منجر به حذف فوری عامل خارجی

https://t.me/tephd

(در این‌جا ایالات متحده آمریکا) از صحنه نیست، اما می‌توان این مدل را به گونه‌ای طراحی و اجرا کرد که منجر به حذف تدریجی آن عامل شود.

واقعیت‌هایی در صحنه وجود دارند که بر تعاملات اثر می‌گذارند. یکی از این واقعیت‌ها این است که مبنای نگرش ما به امنیت با دیگر کشورها و بازیگران منطقه‌ای متفاوت است. مبنای اصلی ما در نگرش‌مان به ترتیبات امنیتی منطقه‌ای یک مبنای ایدئولوژیک است، منطقی که ممکن است برای دیگر کشورهای منطقه پذیرفتنی نباشد. برای مثال، عربستان اگرچه برای شکست ایران در جنگ عراق ۳۰ میلیارد دلار هزینه کرد، اما اکنون حاضر است بسیار بیشتر هزینه کند تا تفکر شیعه در لبنان و جهان عرب به پیروزی نرسد .با توجه به وجود این تضادها در سطح کشورهای منطقه، الگوی موازنه مناسب‌ترین الگو است، زیرا در مدل موازنه ماهیت وجودی قدرت‌ها به رسمیت شناخته می‌شود و طرفین، ظرفیت‌ها، قدرت و توان یکدیگر را به رسمیت می‌شناسند .آنچه که در این الگو ریشه تعامل است شوق به همزیستی مسالمت آمیز نیست، بلکه نگرانی از فنا شدن و تهدید متقابل است، نگرانی که بازدارندگی را به عنوان یک استراتژی موثر در مرکز این الگو قرار داده است(افتخاری، ۱۳۸۹: ۲). بازدارندگی، استراتژی است که بدون بکارگیری زور نظامی دشمن را از ورود به عرصه منازعه منصرف می‌کند (الیوت و رجینالد، ۱۳۷۸: ۳۷۰).

این استراتژی سطوح مختلفی دارد که عبارتند از:

بازدارندگی ضربه اول، بازدارندگی ضربه دوم، بازدارندگی متعارف، بازدارندگی غیرمتعارف، بازدارندگی استراتژیک، بازدارندگی هم‌سطح و بازدارندگی غیر هم‌سطح. این سطوح و لایه‌های مختلف بازدارندگی با میزان

https://t.me/tephd

و سطوح تهدیدهای متوجه کشورها در ارتباط مستقیم هستند (عسگرخانی، ۱۳۷۷). ایران امروز با انواع این تهدیدات، از تهدیدات راهبردی (برآمده از حضور پایگاه‌های نظامی آمریکا در اطراف مرزهای این کشور) تا جریان‌های افراطی داخلی و خارجی نظیر: گروه‌های جیش العدل (الظلم)، القاعده و داعش روبرو است و باید به تناسب این تهدیدات توان بازدارندگی داشته باشد، تا بتواند موازنه‌سازی کند. از این‌رو، ایران در سیستم ترتیبات امنیتی خود نیازمند توانمندی‌های متنوع غیرهم‌سطح است که با آن بتواند ترتیبات امنیتی مناسب را ایجاد کند. برای رسیدن به این هدف ایران باید یک‌یک دیپلماسی قوی و غیرهمسطح را در اختیار داشته باشد، دیپلماسی که بتواند از طریق آن و با ادغام آن با سه سطح موازنه استراتژیک، متعارف و غیرمتعارف از مسیر اثبات توانمندی خود کشورهای منطقه را مجاب به تمکین و مدارا نموده و به جای اعتماد سوزی، اعتماد سازی کند . اعتماد سازی در این الگو به معنای این است که کشورهای مؤثر در صحنه منطقه‌ای، به یکدیگر اعتماد داشته باشند. به طور مثال به جای برداشت ایدئولوژیک از دین به سمت برداشت بنیادین اصولی از دین رفته و بر این اساس گفتمان مشترک ایجاد شود. در این حالت ایدئولوژی کشورهای مختلف در جای خود محترم شمرده می‌شود و باید هر یک به دیگری احترام بگذارند، اما براساس اصول بنیادین دینی، معتمد دینی یکدیگر محسوب می‌شوند (بی‌نام، گزارش امنیتی وزارت کشور، ۱۳۹۲).

برای تحقق الگوی تامین امنیت موازنه، ایران ۸ مزیت نسبی دارد، این ۸ مزیت عبارتند از:

۱)مزیت انرژی: هیچ کشوری در منطقه خلیج فارس نیست، که مجموع مزیت‌های انرژی ایران را در عرصه‌های نفت و گاز بطور یکجا در اختیار داشته باشد

2)مزیت بازار: که برای تمام کشورهای منطقه مهم است.

https://t.me/tephd

۳)مزیت ترانزیت: ترانزیت عنصر فوق‌العاده استراتژیکی است، که ایران با قرار گرفتن در و با احاطه‌ای که بر تنگه هرمز دارد، از آن برخوردار است.

٤)مزیت امنیت‌سازی: حفظ این توان که ما می‌توانیم شرایط را به هم بزنیم و یا به هم نزنیم.

٥)مزیت فرهنگی؛

٦)اقتدار نظام اسلامی و انسجام ملی؛

۷)فرسودگی نیروهای نظامی آمریکا و شکست راهبردهای آمریکا در منطقه؛

۸)عمق استراتژیک؛

اما شرط موفقیت در این الگو این است که با اتکاء به مزیت‌های نسبی و دیپلماسی فعال ارتباط برادرانه‌ای با کشورهای منطقه ایجاد شده و اعتماد سازی شود.

اما در راستای تنظیم این ترتیبات امنیتی موانعی نیز پیش‌روی ایران قرار دارند، موانعی که مهم‌ترین آن‌ها عبارتند از:

الف)مخالفت‌های خارجی

وابستگی قدرت‌های فرامنطقه‌ای به منابع سرشار نفت خلیج‌فارس و نگرانی آنها از رشد اسلام‌گرایی موجب شده است که آنان تحولات درونی این منطقه را به دقت رصد نمایند، لذا تحقق هر نوع ترتیب جدید امنیتی که به نوعی استقلال خاصی برای منطقه و کشورهای درون آن به همراه داشته باشد با مخالفت‌هایی از سوی آنان مواجه خواهد شد. به همین دلیل خواهان نهادینه شدن نظامی برون سیستمی هستند که بتوانند

https://t.me/tephd

تحولات منطقه را هدایت و کنترل و در آن نفوذ داشته باشند لذا با هرگونه ترتیبات امنیتی‌ای که درون سیستمی باشد مخالفت خواهند کرد. این کشورها با توسل به این که نفت، ماده مورد نیاز تمامی کشورهای جهان است و حدود یک چهارم نفت مورد نیاز دنیا از تنگه هرمز می‌گذرد، مدعی می‌شوند که بایستی کشورهای قدرتمند در جهت تضمین امنیت انرژی مشارکت و نظارت داشته باشند(جالینوسی، ۱۳۸۵: ۵۲).

ب)مقاومت احتمالی دولت‌های منطقه

کشورهای حوزه جنوبی خلیج‌فارس هرکدام به دلیلی با تحقق ترتیبات امنیت منطقه‌ای با الگوی مورد انتظار ایران مخالف هستند و مقاومت‌هایی از خود نشان می‌دهند که ریشه همه این مخالفت‌ها ترس از قدرت گرفتن یکی از رقبای منطقه‌ای است .عربستان از این‌که ایران و عراق در منطقه قدرت بگیرند بسیار بیم دارد، لذا به دنبال الگوی امنیتی در خلیج‌فارس بدون مشارکت ایران و عراق است که در قالب آن بتواند این دو کشور را کنترل کند. از طرفی شیخ‌نشین‌های حاشیه جنوبی خلیج‌فارس آمریکا را حامی خود در منطقه می‌دانندو معتقدند که فقدان حضور آمریکا با عقب افتادگی آن‌ها و تهدید امنیت ملی آن‌ها از سوی قدرت‌های منطقه‌ای یکی است. دلیل این نگرانی‌ها بیشتر از دو مسئله ناشی می‌شود:

۱-.دامن‌زدن به اختلافات فرقه‌ای به ویژه شیعه و سنی در منطقه توسط قدرت‌های فرامنطقه‌ای؛

۲- نگرانی کشورهای عربی از اثرپذیری مردم‌شان از تفکرات انقلاب اسلامی؛(امینی، ۱۳۸۹: ۸٤).

ج) ناامن بودن عراق و مبهم بودن آینده این کشور

https://t.me/tephd

عراق به عنوان یکی از بازیگران بزرگ منطقه بایستی به طورحتم در ترتیبات امنیتی منطقه‌ای لحاظ شود و در معادلات مورد توجه قرار گیرد، اما ناامن بودن عراق و ابهام در آینده این کشور می‌تواند روند انعقاد پیمان دفاعی–امنیتی مشترک را با مشکل یا حداقل تاخیر بلند مدت مواجه کند.

د) حضور نظامی آمریکا در عراق و خلیج‌فارس

حضور آمریکا در ترتیبات امنیتی کنونی منطقه چالش بزرگی در راه برقراری روابط دفاعی ایران با کشورها این حوزه محسوب می‌شود، چرا که آمریکا هم می‌خواهد مانع از قدرت گرفتن ایران در منطقه شود و هم جایگاه خود را در منطقه حفظ کند و ازاین پس نیز در معادلات حضور داشته باشد. انجام مانورهای نظامی مشترک با کشورهای حاشیه خلیج‌فارس در پوشش پیمان‌های دفاعی مشترک دو جانبه با اهداف سیاسی گوناگون، همگی در راستای همین موضوع ارزیابی می‌شود (مصلی‌نژاد، ۱۳۹۱: ٤٤).

ذ) وجود منازعات مرزی بین کشورهای منطقه

یکی از عوامل موثر در ایجاد چالش در منطقه، وجود اختلافات مرزی میان کشورهای همسایه است. این اختلافات که مهم‌ترین آن موضوع جزایر سه گانه و اختلاف میان ایران و امارات است می‌تواند نقش مهمی در درگیری‌های لفظی و کدورت روابط طرفین داشته باشد. حرکت آقای احمدی نژاد در سفر به امارات و به نوعی تلاش برای جدا نمودن بحث اختلافات مرزی از مسایل کلان منطقه در همین راستا قابل تحلیل است. لذا هرگونه تلاش برای کم‌رنگ نمودن بحث جزایر سه گانه و خارج شدن آن از دستور کار همیشگی شورای همکاری خلیج‌فارس می‌تواند گام‌های مفیدی تلقی شود(موسوی، ١٣٨٦: ٨٤٥).

و) ذهنیت نامناسب شکل‌گرفته براساس تجربیات تلخ گذشته

https://t.me/tephd

وقوع دو جنگ متوالی و طولانی در خلیج فارس، خرید و انباشت تسلیحات گوناگون ناشی از سوءظن کشورها به هم، روند تردیدآمیز صلح خاورمیانه، مشکلات عراق، تروریسم و حرکت‌های افراطی مدعیان اسلام‌گرایی، تبلیغات منفی و گسترده غرب علیه تداوم فعالیت‌های هسته‌ای ایران، عدم موفقیت رژیم‌های امنیتی تحمیلی برمنطقه وغیره همگی موجب شده‌اند که ذهنیتی منفی در تعدادی از کشورهای خلیج‌فارس در مورد پیمان‌های منطقه‌ای شکل گیرد فلذا برخی از کشورها تضمین‌های عینی قدرت‌های بیگانه را به تلاش برای رسیدن به پیمانی منطقه‌ای ترجیح می‌دهند.

اما چه راهکارهایی را می‌توان برای مقابله با این چالش‌ها و تنظیم ترتیبات امنیتی منطقه‌ای بکار برد؟ از نگاه جمهوری اسلامی ایران، مهم‌ترین راهکارهایی که می‌توانند احتمال دستیابی به یک توافق دفاعی-امنیتی منطقه‌ای را تقویت کنند، عبارتند از:

الف) تاکید بر مشترکات دینی و فرهنگی

تاکید بر انسجام اسلامی و ملزومات آن که در پی تاکیدات مقام معظم رهبری مورد توجه بیشتری قرار گرفته، می‌توانند یکی از زمینه‌های اصلی تقویت، تفاهم و اعتمادسازی میان کشورهای مسلمان منطقه باشد. هر گونه تفاهم در مسایل فرهنگی و مراودات بین طرفین می‌تواند زمینه‌ساز همکاری‌های بیش‌تر در حوزه سیاست باشد و به نوعی مقدمه‌ای برای انعقاد پیمان‌های امنیتی منطقه‌ای تلقی شود (ماه‌پیشانی، ۱۳۹۰: ۵۸).

ب) تضمین امنیت تامین انرژی جهان

یکی از موانع اصلی در روند شکل‌گیری ترتیبات امنیتی، دخالت کشورهای بیگانه برای اطمینان از حفظ منافع خود، خصوصاً در بحث انرژی و حرکت‌های اسلامی است، لذا مناسب است در روند مذاکرات دو یا چند

https://t.me/tephd

جانبه بر سر ترتیبات امنیتی، بحث امنیت صدور انرژی و تلاش برای ایجاد اعتماد بر سر آن نیز مورد توجه قرار گیرد و از این طریق نظر مساعد کشورهای دیگر برای شکل‌گیری این ترتیبات و تضمین این‌که در این شرایط خللی به امنیت صدور انرژی وارد نخواهد شد جلب شود. موضع‌گیری مشترک در مورد حرکت‌های گروه‌های افراطی و صدور بیانیه‌های مشترک که نشان‌دهنده تلاش کشورهای منطقه علیه این کشورها است نیز در همین راستا ارزیابی می‌شود.

ج) همکاری‌های اقتصادی زیربنای همکاری‌های امنیتی

رفت وآمد گروه‌های دوستی-پارلمانی بین طرفین، تقویت ارتباطات فراتر از دستگاه رسمی دیپلماسی کشور مانند اجلاس بین‌المجالس و همچنین برگزاری نشست‌های کارشناسی در جهت بسترسازی برای توسعه روابط اقتصادی حایز اهمیت است. در این راستا مناسب است که همکاری‌های اقتصادی و فرهنگی، به عنوان زیربنای اصلی و بسترسازی مناسب برای همکاری‌های امنیتی مورد توجه قرار گیرند

اتخاذ سیاست‌های نفتی مشترک، استراتژی‌های واحد بازاریابی، گسترش همکاری‌های علمی و فرهنگی میان کشورهای عضو منطقه، سرمایه‌گذاری‌های هماهنگ در بخش صنایع مادر، ایجاد مناطق آزاد تجاری و غیره که در نهایت می‌توانند منجر به گسترش همکاری‌های اقتصادی چندجانبه و اتحادیه‌های سیاسی و اقتصادی شوند نیز مورد توجه قرار گیرند(بی‌نام، گزارش وزارت امور خارجه:۱۳۹۰).

د) اتخاذ سیاست چند جانبه‌گرایی در سطح منطقه‌ای و بین‌المللی

https://t.me/tephd

استفاده از تریبون‌های بین‌المللی در کنار تلاش جهت همکاری‌های اقتصادی برای جهت‌دهی به افکار عمومی بین‌المللی و به منظور احقاق حقوق نقض شده کشور، از نکاتی است که جهت حفظ منافع ملی کشور در منطقه ضرورت دارد. در همین زمینه تاکید بر نقش بازیگران غیردولتی، به ویژه سازمان‌های فراملی که دارای شخصیت مستقل از دولت‌های متبوع خود هستند نیز می‌تواند در تنش‌زدایی منطقه‌ای و جهانی موثر باشد . (ماه‌پیشانی، ۱۳۹۰: ٤٦).

ه) اطمینان به مشارکت منصفانه در نظام تصمیم‌گیری

یکی از نگرانی‌های کشورهای منطقه در انعقاد این پیمان، سوءاستفاده از این پیمان‌ها به نفع یک یا گروهی از اعضا است. برخی کشورها از این بیم دارند که تصمیم‌سازی‌ها در این زیرسیستم منصفانه نباشد و از طرف دیگر برخی از کشورهای منطقه (مانند عربستان) به دنبال آن هستند که در راس هرم تصمیم‌سازی منطقه قرار گیرند. این مسئله نمی‌تواند به انعقاد پیمانی قوی بی‌انجامد (ابراهیمی‌فر، ۱۳۸۷: ۲۸).

و) اتخاذ رویکرد فرامنطقه‌گرایی از جانب ایران به عنوان اهرم فشار

یکی از رویکردهای امنیتی ایران در منطقه، توجه به بندرهای دریای عمان و اقیانوس هند برای کاسته شدن از بار تهدیدات خلیج‌فارس و تنگه هرمز است به علاوه هرگونه روابط امنیتی ایران در حوزه دریای عمان و اقیانوس هند می‌تواند اهرم فشاری در مقابل دعوت از نیروهای خارجی از سوی شورای همکاری خلیج‌فارس یا کشورهای منطقه تلقی شود. در این مورد نیز لازم است تفاهم لازم میان کشورهای منطقه برای توجه به منافع ملی همدیگر شکل گیرد.

https://t.me/tephd

ز) تلاش در حل اختلافات میان کشورهای منطقه

یکی از تاکتیک‌های مناسب برای اعتمادسازی در منطقه، تاکید بر مذاکرات دیپلماتیک، ایفای نقش دولت میانجی و تلاش برای حل و فصل منازعات و ستیزهای منطقه‌ای در خصوص شکاف‌های قومی و دینی است. این تاکتیک می‌تواند نوعی اعتبار برای جمهوری اسلامی به منزله کشور صلح‌طلب، طرفدار گفت‌وگو و مروج روح همکاری و تفاهم و برادری در منطقه به ارمغان بیاورد. (امینی،۱۳۸۹: ۸۷ و ۸۸).

ح) همکاری ابتدایی کشورهای مشتاق

اتخاذ سیاست «همه یا هیچ» در ترتیبات امنیتی خلیج فارس و تاکید بدون انعطاف بر آن می‌تواند یکی از عوامل اصلی تاخیر در رسیدن به اهداف جمهوری اسلامی ایران برای تشکیل این ترتیبات باشد. برای این منظور پیشنهاد می‌شود در ابتدا کشورهای مشتاق و علاقمند به شکل‌گیری پیمان‌های امنیتی به نوعی تفاهم اولیه را حاصل کرده و در ادامه به صورت گروه‌های متشکل از کشورهای مختلف، درصدد جلب نظر کشورهای محافظه‌کارتر برای پیوستن به این پیمان‌ها برآیند. از سوی دیگر برگزاری مانورهای مشترک دوجانبه میان کشورهای همسایه با رویکردهای تدافعی و ترغیب کشورهای دیگر برای شرکت در آن‌ها نیز در همین راستا ارزیابی می‌شود(رحیم‌پور، ۱۳۸۹: ۲۷).

اما استقرار چنین ترتیبات امنیتی منطقه‌ای چه فرصت‌هایی را پیش روی کشورهای منطقه قرار می‌دهد؟ در پاسخ باید گفت که پیرو این اتفاق فرصت‌های جدیدی در اختیار کشورهای منطقه قرار می‌گیرند، فرصت‌هایی که برخی از آن‌ها عبارتند از:

https://t.me/tephd

الف) تامین منافع واقعی و بلندمدت کشورهای منطقه در امنیت درون سیستمی؛

ب) ارتقای جایگاه منطقه‌ای و بین‌المللی ایران.

مهم‌ترین هدف جمهوری اسلامی ایران در سند چشم‌انداز توسعه بیست ساله، ارتقای جایگاه منطقه‌ای است و بزرگ‌ترین مانع در برابر دستیابی به این هدف حضور نظامی–اطلاعاتی آمریکا در منطقه می‌باشد. به نوعی ایالات متحده با افزایش حضور نظامی و فیزیکی خود در این منطقه، قصد کنترل کامل تحرکات و ایجاد محدودیت در دیپلماسی منطقه‌ای ایران را دارد. در نتیجه تحقق ترتیب جدید امنیتی چه به صورت فراگیر بین تمامی کشورهای حوزه خلیج فارس و چه به صورت دوجانبه یا چندجانبه می‌تواند فضای محدود کنونی که زاییده حضور نظامی آمریکا در منطقه است را بشکند و تا حدی موجب تقویت جایگاه منطقه‌ای و بین‌المللی ایران شود .

ج) زمینه‌ای برای حل اختلاف‌های مرزی

کشورهای حاشیه خلیج فارس در بسیاری از موارد اختلاف‌های مرزی دارند که بالقوه به اندازه بحران سال‌های ۱۹۹۰–۱۹۹۱ کویت مهم هستند. انعقاد پیمان‌های دفاعی–امنیتی مشترک با کشورهای همسایه در حوزه خلیج‌فارس می‌تواند برای این کشورها این امکان را فراهم کند تا برای حل این مسائل از روش‌های مسالمت‌آمیز گام‌های موثری را بردارند (امینی، ۱۳۸۹: ۸۸).

٤–۲–واگرایی میان سیاست‌های امنیتی ایران و عمان

در دو گفتار پیشین این فصل دریافتیم که نگاه ایران و عمان به الگوی مناسب امنیت منطقه‌ای با یکدیگر تفاوت‌هایی دارد، تفاوت‌هایی که برآمده از ادراک متفاوت دو کشور از تهدید است. در یک سو، جمهوری

https://t.me/tephd

اسلامی ایران الگوی موزانه را مهم‌ترین و موثرترین الگوی تامین امنیت در منطقه می‌داند، الگویی که اگر چه حضور عامل خارجی در منطقه را در نظر می‌گیرد، اما نقش چندانی برای آن قائل نیست و به دنبال کمرنگ و کمرنگ‌تر کردن نقش عامل خارجی است. تاکید بر این الگو ناشی از درک جمهوری اسلامی ایران از تهدید ایالات متحده آمریکا، عربستان سعودی و جبهه عربی است، تهدیدی که ایران می‌کوشد تا با تنگ‌تر کردن فضای حضور و عمل ایالات متحده در منطقه و با بهره بردن از الگوی موازنه جهت مهار عربستان سعودی و جبهه عربی با آن مقابله کند.

در سوی دیگر، سلطان‌نشین عمان به عنوان کشوری کوچک که توان دفاع مستقل از خود را ندارد، به شدت به داشتن یک پشتیبان جهت حفظ امنیتش نیازمند است. تا قبل از پیروزی انقلاب اسلامی و در چارچوب ایفای نقش ژاندرامی منطقه ایران نقش پشتیبان امنیتی عمان را بازی می‌کرد، اما به دنبال پیروزی انقلاب اسلامی و با توجه به عدم اطمینان عمان به عربستان سعودی و ترس از از بین رفتن استقلال سیاست‌های این کشور، ایالات متحده آمریکا به تنها و بهترین گزینه برای حمایت امنیتی از عمان تبدیل شد.

با توجه به توضیحاتی که ارائه شد، می‌توان اختلاف امنیتی ایران و عمان را در یک جمله خلاصه کرد.در حقیقت، در حالی که عمان حضور خارجی را یک تضمین امنیتی برای خود می‌داند، ایران به آن به چشم یک تهدید امنیتی نگاه می‌کند و حضور پایگاه‌های نظامی آمریکا در عمان و تاکید بیش از حد عمان بر ضرورت حضور نظامی آمریکا در منطقه را یک تهدید برای منطقه می‌داند و این یکی از مهم‌ترین زمینه‌های واگرایی میان ایران و عمان است.

٤-٣-اختلاف ایران و عمان بر سر روابط عمان با اسرائیل

https://t.me/tephd

روابط عمان با اسرائیل یکی دیگر از موارد اختلاف این کشور با ایران است. اسرائیل از طریق عمان توانسته در تنگه هرمز حضور یابد، جایی که منافع ملی ایران با آن گره خورده است. عمان تنها کشور عرب منطقه خلیج‌فارس است که بنا بر ملاحظات استراتژیک و روابط بسیار نزدیک با غرب از تعلیق روابط با مصر به دنبال عقد قرارداد کمپ دیوید بین تل‌آویو و قاهره در سال 1979م خودداری کرد. از سوی دیگر با امضای موافقت‌نامه غزه- اریحا بین فلسطینی‌ها و اسرائیل و نیز موافقت‌نامهٔ صلح اردن با اسرائیل در سال ۱۹۹٤م، تماس‌های دو جانبه‌ای بین عمان و اسرائیل برقرار شده و مقامات بلندپایه اسرائیل از مسقط دیدار کرده‌اند.

در دسامبر ۱۹۹٤ یک هیئت عالی‌رتبهٔ اسرائیلی به ریاست اسحاق رابین نخست‌وزیر وقت اسرائیل از عمان دیدار کرد. در اوایل سال ۱۹۹٦م نیز شیمون پرز رئیس دولت وقت اسرائیل از مسقط پایتخت عمان دیدار کرد. هم‌چنین هیئتی از عمان در مراسم تدفین اسحاق رابین در بیت‌المقدس شرکت نمود. عمان نخستین کشور خلیج‌فارس بود که در اول اکتبر ۱۹۹۵ با اسرائیل روابط سیاسی رسمی برقرار کرد (جعفری ولدانی، ۱۳۸۹: ۵۸-۵۹).

یکی از اسناد منتشره توسط سایت ویکی‌لیکس تلگرافی از سفارت آمریکا در مسقط، پایتخت عمان است که در تاریخ ١٤ دسامبر ۲۰۰٤ ارسال شده و به تفصیل دیدار وزیر امور خارجه عمان با معاون وزیر امور خارجه اسرائیل پرداخته است به گزارش پایگاه خبری الفجر، گویا پس از برملا شدن روابط شیوخ قطر و بحرین با رژیم صهیونیستی این‌بار نوبت به برملاشدن روابط مقامات سلطان‌نشین عمان با تل‌آویو است.این تلگراف اظهار داشته که اسرائیل مشارکت در کنفرانس مرکز تحقیقات شیرین‌سازی آب در خاورمیانه که توسط سلطان‌نشین عمان برگزار شد، را فرصت مناسبی برای دیدارهای دیپلماتیک با مقامات عمانی برشمرد. همچنین این تلگراف می‌افزاید: درحالی‌که "شالوم کوهن"، معاون وقت وزیر خارجه اسرائیل خود را برای دیدار همتای

https://t.me/tephd

عمانی‌اش "سید بدر البوسعیدی" آماده می‌کرد، دریافتند که البوسعیدی در این کنفرانس حضور نداشته و کوهن به جای وی با یوسف بن علوی وزیر امور خارجه سلطان‌نشین عمان دیدار نموده است. سپس این تلگراف توضیح می‌دهد که دیدار میان علوی و کوهن ۹۰ دقیقه به طول انجامید و طی آن دو طرف برسر حمایت از ابومازن به توافق رسیدند. همچنین در این سفر کارشناسان مسائل آب رژیم صهیونیستی دعوت‌هایی از سوی کارشناسان و اساتید دانشگاه سلطان قابوس برای حضور مجدد دریافت کردند و هیئت اسرائیلی بسیار خوشحال بودند که وزیر خارجه عمان ماشین و راننده‌ای را در اختیار آنها گذاشت

(http://www.google.com/url و www.huffingtonpost.com).

٤-٤-روابط عمان و ایالات متحده آمریکا

در مقایسه با سایر کشورهای عرب حوزه خلیج‌فارس(به استثنای عربستان سعودی) کشور عمان، کشور بزرگی محسوب می‌شود. این کشور بالغ بر سه میلیون نفر جمعیت داشته و همین بالاتر بودن ظرفیت نیروی انسانی آن در مقایسه با کشورهایی هم‌چون قطر و بحرین به عمان امکان داده تا ارتش گسترده‌تری را در اختیار داشته باشد. (Terrill 2006:77)البته این موضوع هرگز به این معنا نیست که این کشور دارای توان دفاعی مورد نیاز به منظور دفاع مستقل از خود در برابر تهدیدهای احتمالی است. به مانند همه کشورهای عرب حوزه خلیج فارس، عمان نیز به حمایت‌های نظامی و دفاعی ایالات متحده به منظور مقابله با تهدیدهای بالفعل و بالقوه احتیاج دارد. چرا که عمان کشوری است که در معرض تهدیدات مستقیم قرار دارد (Anthony 2006: 6).

در رابطه با دلایل اهمیت عمان در استراتژی دفاعی امنیتی ایالات متحده در منطقه خلیج‌فارس و دریای عمان به نکات بسیاری می‌توان اشاره کرد. اما به نظر می‌رسد یکی ازاین دلایل بسیار پررنگ‌تر و مهم‌تر از بقیه

https://t.me/tephd

است و آن موقعیت استراتژیک این کشوردر دسترسی به آبهای تنگه هرمزو شبه جزیره و امکان اعمال کنترل بر روی کشتی‌رانی در تنگه و محافظت از جریان انتقال نفت از این تنگه(روزانه ۱۷ میلیون بشکه نفت از مسیر تنگه هرمز می‌گذرد) در مقابل تهدید احتمالی ایران (مبنی بربستن تنگه هرمز) است (Cordesman&Rodhan 2007:119). افزون بر این می‌بایستی به قرارگرفتن عمان در مسیر مستقیم پایگاه نیروی دریایی ایران در بندر عباس و نقش مهم این کشور در صورت بروز تنش میان کشورهای عربی و ایران اشاره کنیم.دو عاملی که سبب می‌شوند تا عمان در استراتژی بازدارندگی ایالات متحده در مقابل ایران جایگاه مهمی را به خود اختصاص دهد.(Cordesman&Rodhan 2007: 119)

همکاری نظامی ایالات متحده با دولت پادشاهی عمان از زمان شروع شورش ظفار آغاز شد. در طول نبرد عمان با شورشیان ظفار، ایالات متحده کمک‌های غیر رسمی بسیاری را در اختیار دولت‌های عمان، ایران و بریتانیا قرار داد. در ادامه و در خلال جنگ عراق با ایران، آمریکا از عمان در مقابل تهدید احتمالی ایران مبنی بر بستن تنگه هرمز حمایت‌های گسترده‌ای را به عمل آورد در مقابل دولت عمان اجازه استفاده از قلمرو خود را برای نیروی دریایی آمریکا به منظور انجام تمرین‌های نظامی صادر کرد و امکانات دریایی و هوایی خود را در اختیار ارتش آمریکا قرار داد. افزون بر این‌ها، از اوایل دهه ۸۰ عمان از طریق پایگاه خود در جزیره گوت[1] اطلاعات ارزشمندی را در اختیار نفت‌کش‌ها و شناورهایی که قصد عبور از تنگه هرمز را داشتند قرار می‌داد (Cordesman 1998:6).

[1] Goat Island

https://t.me/tephd

در ادامه و در جولای ۱۹۸۱ دولت عمان طی توافقی با ایالات متحده آمریکا اجازه ساخت چندین انبار مهمات و پناهگاه و پایگاه نظامی را به این کشور داده و در مقابل ایالات متحده نیز کمک‌های مالی ارزشمندی به ارزش ۱۹۹,۱میلیون دلار در اختیار دولت عمان قرار داد.

به دنبال بروز حادثه تروریستی ۱۱ سپتامبر و پس از آن حمله آمریکا به افغانستان و سپس عراق، عمان حمایت‌های گسترده‌ای را از نیروهای آمریکایی و بریتانیایی درگیر در جنگ بعمل آورد. برای نمونه این کشور اجازه استفاده از پایگاه هوایی تومریت را برای نیروهای بریتانیایی صادر کرد و در جریان حمله آمریکا به عراق در سال ۲۰۰۳ نیز به نیروهای نظامی آمریکایی اجازه استفاده از پایگاه‌های نظامی مستقر در خاک کشور خود را داد.اهمیت این کشور برای آمریکا تا جایی بود که جرج دبلیو بوش رئیس جمهور پیشین ایالات متحده در سال ۲۰۰۳ و قبل از حمله به عراق شخصا با پادشاه عمان تماس گرفت(Puckett, Abel&Keefre 2008: 15).

نکته‌ای که در اینجا بایستی به آن اشاره شود این است که پس از وقوع حادثه تروریستی ۱۱ سپتامبر، دولت عمان معاهده دفاعی–امنیتی جدیدی را با آمریکا امضا کرد و بر اساس آن به دولت آمریکا اجازه ایجاد پایگاه‌های نظامی در عمان و همچنین استفاده از ۳ پایگاه هوایی تومریت، مصیره و السیب را داد.همچنین پادشاه عمان سلطان قابوس اجازه استفاده از بنادرمسقط[1] و سلاله[2] را نیز برای نیروهای آمریکایی صادر کرد. در سوی مقابل دولت آمریکا نیز بسته کمکی ۹,٤ میلیون دلاری را دراختیار دولت عمان (به منظور نوسازی ارتش عمان) قرار داد و متعهد شد که تا سال ۲۰۰۷ کمک‌هایی به ارزش ۲۰,۲۷ میلیون دلار را در اختیار دولت عمان قرار دهد.(Blanch 2005: 15) همچنین در سال ۲۰۰۹ دولت‌های آمریکا و عمان یک توافق‌نامه همکاری

[1] Muscat
[2] Salalat

https://t.me/tephd

اقتصادی نیز به امضاء رساندند که بدون تردید موجب افزایش همکاری‌های سیاسی–نظامی آن‌ها در آینده خواهد شد. (Degang 2010: 57)

مطلب دیگری که بایستی به آن پرداخته شود این است که در سال‌های اخیر و بطور خاص از سال ۲۰۰۳ به این سو ایالات متحده آمریکا تلاش داشته و دارد تا به جای حضور نظامی گسترده و مستقیم در خاک عمان از پایگاه‌های مستقر در خاک این کشور و همچنین نیروی نظامی این کشور برای مقابله با تهدیدهای منطقه‌ای استفاده کند. نمونه چنین تلاشی را می‌توان در تصمیم دولت آمریکا در سال ۲۰۰۹ مبنی بر ساخت پایگاه‌های همکاری امنیتی در خاک عمان مشاهده کرد، تصمیمی که علاوه بر کمک به دولت آمریکا در راستای کاهش هزینه‌ای نظامی خود در منطقه، سبب می‌شود تا این کشور بتواند پاسخ‌هایی سریع‌تر به تحولات منطقه و تهدیدهای احتمالی کشورهایی نظیر ایران بدهد.(Degang 2010: 53)

نکته مهم دیگری که در رابطه با عمان بایستی به آن اشاره کرد این است که بخش عمده ارتش این کشور با تجهیزات انگلیسی تجهیز شده و عمان یکی از بزرگ ترین خریداران تجهیزات نظامی بریتانیا در جهان است .

در مجموع می توان گفت در سال‌های اخیر و بویژه پس از حمله آمریکا به عراق در سال ۲۰۰۳ کشور عمان و پایگاه‌های نظامی این کشور به دلیل نزدیکی به ایران از اهمیت بالایی در سیاست بازدارندگی آمریکا در مقابل ایران برخوردار شده‌اند و فرماندهی مرکزی ایالات متحده توجه بیشتری را نسبت به این پایگاه‌ها مبذول داشته است .

https://t.me/tephd

بنابراین، پر واضح است که همکاری‌های نظامی- امنیتی عمان با ایالات متحده آمریکا و بریتانیا یکی دیگر از زمینه‌های واگرایی میان این کشور و ایران و شاید مهم‌ترین آنها است(بی‌نام، گزارش وزارت امور خارجه: ۱۳۹۰).

٤-٥-دیدگاه عمان درباره پرونده هسته‌ای و تحریم ایران

کشورهای عضو شورای همکاری خلیج‌فارس از جمله کشور سلطان‌نشین عمان در برابر برنامه هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران دو گزینه پیش‌رو دارند. نخست تلاش برای توقف این برنامه و دوم به رسمیت شناختن حقوق ایران در برخورداری صلح‌آمیز از انرژی هسته‌ای به نظر می‌رسد کشور سلطان‌نشین عمان در پی تحقق گزینه دوم در رابطه با ایران است. مقامات رسمی این کشور به ویژه در بحرانی‌ترین وضعیت فی ما بین تهران و کشورهای غربی و همچنین آژانس بین‌المللی انرژی هسته‌ای سعی کرده‌اند با بی‌طرفی و یک نوع میانجی‌گری خاص در رفع سوء تفاهمات و نزدیک کردن افکار و اندیشه‌های طرفین به هم بکوشند. یوسف بن علوی وزیر امور خارجه سلطان‌نشین عمان بارها در سخنرانی‌های خود در محافل و نشست‌های بین‌المللی و داخلی بر حق استفاده صلح‌آمیز جمهوری اسلامی ایران از انرژی اتمی سخن گفته است. در واقع سلطان‌نشین عمان با توجه به مراتب روابط و مناسبات خود با جمهوری اسلامی ایران به ویژه در چند سال اخیر و به خصوص در موضوع کشیده شدن پرونده هسته‌ای ایران به شورای امنیت ملل متحد و قرار دادن آن در فصل ۷ مفاد ٤۲ تا ٤۹ منشور ملل متحد تلاش نموده تا صلح‌آمیز بودن برنامه هسته‌ای ایران را به شرکا بین‌المللی خود بقبولاند. این کشور معتقد است تا زمانی‌که ایران قوانین NPT را رعایت نموده و به عضویت خود در آن پایبند باشد و تا زمانی‌که سیاست هسته‌ای ایران وارد فاز نظامی-تسلیحاتی خود نگردد نمی‌توان تهران را از رسیدن به حقوق حقه خود در این زمینه منع کرد. آن‌ها معتقدند که جمهوری اسلامی ایران نباید سیاست تاریخی عاری بودن منطقه

خلیج‌فارس از تسلیحات غیر متعارف و اتمی را بر هم زند تا از این طریق بتوان صلح و امنیت منطقه خلیج‌فارس را تضمین نمود (دهقانی فیروزآبادی، بی تا).

سلطان قابوس، پادشاه عمان پس از ایفای نقش پشت پرده در روی‌کرد دیپلماتیک دولت اوباما در قبال ایران اکنون می‌کوشد این معامله را برای دولت‌های عرب منطقه که نگاهی تردیدآمیز به آن دارند، توجیه کند. به گفته مقامات عربی و ایرانی، دولت اوباما می‌کوشد حمایت متحدان کلیدی به ویژه عربستان سعودی و اسرائیل را نسبت به دیپلماسی با ایران جلب کند، اما با مخالفت آنها مواجه است. برخی مقامات آمریکایی تا کنون به نقش عمان در این تلاش‌ها اشاره کرده‌اند. مقامات ایرانی و آمریکایی می‌گویند عمان یکی از حامیان مذاکرات با تهران است، یک ابتکار عمل که نشانه بارز سیاست خارجی اوباما در دور دوم ریاست جمهوری‌اش به شمار می‌رود.

توافق‌نامه هسته‌ای مقدماتی که ۲٤ نوامبر در شهر ژنو سوئیس منعقد شد در قبال تعلیق بخشی از برنامه‌های هسته‌ای ایران، بخشی از تحریم‌ها را لغو می‌کند. عربستان سعودی، امارات متحده عربی و برخی دیگر از کشورهای عرب حوزه خلیج‌فارس با دیده تردید به رویکرد دیپلماتیک آمریکا در قبال ایران می‌نگرند و ادعا می‌کنند تهران به دنبال تولید سلاح هسته‌ای است.آنها خواستار اقداماتی مضاعف برای متوقف کردن برنامه‌های هسته‌ای تسلیحاتی ایران هستند. به گزارش وال استریت ژورنال، جزئیات جدید از تلاش‌های عمان به نقش محوری این پادشاهی آرام اشاره دارد که مدت‌ها در بین پادشاهی‌های سنی بزرگ‌تر در خلیج‌فارس به دلیل روابط نزدیک با ایران، نامی چندان محبوب نبود.

مسقط، پایتخت تاریخی عمان بارها میزبان نشست‌هایی بین دیپلمات‌های ایرانی و آمریکایی بوده که در نهایت به توافق هسته‌ای ژنو منجر شد. البته اطلاعات اندکی در مورد گستره نقش آفرینی شخص سلطان قابوس و وزرای وی در روند از سرگیری روابط تهران–واشنگتن وجود دارد، اما آن‌ها شخصا در این روند حضور داشته‌اند.

عمان به طور علنی از کمپین واشنگتن برای بهود روابط با تهران حمایت می‌کند و بر این باور است که توافق هسته‌ای تنش‌ها بین پادشاهان سنی و ایران را تعدیل می‌کند.

سلطان قابوس ۷۳ ساله در پاسخ به درخواست آمریکا ، میزبان نشست مقامات ایرانی و آمریکایی شد. نشست‌هایی که در دو سال اخیر در مسقط انجام گردید.

یوسف بن علوی، وزیر خارجه عمان در گفت و گو با مقامات دفاعی کشورهای غربی و عربی این نکته را خاطر نشان کرد که عمان قصد دارد به صلح و ثبات در جهان کمک کند.

عمان اکنون علاوه بر ایفای نقش در پرونده هسته‌ای در نقش فروشنده دیپلماسی ایرن ظاهر شده است. نقش عمان در از سرگیری روابط تهران–واشنگتن فرصت‌های زیادی را برای این کشور عربی با جمعیت ٤ میلیون نفری ایجاد می‌کند. این پادشاهی مدت‌هاست که پروژه خط لوله‌ای را دنبال می‌کند که گاز ایران را به عمان انتقال می‌دهد. اما این پروژه به دنبال تحریم‌های آمریکا متوقف شده است. در صورتی که تحریم های آمریکا لغو شوند، عمان نیز می‌تواند از مزایای آن در پیش‌برد پروژه خط لوله استفاده کند.

چندی پیش زمانی که مقامات عمانی با پیشنهاد عربستان در مورد ایجاد نیروی ائتلاف منطقه‌ای به منظور ایجاد قدرت بازدارندگی در مقابل ایران مخالفت کردند، بسیاری از مقامات عربی شگفت زده شدند. مقامات عمان تاکید کردند کشورهای منطقه نباید به دنبال نظامی کردن بیشتر منطقه باشند.

برخی تحلیل‌گران می‌گویند این رویکرد عمان نشان‌دهنده تلاش این کشور برای پیشبرد سیاست خارجی مستقل است، حتی اگر به بهای درگیری با همسایگان بزرگ‌تر باشد. در همین حال سلطان قابوس یکی از مشاوران اقتصادی‌اش به نام سلمان بن ناصر اسماعیلی را مسئول تبادل بازداشتی‌های ایرانی و آمریکایی کرده است. اسماعیلی که رئیس شورای سرمایه‌گذاری عمان است آزادی سه کوهنورد آمریکایی که در ایران به عنوان جاسوس دستگیر شده بودند را در اواخر سال ۲۰۱۰، عملیاتی کرد.

در ماه آوریل، این تاجر که در عین حال فیلسوف و نویسنده نیز به شمار می‌رود، به آزادی مجتبی عطاردی، دانشمند ایرانی کمک کرد که در لس‌آنجلس دستگیر شده بود. اتهام وی کمک به فروش تجهیزات هسته‌ای به ایران بود. همچنین عمان به بازگشت سفیر سابق ایران در اردن کمک کرد که در لندن زندگی می‌کرد. نصرت الله تاجیک با میانجی‌گری مسقط آزاد شد.

نقشی که عمان در حال ایفای آن است از روابط دراز مدت این کشور با ایران ناشی می‌شود. در اواخر دوران محمد رضا پهلوی، ایران نیروهایی به عمان فرستاد تا به سلطان قابوس در فرونشاندن اعتراضات کمک کند. عمان تنها کشوری در خلیج‌فارس بود که در دوران جنگ ایران–عراق بی‌طرف ماند و این در حالی است که دیگران به صدام حسین کمک می‌کردند. تهران و واشنگتن پس از انقلاب اسلامی از کانال عمان برای تبادل پیام‌های خود استفاده کردند.

مشاور قابوس که تحصیل‌کرده انگلیس است می‌گویند او خود را میانجی تنش‌ها در خاورمیانه می‌داند. او حتی میزبان نخست وزیر اسرائیل نیز بود تا روابط اقتصادی و دیپلماتیک را بهبود بخشد. دولت اوباما در اواخر سال ۲۰۱۱ نقش عمان را پررنگ‌تر کرد. زمانی که این کشور به بازگشت سه کوهنورد آمریکایی از ایران کمک کرد.

در دسامبر همان سال، جان کری، وزیر خارجه آمریکا که در آن زمان رئیس کمیته روابط خارجی سنا بود، مذاکرات محرمانه‌ای را با سلطان قابوس انجام داد و خواستار مذاکرات در سطح عالی‌تر با تهران شد. مذاکراتی بین مقامات بلند پایه ایران و آمریکا در مسقط. عمان در فاصله ۲۰۰ مایلی ایران در خلیج‌فارس و در منطقه استراتژیکی واقع شده است و در جولای ۲۰۱۲، نخستین نشست در سطح عالی بین مقامات ایرانی و آمریکایی در این کشور برگزار شد.

در آن زمان جک سالیوان، مشاور خانم هیلاری کلینتون و پانیت تالوار، کارشناس عالی امور ایران در شورای امنیت ملی آمریکا به عمان رفتند. تمرکز این نشست بر مذاکرات مستقیم در مورد مساله هسته‌ای ایران بود.

پس از این مذاکرات؛ یک نشست دیگر در ماه مارس در عمان برگزار شد. زمانی که ویلیام برنز، معاون وزیر خارجه آمریکا و مجید تخت روانچی همتای ایرانی او در مسقط ملاقات کردندو پس از آن نشست‌های دو جانبه‌ای در حاشیه مجمع عمومی سازمان ملل و سپس ژنو برگزار شد که به توافق هسته‌ای مقدماتی انجامید.

با این حال شماری از کشورهای عربی از واشنگتن و مسقط به دلیل پیش‌برد مذاکرات محرمانه با ایران انتقاد می‌کنند. برخی از آنها می‌گویند آمریکا و عمان ، دیگر کشورهای عربی را فریب داده‌اند.

https://t.me/tephd

در مجموع باید اذعان کرد که بر خلاف بسیاری از کشورهای عربی عمان به برنامه هسته‌ای ایران به چشم یک تهدید نگاه نمی‌کند، اما این بدین معنا نیست که عمان از تحریم ایران استقبال نمی‌کند. هرچند عمان مخالف درگیری نظامی آمریکا یا اسرائیل یا هر دو آنها با ایران است اما از تحریم‌های بین‌المللی که علیه جمهوری اسلامی اعمال می‌شود، سود می‌برد و بنادر این کشور به قطبی برای تجارت ایران با جامعه بین‌المللی تبدیل شده‌اند. باتوجه به تحریم‌ها، برخی کالاها نخست به امارات متحده عربی، سپس به عمان و بعد از آن به ایران صادر می‌شوند و مقامات مسقط نیز چشم خود را بر روی این اقدامات که نقض تحریم‌ها به شمار می‌روند، بسته‌اند. به این ترتیب می‌توان گفت که ادامه تنش‌های ایران با غرب در نهایت به نفع عمان تمام می‌شود.

٤-٦-تضاد منافع عمان به عنوان عضوی از اعضای شورای همکاری خلیج‌فارس با ایران

پشتیبانی عمان از گسترش همکاری‌ها در حوزه‌های سیاسی، اقتصادی و بویژه امنیتی در شورای همکاری خلیج‌فارس از نگاه مقامات ایران گامی است که عمان در خلاف جهت منافع ایران بر می‌دارد، چرا که فلسفه شکل‌گیری این شورا و رویکرد فعلی آن در جهت کنترل و مقابله با نفوذ ایران در منطقه بوده است (Duke,2006: 2). اما از زاویه نگاه عمان عضویت در این شورا برای این کشور مزایای فراوانی دارد، مزایایی که از جمله آن‌ها می‌توان به حل اختلافات مرزی با کشورهای همسایه و دریافت کمک‌های اقتصادی و سیاسی از کشورهای عرب ثروتمند حوزه خلیج‌فارس اشاره کرد(Duke,2006: 7). در سوی دیگر، عمان به شدت به حفظ و بهبود روابط خود با ایران علاقه مند است اما نگرانی از بابت برهم خوردن توازن قدرت در منطقه در نتیجه موفقیت‌ها و گسترش نفوذ ایران در کشورهایی مانند عراق سبب شده است، تا عمان اهمیت بسیاری برای

https://t.me/tephd

گسترش همکاری‌های امنیتی در درون شورای خلیج‌فارس جهت ایجاد توازن‌قدرت در منطقه قائل باشد(Duke,2006: 7).

در مجموع باید گفت که هم آوایی و فعالیت عمان در شورای همکاری خلیج‌فارس، که شورایی به شدت ضد ایرانی است یکی دیگر از موارد مهم اختلاف میان این کشور و جمهوری اسلامی ایران است.

٤-٧-مواضع سلطان‌نشین عمان در قبال جنگ تحمیلی عراق علیه جمهوری اسلامی ایران

چند ماه قبل از شروع جنگ تحمیلی " قیس الزواوی" وزیر وقت مشاور در امور خارجی عمان بطور ناگهانی به بغداد سفر کرد. درپی این سفر حملات تبلیغاتی دو کشور علیه یکدیگر متوقف شد و روابط مسقط – بغداد که سالها به دلیل حمایت مالی و تسلیحاتی عراق علیه سلطان قابوس از جبهه آزادیبخش ظفار خصمانه بود رو به بهبودی گذاشت. با آغاز جنگ تحمیلی دولت سلطان‌نشین عمان بی طرفی خود را اعلام کرد لیکن وسایل ارتباط جمعی کشور مذکور در نحوه انعکاس اخبار و گزارشهای مربوط به جنگ همسو باسایر کشورهای شورای همکاری خلیج فارس به جانبداری و حمایت از مواضع رژیم بعثی عراق پرداختند. همزمان با تفسیر اوضاع جنگ به سود کشورمان پس از فتح خرمشهر، دولت سلطان‌نشین عمان مواضع خود را تعدیل کرده و حملات تبلیغاتی خود را کاهش داد و با حفظ وضعیت بی طرفی سعی در جلب نظر مجدد جمهوری اسلامی ایران نمود. ریاست عمان در پنجمین نشست سران کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس درسال ۱۹۸۵ در مسقط سرآغاز دوران بازسازی روابط جمهوری اسلامی ایران و سلطان‌نشین عمان گردید.(بی‌نام، ١٣٧٤).

https://t.me/tephd

در این راستا در زمان جنگ عراق و ایران نیز به استثنای چند کشور عرب چون سوریه و لیبی، بقیهٔ کشورهای عرب از جمله عمان از حکومت عراق حمایت می‌کردند. این کشورها در زمینه‌های اقتصادی، سیاسی و حتی نظامی و در قالب نهادهای عربی و اسلامی چون شورای همکاری خلیج‌فارس، اتحادیهٔ عرب و سازمان کنفرانس اسلامی به پشتیبانی و حمایت از کشور عراق می‌پرداختند که به برخی از آنها اشاره می‌شود . در این راستا رویکرد سلطان نشین عمان به عنوان عضوی از اعضای شورای همکاری خلیج‌فارس در قبال جنگ عراق و ایران در قالب مواضع این شورا و به شکل زیر قابل تحلیل است (درویشی،۱۳۹۰)

۱- کشورهای عربی در کنفرانس سران عرب که قبل از شروع جنگ در جده برگزار شد، در جریان حملهٔ عراق به ایران قرار گرفته، موافقت خود را با تجاوز صدام اعلام کردند در این نشست تنها لیبی و سوریه با این اقدام عراق مخالفت ورزیدند و حمایت خودشان را از ایران اعلام کردند .

۲- کشورهای منطقه با قول حمایت سیاسی و کمک ۳۰ میلیارد دلاری قبل از شروع جنگ، صدام را پشتیبانی‌کردند. در راه نهادینه‌کردن این حمایت، شورای همکاری خلیج‌فارس در اسفند ۱۳۵۹ با شرکت شش کشور عربی حاشیه خلیج‌فارس (عربستان، کویت، امارات، بحرین، عمان و قطر) شکل گرفت (درویشی،۱۳۹۰).

۳- "کردزمن" محقق امور نظامی، در کتاب درس‌هایی از جنگ مدرن، درباره کمک‌های کشورهای عربی منطقه به عراق می‌نویسد: «اخبار تأیید شده حاکی است که کویت، بحرین، قطر و عربستان سعودی، دو روز قبل از آغاز حمله عراق به ایران، موافقت کرده بودند که از نظر مالی به عراق کمک کنند.

https://t.me/tephd

٤- کویت اعلام کرد که در دو نوبت در فروردین و آبان ۱۳٦۰ هفت میلیارد دلار به عراق کمک کرده است. علاوه بر آن، کویت مرز عبدلی، نویسیب و بندر شعیبه و همچنین جزیره بوبیان را برای نقل و انتقالات و واردات تسلیحات و تجهیزات نظامی و نیز استفاده نظامی در اختیار عراق قرار داد

۵- عربستان درآمد فروش نفت از منطقه بی‌طرف خفجی را به میزان ۳۵۰هزار بشکه در روز در اختیار عراق قرار می‌داد و زمانی که عراق نمی‌توانست نفت صادر کند، به جای عراق نفت می‌فروخت و درآمد آن را در اختیار آن کشور میگذاشت.

٦- کشورهای عرب عضو شورای همکاری خلیج‌فارس، آنچنان‌که حاکم بحرین در اجلاس چهارم شورا (نوامبر ۱۹۸۳ / آبان ۱۳٦۲در دوحه) اعلام نمود، تا آبان ۱۳٦۲، ٤۰ میلیارد دلار به عراق کمک نقدی کرده‌اند که این کمک جدا از کمک‌های لجستیکی و تدارکاتی به عراق بوده است (درویشی،۱۳۹۰).

۷- عربستان اجازه داد تا نفت عراق از طریق احداث لوله به بندر ینبع در جنوب غربی عربستان انتقال یابد و از آنجا به خریداران فروخته شود.

کشورهای عربی همچنین در قالب اتحادیهٔ عرب سعی می‌نمودند در جنگ از عراق پشتیبانی کنند. البته اقدامات این سازمان به دلیل ماهیتش، طبیعی به نظر می‌رسید. به عنوان مثال، کمیتهٔ ۷ نفرهٔ اتحادیهٔ عرب بعد از عملیات خیبر در منطقه هور و جزایر مجنون که رزمندگان ایرانی به پیروزی‌هایی دست یافتند، در بغداد تشکیل شد که هدف عمدهٔ آن ترغیب کشورهای جهان به نخریدن نفت از ایران و نفروختن اسلحه به آن بوده است و مسلماً در زمانی که ایران در حال جنگ با عراق بود، این یک حرکت ضد ایرانی و در جهت حمایت از عراق محسوب می‌گردید.

در سازمان کنفرانس اسلامی نیز به جز چند کشور معدود، بقیه کشورها جانب عراق را گرفته بودند و در

https://t.me/tephd

آغاز جنگ نه تنها عراق را محکوم نکردند، بلکه مواضعی اتخاذ کردند که به نفع حکومت عراق بود. در پایان جنگ نیز زمانی که ایران درست در موقعیت عراق در اوایل جنگ بود، ایران را به عنوان اشغالگر معرفی نمودند

علاوه بر آنچه ذکر شد، هر یک از کشورهای عربی به تنهایی نیز به کمک عراق شتافتند. مثلاً مصر تأمین‌کنندهٔ نیازمندی‌های تسلیحاتی (ساخت روسیه) عراق بوده است و خلأ قطع ارسال قطعات و لوازم یدکی را که از طرف روسیه در مقاطعی از دوران جنگ ایجاد شده بود، پر می‌کرد. مصر همچنین تعدادی از تکنسین‌های خود را به پایگاه الرشید عراق (مرکز استقرار میگ‌های ۲۵) برای آموزش اعزام کرد و با درخواست‌های مکرر عراق برای تجهیزات خاص مانند سیستم دفاع هوایی و غیره موافقت میکرد و تجهیزات مربوطه را نیز ارسال می‌نمود.

دولت اردن با در اختیار گذاشتن بندر عقبهٔ خود در خلیج عقبه، راه‌های مواصلاتی عراق را برای تدارکات لازم تأمین می‌کرد. این بندر در زمانی که عراق در خلیج‌فارس به لحاظ کشتی‌رانی با مشکل مواجه شده بود، برای این کشور اهمیتی حیاتی داشت. همچنین بعضی از کشورهای عربی چون سودان، نیروی داوطلب نظامی در اختیار دولت عراق قرار می‌دادند.

خلاصه اینکه کشورهای عربی به جز لیبی، سوریه و الجزایر، به طور انفرادی یا در قالب سازمان‌های عربی و اسلامی و حتی سازمان ملل متحد، مواضعی را اتخاذ می‌کردند که همه در جهت منافع عراق و پشتیبانی از این کشور بود. آنها در سه بعد اقتصادی، سیاسی و نظامی در جنگ از عراق حمایت کردند و نه تنها حاضر نشدند عراق را به عنوان متجاوز معرفی نمایند بلکه در اواخر جنگ که نیروهای ایران بخش‌هایی از خاک عراق را به عنوان تنبیه متجاوز تصرف نمودند، ایران را محکوم و به عنوان اشغالگر معرفی کردند(درویشی۱۳۹۰).

https://t.me/tephd

٤-٨-سایر زمینه‌های واگرایی در روابط ایران و عمان

شایان ذکر است جمهوری اسلامی ایران و سلطان‌نشین عمان در زمینه‌های دیگری نیز با یکدیگر دچار افتراق هستند. البته باید اذعان نمود که این زمینه‌ها تا امروز دارای حداقل تبعات منفی در روابط بین الطرفین می‌باشند این زمینه‌ها عبارتند از:

الف) واگرائی اجتماعی

موضوع نژاد یا قومیت کشورهای منطقه خلیج‌فارس، که در ارتباط مستقیم با واگرایی اجتماعی مطرح می‌شود، از جمله مسائلی است که جای بحث و تامل زیادی دارد و در بسیاری موارد سایر عوامل را تحت‌الشعاع خود قرار می‌دهد، تجلی این مساله را می‌توان در بحث عروبت، ناسیونالیسم عربی، امت عرب، پان‌عربیسم، عرب و عجم و غیره مشاهده کرد. مسئله عرب و عجم یا عرب و غیر عرب به خودی خود از جمله موانع همگرایی بین ایران و کشورهای عرب از جمله سلطان‌نشین عمان محسوب می‌شود. به ویژه در مقاطعی که کشورهای استعمارگر در جهت رسیدن به اهداف شوم خود سعی در دامن‌زدن به این اختلافات داشته‌اند. طرح و تشدید چنین اختلافاتی پس از پیروزی انقلاب اسلامی به ویژه در دوران جنگ تحمیلی بر روابط و مناسبات جمهوری اسلامی ایران و کشورهای عرب منطقه سایه انداخته بود. به عبارت دیگر، این عامل اجتماعی رنگ سیاسی پیدا کرده بود تا جایی‌که بسیاری از کمک‌ها و حمایت‌های سیاسی، اقتصادی، نظامی،اطلاعاتی، امنیتی، کشورهای راست‌گرا و مرتجع منطقه به رژیم رادیکال و چپ‌گرای عراق تحت همین عناوین و توجیهات صورت می‌گرفت. بسیاری از قطعنامه‌ها، بیانیه‌های اتحادیه عرب، شورای همکاری

https://t.me/tephd

خلیج‌فارس، کنفرانس اسلامی با تکیه بر همین عنصر، به محکومیت جمهوری اسلامی ایران و دفاع از رژیم بعثی عراق پرداخته‌اند.

برای مثال در نشست فوق‌العاده سران عرب در الجزیره پایتخت الجزایر که کشور سلطان‌نشین عمان نیز در آن حضور داشت. همانند اجلاس تونس و سایر اجلاسیه‌ها- در دفاع از عراق با عنوان عروبت در تاریخ ۶۹/۳/۱۷ طی قطعنامه‌ای آورده است که:

> « اجلاس اعتقاد دارد که امنیت قوم عرب موجودیتی غیرقابل تفکیک است و هرگونه تجاوزی به حاکمیت هر یک از کشورهای عضو جامعه عرب، تجاوز به تمامی امت عرب است.»

در کنار عوامل فرهنگی، نژادی (عرب-عجم)، زبانی (عرب زبان-غیر عرب زبان) عوامل مذهبی (شیعه-سنی) نیز، تسهیل کننده روند همگرایی در بین کشورهای عربی منطقه و کندکننده آن در ارتباط با جمهوری اسلامی ایران است.

ب) واگرائی سیاسی

دومین مقوله مهم و قابل توجهی که باید در فرایند واگرایی در منطقه خلیج‌فارس در نظر گرفت انسجام یا همبستگی سیاسی کشورهای منطقه از جمله سلطان‌نشین عمان و تقابل آن با نظام جمهوری اسلامی ایران می‌باشد. یک بررسی اجمالی نشان می‌دهد که ساختار سیاسی و نحوه توزیع قدرت در کشورهای منطقه خلیج‌فارس به استثنای کشورمان بصورت اقتدارگرا و بسته هستند که از طریق نامشروع تمام ابزارهای قدرت شامل سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، قضائی، قانونی، نظامی و غیره در دست حکام منطقه اعم از رئیس

https://t.me/tephd

جمهور،شیخ، امیر و سلطان متمرکز است (البته ایران دوره پهلوی نیز بهمین شکل بود) در کشورهای مذکور، افکار عمومی و مشارکت مردم در سرنوشت سیاسی–اجتماعی ایشان تفاوتی ایجاد نمی‌کند. فعالیت‌های حزبی و گروهی موضوعیت ندارد در سلطان‌نشین عمان اساسا هیچ حزبی وجود ندارد. فی‌المثال اگر مجلسین (مجلس عام و سنا) وجود دارد بیشتر جنبه نمادین دارد و در سیاست‌گزاری‌ها و مصوبات قانونی از شخص سلطان، شاه، امیر پیروی می‌کنند. در کشور عمان مثل سایرکشورهای خلیج فارس بر خلاف نظامهای دمکراتیک، قوانین اساسی مدام مورد دخل و تصرف قرار می‌گیرند. حال آن‌که در نظام جمهوری اسلامی ایران بر اساس قانون اساسی اصل تفکیک قوای سه گانه رعایت می‌شود و احدی حق دخالت مستقیم و غیر مستقیم در مسائل مختلف از جمله سیاست‌گزاری و قانون‌گذاری را ندارد. در نظام جمهوری اسلامی ایران حتی رهبری که عالی‌ترین مقام سیاسی– مذهبی درتشکیلات حاکمیتی محسوب می‌گردد نیز مورد نظارت قرار می‌گیرد و مردم و افکار عمومی ایشان در سرنوشت سیاسی–اجتماعی‌اشان دخالت داشته و آن را تعیین می‌نمایند.

از دیگر مسائلی که در رابطه با ساختار سیاسی کشورهای منطقه خلیج‌فارس از جمله سلطان‌نشین عمان و نحوه توزیع قدرت در آن‌ها قابل طرح است، این‌که نظام‌های اقتدارگرای آن‌ها، پایگاه مردمی ندارد و بی ریشه هستند لذا برای رفع این خلاء بزرگ از یک سو متکی به قدرت‌های خارجی بوده و سعی در تقویت نیروی نظامی خود دارند و از طرف دیگر، در مشروعیت بخشیدن به حاکمیت خود و کسب وجاهت می‌کوشند طرح و بیان" اولی الامر "و لقب "خلیفه" در رابطه با حکام نا اهل منطقه و مرتبط دانستن سلطنت با موهبت الهی از این موارد است در حالی‌که در جمهوری اسلامی ایران بحث مقبولیت مردمی و مشروعیت الهی مطرح است. تا حد زیادی پلورالیسم سیاسی، مشارکت مردمی، سیستمهای واقعی انتخاباتی، فعالیت‌های حزبی و در یک کلام مردم‌سالاری دینی دیده می‌شود.

https://t.me/tephd

پ) واگرائی اقتصادی

کشور سلطان‌نشین عمان جزء کشورهایی است که در منطقه خلیج‌فارس سیاست درهای باز اقتصادی را به ویژه در سال‌های اخیر به اجرا گذاشته است. انواع و اقسام اجناس و کالاها از نقاط مختلف جهان به این کشور وارد و در بنادر مهم آن مثل مسندم و خضب دپو شده و سپس راهی کشورهای دیگر از جمله جمهوری اسلامی ایران می‌شوند. پایین بودن نرخ تعرفه‌های گمرکی و عدم وجود قوانین محدودکننده واردات و صادرات یکی از موفقیت‌های چند سال اخیر اقتصادی کشور سلطان‌نشین عمان می‌باشد. اما از طرفی همین امر موجبات خساراتی برای اقتصاد جمهوری اسلامی ایران فراهم نموده است. قاچاق کالا که دولت‌های عرب منطقه خلیج‌فارس به خصوص سلطان‌نشین عمان به آن اعتقادی ندارند و دائم منکر آن می‌شوند از مباحث مطروحه در روابط اقتصادی دو کشور است که به نوعی هم عامل واگرایی اقتصادی بین دو طرف محسوب می‌شود. سیل ورود غیر قانونی کالاها و اجناس مختلف به ویژه کالاهایی که در قوانین اقتصادی اسلامی کشورمان ممنوع و حرام هستند به بنادر استان‌های هم‌جوار با این کشور مثل هرمزگان موجبات زحمت و خسارت‌های مالی و اقتصادی زیادی به جمهوری اسلامی ایران شده است. دو کشور امیدوار هستند در سایه مقررات بین‌المللی و موافقتنامه‌های امضاء شده بین‌الطرفین به رفع موانع بپردازند(محمدی، بی تا: ۷۵-۸۹).

جمع‌بندی

در این فصل به بررسی زمینه‌های واگرایی میان ایران و عمان پرداختیم. یافته‌های این بخش به ما نشان داد که به رغم همه اشتراک نظرهایی که میان این دو کنش‌گر وجود دارد، دو طرف اختلاف‌نظرهایی نیز در زمینه‌های گوناگون دارند، اختلاف نظرهایی که می‌توان آن‌ها را در موارد زیر خلاصه کرد:

https://t.me/tephd

۱) نگاه متفاوت ایران و عمان به الگوی مطلوب تامین امنیت منطقه‌ای؛ در این زمینه ایران بر الگوی موازنه در تامین امنیت منطقه‌ای تاکید دارد و حضور خارجی را یک تهدید برای امنیت منطقه می‌داند، در حالی که عمان به حضور ایالات متحده آمریکا به عنوان یک تضمین امنیتی برای خود نگاه می‌کند.

۲) اختلاف نظر بر سر روابط رو به گسترش عمان با اسرائیل.

۳) اختلاف ایران و عمان بر سر گسترش روابط عمان با ایالات متحده آمریکا، به ویژه در بخش‌های امنیتی و نظامی و استفاده ایالات متحده از پایگاه‌های نظامی این کشور.

٤) تضاد منافع عمان به عنوان عضوی از اعضای شورای همکاری خلیج‌فارس با ایران.

۵) موافقت غیر مستقیم و ضمنی عمان با تحریم ایران

نکته دیگری که باید بطور ضمنی به آن اشاره کرد این است که عمان نیز به مانند تمامی کشورهای حاشیه خلیج‌فارس دارای سیستم پادشاهی است و مشروعیت خود را از ناحیه ایران که دارای سیستم جمهوری است در خطر می‌بیند.

https://t.me/tephd

نتیجه‌گیری

در این پژوهش به بررسی رابطه میان جمهوری اسلامی ایران و سلطان نشین عمان و شناسایی زمینه‌های همگرایی و واگرایی میان این دو کنش‌گر پرداختیم. به منظور دست‌یابی به این هدف این پژوهش به گونه‌ای طرح شد، تا به شیوه‌ای هدفمند و گام به گام به تبیین موضوع اصلی پژوهش یعنی روابط ایران و عمان بپردازد.

در فصل اول کلیات پژوهش مورد بررسی قرار گرفت و به طرح مسئله پرداخته شد. همچنین، فرضیه و پرسش اصلی پژوهش نیز طراحی شدند و آزمون این فرضیه مبنای بررسی این پژوهش قرار گرفت.

در فصل دوم تلاش شد تا چارچوب نظری مناسبی جهت تحلیل روابط ایران و عمان ترسیم شود. مفروض ما در این فصل این بود که تحلیل روابط میان کشورها تنها بر اساس یک چارچوب نظری مشخص کاری ناممکن و البته ناپخته است. پیش فرض گرفتن این استدلال سبب شد تا چارچوب نظری ترکیبی را برای تحلیل این رابطه برگزینیم. چارچوب نظری ترکیبی پیشنهادی این فصل در جهت تحلیل این رابطه بر پایه نظریه‌های نظریه نسبت دادن موقعیت و مفهوم موازنه تهدید مستتر در نظریه واقع‌گرایی تدافعی استفن والت و به شکل زیر واقع شده است.

در این فصل و بر اساس نظریه نسبت دادن موقعیت، نزدیک شدن ایران به عمان را مبنای نیاز این کشور به کسب شناسایی درون گروهی موقعیتش به عنوان یک قدرت منطقه‌ای و تلاش عمان برای گسترش روابط با ایران را تلاشی در جهت کسب پرستیژ تحلیل کردیم. همچنین، توسل ایران به ابزار این نظریه را گامی در جهت حفظ سلسله مراتب قدرت در منطقه، کاهش وزن چالش‌گران منطقه‌ای، بهبود وضعیت امنیت و ثبات منطقه و

https://t.me/tephd

تامین امنیت برای خود ارزیابی کردیم. در ادامه و بر مبنای نظریه موازنه‌تهدید تلاش ایران برای گسترش روابط با عمان را تلاشی در جهت ایجاد شکاف در جبهه عربی و موازنه‌تهدید عربستان ارزیابی کردیم.

در فصل سوم به بررسی حوزه‌های همگرایی و همکاری میان ایران و عمان پرداختیم و این حوزه‌ها را به سه دسته همکاری‌های اقتصادی و تجاری، همکاری‌های ژئوپولیتیکی و همکاری‌های سیاسی تقسیم‌بندی کردیم. یافته‌های این فصل به ما نشان داد که سیاست‌های میانه‌رو و مستقل دولت عمان از یک سو و تلاش ایران برای بهبود رابطه با همسایگانش (به ویژه در دوران دولت جدید) در کنار اشتراک منافع دو کشور در حوزه‌های اقتصادی_انرژی، ژئوپولیتیکی و سیاسی باعث نزدیکی روابط میان دو کشور ایران و عمان شده است. افزون بر این، اتخاذ موضع غیرخصمانه از سوی عمان در قبال پرونده هسته‌ای ایران و تلاش این کشور کوچک برای ایفای نقش میانجی در مذاکرات هسته‌ای میان ایران و ۵+۱ نیز باعث نزدیکی بیش‌تر و گسترش روابط میان جمهوری اسلامی ایران و سلطان نشین عمان شده است.

در نهایت و در فصل چهارم و پایانی پژوهش به بررسی زمینه‌های واگرایی میان ایران و عمان پرداختیم. یافته‌های این فصل به ما نشان داد که به رغم همه اشتراک‌نظرهایی که میان این دو کنش‌گر وجود دارد، دو طرف اختلاف‌نظرهایی نیز در زمینه‌های گوناگون دارند، اختلاف‌نظرهایی که می‌توان آن‌ها را در موارد زیر خلاصه کرد:

۱) نگاه متفاوت ایران و عمان به الگوی مطلوب تامین امنیت منطقه‌ای، در این زمینه ایران بر الگوی موازنه در تامین امنیت منطقه‌ای تاکید دارد و حضور خارجی را یک تهدید برای امنیت منطقه می‌داند، در حالی که عمان به حضور ایالات متحده آمریکا به عنوان یک تضمین امنیتی برای خود نگاه می‌کند.

۲) اختلاف نظر بر سر روابط رو به گسترش عمان با اسرائیل.

https://t.me/tephd

۳) اختلاف ایران و عمان بر سر گسترش روابط عمان با ایالات متحده آمریکا، به ویژه در بخش‌های امنیتی و نظامی و استفاده ایالات متحده از پایگاه‌های نظامی این کشور.

٤) تضاد منافع عمان به عنوان عضوی از اعضای شورای همکاری خلیج‌فارس با ایران.

۵) موافقت غیر مستقیم و ضمنی عمان با تحریم ایران.

در مجموع، یافته‌های این پژوهش به ما نشان داد که به رغم اختلاف‌نظرهایی که میان ایران و عمان بروز کرده و می‌کند، وزن بالای اشتراکاتی نظیر مقابله با عربستان و امنیت تنگه هرمز و منافعی نظیر: منافع اقتصادی سبب رشد روابط دو کشور در سال های اخیر شده است، رشدی که با توجه به سیاست دولت جدید ایران مبنی بر گسترش روابط با همسایگان و سیاست مستقل و میانه‌روی دولت عمان سرعت نیز گرفته است. البته هدف از بیان این موضوع هرگز کم‌رنگ کردن اهمیت اختلافات موجود میان دو کشور نظیر: نگاه متفاوت دو کشور به مسئله حضور خارجی در منطقه و تضاد منافع ایران با عمان (به عنوان عضوی از اعضای شورای همکاری خلیج‌فارس) نیست، بلکه غرض بیان این نکته مهم است که شرایط موجود منطقه‌ای و جهانی و اهداف کوتاه مدت و بلند مدت دو کشور ایران و عمان سبب شده است تا وزن تاثیرگذاری اشتراکات میان این دو کنش‌گر بیش از افتراقات میان آن‌ها باشد.

https://t.me/tephd

کتابنامه

منابع فارسی

ابراهیمی‌فر، طاهره، (۱۳۸۷)، **"نظم نوین امنیتی در خلیج فارس بعداز اشغال نظامی عراق"**، پژوهشنامه علوم سیاسی، سال سوم، شماره ۲، ص۲۸.

آرشیو اسناد وزارت امور خارجه، (۱۳٥٤)، سند شماره د ۲٦٤

آسایش زارچی، محمدجواد، (۱۳۸۳)، **"سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران و نگرش آن به همسایگان به‌ویژه سلطان‌نشین عمان"**. مجله سیاسی اقتصادی، شماره ۲۰۳ و ۲۰٤، ص ص ۱۱٤–۱۲۷.

آقائی داود و احمدیان حسن، (۱۳۸۹)، **"روابط جمهوری اسلامی ایران و عربستان سعودی چالش‌های بنیادین و امکانات پیش‌رو"**، فصلنامه سیاست، مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دوره٤۰ شماره ۳، ص.ص۱–۱۹

اسماعیلی، علیرضا، (۱۳۹۰)، **"سهم ایران از واردات ۱۸ میلیارد دلاری عمان چقدر است؟"**، خبرآنلاین(خبرگزاری تحلیلی ایران)

افشار سیستانی، ایرج، (۱۳۸٥) **" خوزستان و تمدن دیرینه آن"**، تهران، سازمان چاپ و انتشارات.

افتخاری، قاسم و دولت‌آبادی، علی، (۱۳۸۹)، **"اعمال فشار آمریکا و تشدید گرایش ایران به استراتژی بازدارندگی"**، فصل‌نامه سیاست، مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دوره٤۰، شماره٤، ص۲.

https://t.me/tephd

ام. الیوت، جفری، رجینالد، رابرت، (۱۳۷۸)، **"فرهنگ اصطلاحات سیاسی و استراتژیک"**، ترجمه میرحسین رئیس‌زاده، تهران: دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ص۳۷۰.

امینی، آرمین و محمودی، زهرا، (۱۳۸۹)، **"تکوین جامعه امن؛به مثابه راهکاری ثبات‌آفرین در روابط ایران و کشورهای خلیج‌فارس"**، فصل‌نامه مطالعات سیاسی،سال سوم، شماره۹، ص ص۸٤-۸۸.

بی‌نام، (۱۳۷٤)، **"عمان"**، موسسه چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه.

بی‌نام، (۱۳۸۲)، **"ناگفته‌های جنگ ظفار"**، پایگاه جامع تاریخ معاصر ایران.

بی‌نام، (۱۳۹۰)، **"آخرین وضعیت همکاری‌ها و مناسبات جمهوری اسلامی ایران و سلطان‌نشین عمان"**. وزارت کشور، اداره امور بین‌الملل.

بی‌نام، (۱۳۹۰)، **"گزارش توجیهی سلطان‌نشین عمان"**، وزارت امور خارجه، اداره اول خلیج‌فارس.

بی‌نام، (۱۳۹۲)، **"گزارش امنیتی"**، وزارت کشور، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی.

پوستین چی، زهره و متقی، ابراهیم (۱۳۹۰)، **"زبان سیاسی مقاومت اسلامی در سیاست بین‌الملل،"** فصل‌نامه پژوهش و روابط بین‌الملل، دوره نخست، شماره ۱۹۷:۱-۱۲۹.

ترابی، قاسم(۱۳۷٤)، **"موازنه‌تهدید: موازنه‌قوا یا اتحاد با طرف تهدیدکننده،"** ماه‌نامه اطلاعات راهبردی، سال هفتم، شماره ٤.

جالینوسی، احمد، (۱۳۸۵)، **"تحولات راهبردی در منطقه خلیج‌فارس؛ رویکرد سیاسی-امنیتی"**، فصل‌نامه دانش سیاسی، شماره ۳، ص۵۲.

https://t.me/tephd

جعفری ولدانی، اصغر. (۱۳۸۷)، **ایران و مصر چالش‌ها و فرصت‌ها**، تهران: مؤسسه انتشارات مرز فکر.

جعفری ولدانی، اصغر (۱۳۸۷)، **ژئوپولیتیک جدید دریای سرخ و خلیج‌فارس**، چاپ سوم، تهران: دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی.

جعفری ولدانی، علی اصغر و جعفری ولدانی، رامین، (زمستان ۱۳۹۱)، **"تحلیلی برژئوپلیتیک مرزهای عمان با کشورهای همجوار"**، پژوهش‌نامه علوم سیاسی، سال هشتم، شماره اول، ص ص ۷۹ – ۱۱۵.

جعفری ولدانی، علی اصغر، (تابستان ۱۳۸۹)، **"ژئوپلیتیک تنگه هرمز در روابط ایران و عمان"**، پژوهش‌نامه علوم سیاسی، سال پنجم، شماره سوم، ص ص ۳۵ – ٦۷.

حاجی یوسفی، امیر محمد و حاجی زرگر باشی، روح الله (۱۳۹۰)، **سیاست خاورمیانه‌ای ایالات متحده؛ توازن تا هژمونی**، تهران: موسسه مطالعات آمریکا.

حافظ نیا، محمد رضا (۱۳۷۱)، **خلیج فارس و نقش استراتژیک تنگه هرمز**، تهران: انتشارات سمت.

خبرگزاری جمهوری اسلامی (۱۳۸۷).

خزائلی، علی‌رضا و چمن‌کار، محمدجعفر، (۱۳۸٦)، **"روابط ایران و عمان در دوره پهلوی دوم"**، نشریه دانشکده علوم انسانی و اجتماعی دانشگاه تبریز، سال سیزدهم، شماره ۲۵، ص ص ۳۹–٦۸.

درویشی، فرهاد، (۱۳۹۰)، **" جنگ ایران و عراق، پرسش‌ها و پاسخ‌ها"**، چاپ هفتم، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ.

https://t.me/tephd

دوئرتی، جیمز و گراف، فالتس، (۱۳۸۹)، **"نظریه‌های متعارض در روابط بین‌الملل"**، طیب، علی‌رضا ، نشر قومس.

دهقانی فیروزآبادی، سید جلال، **" شورای همکاری خلیج‌فارس و پرونده هسته‌ای ایران "**، پورتال جامع علوم انسانی . www.ensani.ir/fa/content/120579

رحیم پور، علی، (۱۳۸۹)، **"امنیت خلیج‌فارس و جایگاه استراتژیک آن"**، فصل‌نامه علمی-پژوهشی جغرافیای انسانی، سال سوم، شماره ۱، ص۲۷.

سازمند، بهاره (۱۳۸۹)، **" نظریه موازنه قدرت کنت والتز: نقد و بررسی کارآمدی آن در عصر حاضر "**، نشریه روابط خارجی، شماره ۸ : ۲۷٤-۲۵۱.

شریعت پناهی، فاطمه (۱۳۸۸)، **"بررسی نقش ژئوپلتیک خلیج‌فارس در امنیت ملی ایران "**، پایان‌نامه دکتری، دانشگاه تهران.

طالع، هوشنگ (۱۳۷۷)، مجله گزارش اقتصادی، شماره ۷.

عسگر خانی، ابومحمد، (زمستان ۱۳۷۷)، **"سیری در نظریه‌های بازدارندگی خلع سلاح و کنترل تسلیحات هسته‌ای"**، مجله سیاست دفاعی شماره ۲۵.

قوام، سید عبدالعلی، (۱۳۸۳)، **"نقد و ارزیابی نظریه‌های روابط بین‌الملل"**. سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت).

https://t.me/tephd

کولین، دوئک (۱۳۸۵)، **"چشم‌اندازهای تازه در استراتژی کلان آمریکا"**، ترجمه ناصر اسدی، فصلنامه راهبرد، شماره ۳۹.

لیتل، ریچارد (۱۳۸۹)، **"تحول در نظریه‌های موازنه‌قوا"**، ترجمه: غلام‌علی چگنی زاده، تهران: ابرار معاصر.

ماه‌پیشانی، مهسا، (۱۳۹۰)، **"الگوسازی برای امنیت منطقه‌ای خلیج‌فارس با محوریت جمهوری اسلامی ایران"**، فصل‌نامه آفاق امنیت، سال چهارم، شماره ۱۰، ص ص٤٦-٥٨.

محمدی، یدا...، **"بررسی ابعاد همگرائی و واگرائی در منطقه خلیج‌فارس"**، فصل‌نامه مصباح ، سال اول ، شماره ۲، صفحات ۷۵-۸۹.

مصلی‌نژاد، عباس‌علی، (۱۳۹۱)، **"پیامدهای بی‌ثباتی امنیتی بر موازنه‌قدرت در خاورمیانه"**، فصل‌نامه ژئوپلیتیک، سال هشتم، شماره ۳، ص٤٤.

موسوی،سید حسین، (۱۳۸٦)، **"الگوی امنیت ملی در منطقه خلیج‌فارس، تجربه‌ها وموانع"**، فصل‌نامه مطالعات راهبردی، سال دهم، شماره ٤، ص٨٤٥.

مورگنتا، هانس جی (۱۳۸۰)، **"سیاست میان ملت‌ها"**، ترجمه حمیرا مشیرزاده، تهران: دفتر مطالعات سیاسی و بین المللی.

میرحیدر، دره (۱۳۸۵)، **"مبانی جغرافیای سیاسی"**، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)

https://t.me/tephd

والتز، کنت (۱۳۹۳)، **نظریه سیاست بین‌الملل**، ترجمه غلام‌علی چگنی‌زاده و داریوش یوسفی، تهران: مرکز آموزش و پژوهش های بین‌المللی.

هنرزاده، علی (۱۳۸۳)، **تحلیل محور بندرعباس حاجی‌آباد و ساخت قابلیت‌های دفاعی آن**، تهران: دانشگاه امام حسین.

هوشنگ مهدوی، عبدالرضا (۱۳۹۳). **سیاست خارجی ایران در دوران پهلوی**، تهران: نشر پیکان.

منابع لاتین

Anthony, J. D. (1997). **The U.S-GCC Relationship:A Glass Half Empty or Half-Full**. Middle East Policy , 22-41.

Cordesman, A., & Rodhan, K. (2007). **Gulf Military Forces in the Area of Asymemtric Wars.** Washington: CSIS.

Cordesman, A. H. (1998). **USCENTCOM and its Area of Operations.**

Duke A (2006), **Oman: Girping and Gurding the Gulf,** Occasional paper series,Number 4.

Degang, S. (2010). "The U.S Military Base in Gulf Cooperation Council:Dynamics of Readjustment". *Journal of Middle Eastern and Islamic Studies* , 44-63.

Judt, Tony (2005), **Its own Worst Enemy**, New York, Review of Books.

Kechichian, A. Joseph. (1995**), "OMAN and the WORLD",** RAND

Mearsheimer, J, John, (2009), **"Reckless States and Realisme**", International Relation; 23: 241-256.

Middle East And North Africa, (1982), p: 657

https://t.me/tephd

Mogtahed-zade,Pirouz (1990). **Political Geography of the strait of Hormoz**, London: University of London.

Talcott, Parsons, (1978). **Action Theory and the Human Condition**. Hardcover.

Puckett, Abel, S., & Keefe, J. (2008). **Exploring tHE U.S-GCC Relationship**. George Washington University Press.

Terrill, A. (2006). **Regional Fears of Western Primacy and the Future of U.S Middle Eastern Basing Policy**. Strategic Studies Institute.

Volgy, J. Thomas, Renato Corbetto, Keita Grand and Ryan G.Baird (2011). **Global Powers and The Quest For Status in International Politics, Global and Regional Perspectives**, New York: Palgrave Macmillan.

Walerstien, Immanuel (1974), "**Worlds Systems Theory**".

Wolforth, William (1990), "**Stability of Unipolar World**," International Security Journal, Vol 45, No 1.

منابع اینترنتی

http://countrystudies.us/persian-gulf-states/٦٧htm

http://theiranproject.com/blog/٢٢/٠٤/٢٠١٤/iran-oman-military-ties-boost-mideast-peace-official

http://theiranproject.com/blog/2013/12/02/iran-oman-reaffirm-willingness-to-strengthen-ties

www.tccim.ir

www.trademap.org

http://www.ithraa.om/DisplayPageeb٢d.shtml?page=٣

http://studies.aljazeera.net/en/reports/٢٠١٤١٢١٨٣٦٥٠٦٥٨٠٠/٠١/٢٠١٤.htm

http://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&cad=rja&uact=8&ved=0CCQQFjAB&url=http%3A%2F%2F.

www.huffingtonpost.com%2Fdaniel-wagner%2Fcan-oman-and-irans-specia_b_3671994.html&ei=9wQPVJDpM-vH7Ab7zYCwBg&usg=AFQjCNGTEbL8fI7Qs41Bw4mdEKd1jmHleg&bvm=bv.74649129,d.bGQ

http://www.irdiplomacy.ir/fa/page/1932211

www.tpo.ir

منابع پارس پژوهه

https://t.me/tephd

پیوست ها

منابع پارس پژوهه

https://t.me/tephd

ریز آمار صادرات ایران به عمان هشت ماهه سال۱۳۹۳

ردیف	سال	کشور	شماره تعرفه	توضیحات تعرفه	وزن (کیلو گرم)	ارزش (ریال)	ارزش (دلار)
۱	۱۳۹۳	عمان	۷۲۰۸۲۵۰۰	محصولات از آهن یافولاد غیر ممزوج تخت فقط گرم نوردشده, بصورت طوماربابهنای ۶۰۰میلیمتریابیشتربه ضخامت حداقل ٤/۷۵ میلیمتر پاک شده درسطح	۹۶،۸۱۷،۳۳۵	۱،۸۳۰،۱۷۹،۰٤۲،٤٦۲ Rls.	۷۰،٦۷٦،٤۹۱ $
۲	۱۳۹۳	عمان	۲۷۱۳۲۰۰۰	قیرنفت	۱۱۳،۱۲۱،۲۱۷	۱،٤۱۳،۱۳۹،۳٤٤،۸٦۸ Rls.	٥٤،۱٥٤،۲٤۳ $
۳	۱۳۹۳	عمان	۷۲۰۷۱۱۰۰	محصولات نیمه تمام ا زآهن یافولادغیرممزوج ,دا را ی کمترا ز۲٥ درصد وزنی کربن, بامقطع چهارگوش باپهنای کمتراز دوبرابر ضخامت	۱۰۲،٤۸٦،۷۹۹	۱،۱۰۲،۲۸۹،۸٦٥،٥۷۲ Rls.	٤۱،۷۷٦،۰۲٥ $
٤	۱۳۹۳	عمان	۲۷۱۱۱۹۹۰	سایر گازهای نفتی وهیدروکربورهای گازی شکل مایع شده غیرمذکور درظروف یکهزا ر سانتی مترمکعب وبیشتر	۳٥،۳۸۰،۰۰۰	۸۳۸،۳۳۳،۰۰۲،۰۰۰ Rls.	۳۲،۸۷٥،۸۰٤ $
٥	۱۳۹۳	عمان	۰۱۰٤۱۰۰۰	حیوا نات زنده ا ز نوع گوسفند	٤،٦۲٤،۳۷۸	٦۱۰،۹۰٤،۲۳۰،۱۰۰ Rls.	۲۲،۷۳۱،٥۳۰ $
٦	۱۳۹۳	عمان	۷۲۰٦۱۰۰۰	شمش ا زآهن وفولادغیرممزوج, که درجای دیگرذکرنشده.	۲۱،۲۱۸،۹٤۰	۲۲۱،۱۸٦،۰٤۷،٥۲۳ Rls.	$ ۸،٦٥۷،۳۲۷
۷	۱۳۹۳	عمان	۲۹۰۲۹۰۰۰	سایر هیدروکربورهای حلقوی غیر از سیکلانیکها ، سیکلنیکها یا	۸،۰٦۸،٤۲٤	۱۹٤،۳٥۷،۳٤٦،۲۲٦ Rls.	$ ۷،۲۷۹،٥۷٤

			سیکلوترپنیک ها ، بنزن ، تولوئن ، اکسلین ها ، استیرن ، اتیل بنزن ، کومن				
۸	۱۳۹۳	عمان	۵۷۰۱۱۰۹۰	سایر کف پوش ها بجز گبه از پشم یا از موی نرم (کرک) حیوان	۱۱،۰۷۲	۱۷۸،۰۶۸،۲۹۳،۶۲۱ Rls.	$ ۶،۵۹۴،۲۷۱
۹	۱۳۹۳	عمان	۰۱۰۴۲۰۹۰	بزرنده به غیر از مولد نژاد	۵۲۶،۲۷۵	۵۶،۷۱۹،۸۰۹،۳۰۰ Rls.	$ ۲،۱۰۵،۱۰۰
۱۰	۱۳۹۳	عمان	۷۲۰۳۹۰۰۰	محصولات آهنی اسفنجی,که درجای دیگرذکرنشده, و۹۹,۹۴ درصد آهن خالص , به شکل توده, حبه و...	۷،۸۶۶،۷۳۸	۵۴،۴۳۱،۵۶۳،۵۳۵ Rls.	$ ۲،۰۸۴،۶۸۵
۱۱	۱۳۹۳	عمان	۷۲۰۹۲۵۰۰	محصولات از آهن یافولادغیر ممزوج تخت فقط سردنوردشده بشکل غیرطومار,باپهنای حدا قل ۶۰۰ mmبه ضخامت ۳میلیمتریابیشتر	۲،۳۷۰،۰۰۰	۴۶،۱۷۷،۰۹۵،۷۰۴ Rls.	$ ۱،۷۳۵،۱۰۰
۱۲	۱۳۹۳	عمان	۱۹۰۱۱۰۰۰	فرآورده هابرا ی تغذیه کودکان, که برا ی خرده فروشی بسته بندی شده باشد,ا ز آرد و غیره	۲۸۹،۷۷۱	۴۵،۶۲۶،۵۲۴،۰۸۵ Rls.	$ ۱،۷۳۸،۶۲۷
۱۳	۱۳۹۳	عمان	۰۷۰۵۱۹۰۰	کاهو ,تازه یا سردکرده (باستثنای کاهو کروی)سالادی	۳،۷۵۳،۹۲۷	۳۱،۸۰۳،۷۴۸،۵۳۰ Rls.	$ ۱،۲۰۱،۲۶۸
۱۴	۱۳۹۳	عمان	۷۲۰۹۱۵۰۰	محصولات از آهن یافولادغیر ممزوج تخت فقط سردنوردشده بشکل طومار,باپهنای ۶۰۰ mmبه ضخامت حدا قل ۳میلیمتریابیشتر	۱،۰۴۳،۹۶۰	۲۳،۱۱۲،۶۶۵،۷۳۲ Rls.	$ ۸۶۶،۴۸۷
۱۵	۱۳۹۳	عمان	۷۲۱۶۴۰۰۰	پروفیل بامقطعL یاTا زآهن یافولادغیر ممزوج فقط ,گرم نوردشده گرم کشیده شده یاگرم اکسترود شده بابلندی ۸۰میلیمتریابیشتر.	۴۷۹،۳۳۴	۲۱،۸۰۷،۴۷۵،۲۸۳ Rls.	$ ۸۴۸،۷۹۳
۱۶	۱۳۹۳	عمان	۷۴۰۳۱۱۰۰	کاتودوقطعات کاتودا زمس تصفیه شده.	۹۹،۹۳۸	۱۹،۱۲۸،۷۲۵،۹۵۳ Rls.	$ ۷۰۶،۵۶۱
۱۷	۱۳۹۳	عمان	۵۷۰۲۹۲۰۰	کف پوش های غیرمخملی باف,ا زمواد نسجی سنتتیک یامصنوعی آماده مصرف.	۵۱،۴۲۷	۱۳،۳۲۲،۵۹۳،۲۹۵ Rls.	$ ۵۱۷،۰۵۳

https://t.me/tephd

۱۸	۱۳۹۳	عمان	۵۷۰۳۳۰۰۰	کف پوش های منگوله باف, ا زموادنسجی سنتتیک یامصنوعی,که درجای دیگرگفته نشده.	۳۹،۸۲۸	۱۳،۳۱۲،۶۳۳،۵۷۲ Rls.	$ ۴۹۳،۲۵۴
۱۹	۱۳۹۳	عمان	۰۴۰۷۹۰۰۰	سایر تخم های پرندگان ذخیره شده ویا پخته شده	۳۴۷،۴۴۰	۱۲،۱۶۷،۶۵۳،۱۵۶ Rls.	$ ۴۵۱،۶۷۳
۲۰	۱۳۹۳	عمان	۰۷۰۳۱۰۰۰	پیازوموسیر	۱،۰۰۱،۵۷۳	۱۰،۶۵۶،۹۷۷،۳۷۶ Rls.	$ ۴۰۰،۶۲۹
۲۱	۱۳۹۳	عمان	۰۸۰۷۱۱۰۰	هندوا نه , تازه	۱،۵۴۷،۰۰۰	۸،۹۷۱،۳۶۸،۳۴۰ Rls.	$ ۳۴۰،۳۴۰
۲۲	۱۳۹۳	عمان	۰۷۰۴۱۰۰۰	گل کلم و گل کلم بروکولی (broccoli),	۷۵۲،۳۷۶	۸،۳۶۶،۲۴۹،۳۰۸ Rls.	$ ۳۱۶،۰۰۱
۲۳	۱۳۹۳	عمان	۰۳۰۶۱۷۰۰	سایر انواع میگو.	۷۲،۰۰۰	۸،۲۷۳،۹۶۴،۰۰۰ Rls.	$ ۳۱۲،۰۰۰
۲۴	۱۳۹۳	عمان	۵۷۰۱۹۰۰۰	فرش وسایرکف پوش های نسجی,ا زسایرموا دنسجی,گره باف.	۷،۳۵۲	۷،۵۴۵،۹۱۳،۷۵۲ Rls.	$ ۲۸۳،۵۹۰
۲۵	۱۳۹۳	عمان	۵۸۰۱۳۷۰۰	پارچهکهایمخمل و پلوش از الیاف سنتیک یا مصنوعی	۱۹،۹۴۷	۷،۳۷۶،۳۲۰،۸۱۲ Rls.	$ ۲۷۹،۲۵۸
۲۶	۱۳۹۳	عمان	۶۹۰۸۹۰۲۰	کاشی یا سرا میک باجذب آب بین ۱ تا ۶ درصد(کاشی کف) ورنی یالعاب زده	۱،۲۷۷،۴۹۳	۶،۶۶۴،۶۵۲،۴۵۶ Rls.	$ ۲۵۴،۲۹۶
۲۷	۱۳۹۳	عمان	۳۳۰۱۹۰۱۱	گلاب استحصالی از گل محمدی	۱۱۸،۶۱۱	۵،۸۴۶،۱۷۷،۸۳۵ Rls.	$ ۲۲۷،۱۱۰
۲۸	۱۳۹۳	عمان	۷۳۲۶۹۰۹۰	سایرمصنوعات دیگر ا زآهن یا فولاد غیرمذکوردرجای دیگر	۱۱۷،۱۲۵	۵،۲۸۹،۹۸۲،۹۳۳ Rls.	$ ۲۰۶،۱۰۳
۲۹	۱۳۹۳	عمان	۰۷۰۹۹۹۰۰	سایر سبزیجات تازه یا سرد کرده	۲۰۷،۲۸۴	۵،۲۴۴،۷۴۰،۰۹۰ Rls.	$ ۱۹۹،۵۰۰
۳۰	۱۳۹۳	عمان	۶۸۰۲۲۱۰۰	سنگ مرمر، تراورتن، رخام (Alabaster)	۶۱۵،۲۳۲	۵،۱۹۳،۴۱۰،۹۱۵ Rls.	$ ۲۰۰،۷۳۱
۳۱	۱۳۹۳	عمان	۰۷۰۴۹۰۰۰	کلم قرمز و سفید ,کلم پیچ ,کلم قمری ... و غیره ,تازه یا سرد کرده	۵۶۳،۱۱۸	۴،۹۶۳،۲۹۳،۵۳۶ Rls.	$ ۱۸۶،۸۸۲
۳۲	۱۳۹۳	عمان	۷۳۰۸۹۰۹۰	ا سکلت وقطعات ا سکلت, که درجای دیگرذکرنشده, ا زچدن ،آهن یاا زفولاد .	۱۳۰،۰۰۰	۴،۴۷۰،۰۲۰،۶۰۰ Rls.	$ ۱۷۳،۷۰۲

https://t.me/tephd

۳۳	۱۳۹۳	عمان	۰۸۰۷۱۹۰۰	خربزه وهماننده ان –تازه	۳۹۹،۸۲۸	٤،٤۱۷،۷۷۱،٦۰۹ Rls.	$ ۱٦٦،۷٤۸
۳٤	۱۳۹۳	عمان	۷۲۱٦۲۱۰۰	پروفیل بامقطعL ا زآهن یافولادغیر ممزوج فقط ,گرم نوردشده گرم کشیده شده یاگرم اکسترودشده بابلندی کمترا ز۸۰میلیمتر.	۹۲،۳۹۲	٤،۲۸۱،۸٥۳،۹۱٥ Rls.	$ ۱٦٦،۳۳٤
۳٥	۱۳۹۳	عمان	۰۸۱۰٥۰۰۰	کیوی, تازه	۳٤۱،٦۳۹	٤،۱۰۹،۲۲۷،۰۹۳ Rls.	$ ۱٥٦،٤٦۷
۳٦	۱۳۹۳	عمان	۹۰۳۲۸۹۹۰	سایر آلات ودستگاههای تنظیم یا کنترل خودکار غیرمذکور	٦،۰۰٦	۳،۷۲٦،٥۳٥،٦۸۰ Rls.	$ ۱۳۸،٦۳٦
۳۷	۱۳۹۳	عمان	۳۹۲٤۹۰۰۰	لوا زم خانه دا ری و پاکیزگی که درجای دیگر مذکور نیست , ا ز موا د پلاستیکی	٥۳،۸۰۱	۳،٦٦۸،۰۰۱،۸۱٦ Rls.	$ ۱۳۷،۹٦۰
۳۸	۱۳۹۳	عمان	٦۹۰۸۹۰٤۰	ک ک ک کاشی یا سرامیک با جذب آب بین ۱۰ تا ۱٦ درصد (کاشی دیوار)	٤۷۳،٥٦٥	۲،۹۸۹،٥۲۲،٤۸۹ Rls.	$ ۱۱۲،٥۱۸
۳۹	۱۳۹۳	عمان	۸٥۳۸۱۰۰۰	تابلو ،پانل ،کنسول میزها,کابینت وسایرتکیه گاههای شماره ۸٥۳۷,مجهزنشده به دستگاههای مربوط به آنها	۱٦،٦۰۰	۲،۸۱۷،٤۹۷،۳۸٥ Rls.	$ ۱۱۰،۰۰۳
٤۰	۱۳۹۳	عمان	۱۹۰۲۱۹۰۰	سایر خمیرهای غذایی پخته نشده وپر نشده وآماده نشده به نحوی دیگر بغیر از انواع حاوی تخم مرغ	۱۲۳،۰۰۰	۲،٦۷۹،٥۸۸،۷۰٥ Rls.	$ ۱۰۱،٤٦۰
٤۱	۱۳۹۳	عمان	۰٤۰۳۹۰۹۰	دوغ, شیر وخامه بسته بندی شده کفیر و سایر شیرهاوخامه ها ی تخمیرشده... به استثنای تغذیه کودکان شیرخوار	۱۰۲،۹٦٦	۲،٦۳٥،۰۷۰،۱٦۰ Rls.	$ ۹۸،٦۷۲
٤۲	۱۳۹۳	عمان	۸٤٦۲۹۹۰۰	پرس ها(غیرا زپرس هیدرولیک)برا ی کاربرروی فلزا ت یاکربورهای فلزی	۲٥،۰۰۰	۲،٦۱٦،۷۰۰،۰۰۰ Rls.	$ ۱۰۰،۰۰۰
٤۳	۱۳۹۳	عمان	۰۹۱۰۲۰۹۰	زعفرا ن دربسته بندی بیش از۳۰گرم	٦۲	۲،٥٥۱،۱٤٤،٤٤۰ Rls.	$ ۹٦،۷۲۰
٤٤	۱۳۹۳	عمان	۸٥۳٦۲۰۱۰	کلیدهای اتوماتیک قطع مدار برای ولتاژ حداکثر ۱۰۰۰ ولت	۲٤،۰٦۲	۲،٤٥٤،٤۲۰،۲٤۸ Rls.	$ ۹٦،۲٤۸
٤٥	۱۳۹۳	عمان	۳۹۲۳۱۰۰۰	جعبه , صندوق , قفسه و ا شیاء	۳۷،٥۹۸	۲،٤۰۱،۸۷۹،۰۰٥	$ ۹٤،۰۰٤

https://t.me/tephd

			همانند ا ز موا د پلاستیکی			Rls.	
٤٦	١٣٩٣	عمان	سایرنان ها,غیره, فطیر,خمیربرا ی لاک ومهروخمیرهای خشک کرده آرد غیرمذکوردرجای دیگر	١٩٠٥٩٠٩٠	٣٦،٠٣٥	٢،٢٧١،٥٩٨،٥٤٢ Rls.	$ ٨٥،٧١٢
٤٧	١٣٩٣	عمان	انواع زعفران دربسته بندی ٣٠- ١٠گرم آماده برای خرده فروشی .	٠٩١٠٢٠١٣	٥٤	٢،٢٥٦،٥٩١،٥٠٠ Rls.	$ ٨٤،٣١٣
٤٨	١٣٩٣	عمان	فلفل فرنگی ا ز نوع capsicum یاPimenta	٠٧٠٩٦٠٠٠	١٣٠،٣٧٤	٢،١٥١،٨٨٨،٠٩٨ Rls.	$ ٨٠،٨٢٩
٤٩	١٣٩٣	عمان	سایرچرا غهاووسایل روشنایی برقی غیر مذکور درجای دیگر .	٩٤٠٥٤٠٩٠	١١،٧٣٠	٢،١٢٢،٣٥٧،٧٠٠ Rls.	$ ٧٩،٥٥٠
٥٠	١٣٩٣	عمان	سیب , تازه	٠٨٠٨١٠٠٠	١٤٧،٠٠٥	٢،٠٣٧،٤٦٧،١٣٨ Rls.	$ ٧٨،٠١٧
٥١	١٣٩٣	عمان	سیب زمینی ، تازهیا سردکرده	٠٧٠١٩٠٠٠	١٨١،٩٩٨	١،٩٣٦،٩٩٤،٤٠٨ Rls.	$ ٧٢،٧٩٩
٥٢	١٣٩٣	عمان	تجهیزا ت برا ی چوب بست زدن, پشت دری ساختن, شمع زدن یاحائل قراردادن ازچدن ،آهن یافولاد.	٧٣٠٨٤٠٠٠	٣٣،٩٥٠	١،٨٥٨،٩١٤،٧٦٠ Rls.	$ ٦٩،٦٣٠
٥٣	١٣٩٣	عمان	زعفران اماده برای خرده فروشی دربسته بندی کمتراز ١٠گرم .	٠٩١٠٢٠١١	٤٠	١،٨٠٠،٥٣٧،٤٨١ Rls.	$ ٦٩،٣٧٧
٥٤	١٣٩٣	عمان	سایر کفش ها که درجای دیگرگفته نشده	٦٤٠٥٩٠٠٠	٩،٠١٧	١،٧٦٤،٧٨٥،٤٠٨ Rls.	$ ٦٦،١٦٥
٥٥	١٣٩٣	عمان	سوسیس، سوسیسون و محصولات مشابه، از گوشت، احشاء یا از خون؛ فرآوردهکهای غذایی بر اساس این محصولات.	١٦٠١٠٠٠٠	١٦،٣٢٠	١،٦٩٣،١٦٤،٠٩٦ Rls.	$ ٦٣،٦٤٨
٥٦	١٣٩٣	عمان	کاشی یا سرا میک باجذب ا ب کمترا ز ١درصد ساب خورده (پولیش شده) ورنی یالعاب زده	٦٩٠٨٩٠٥٠	١٤١،٧٢٥	١،٦٦٩،٧١٠،٩٩٢ Rls.	$ ٦٣،٢٩٦
٥٧	١٣٩٣	عمان	سایر سنگ مرمر، تراورتن، رخام وغیر از رخام پولیش داده شده ، شکل داده شده یا کار شده اما کنده کاری و حکاکی نشده	٦٨٠٢٩١٩٠	١٥٤،٤١٠	١،٦٥٤،٢٨٨،٧٢٠ Rls.	$ ٦٤،٥٧٩
٥٨	١٣٩٣	عمان	مصنوعات آهنگری شده یاپرس	٧٣٢٦١٩٠٠	٣٥،٧٦٠	١،٦٤٧،٤٩٨،٩٦٠	$ ٦٤،٣٦٨

				شده ولی کاربیشتری روی آن انجام نشده ا زآهن یاا زفولاد,که درجای دیگرگفته نشده.			Rls.
۵۹	۱۳۹۳	عمان	۳۹۲۴۱۰۹۰	لوا زم سرمیزولوا زم آشپزخانه پلاستیکی بجزظروف ملامین	۲۴،۰۰۰	۱،۵۳۲،۱۰۰،۰۰۰ Rls.	$ ۶۰،۰۰۰
۶۰	۱۳۹۳	عمان	۰۷۱۱۴۰۰۰	خیار و خیارترشی (خیار ریز) محفوظ شده به صورت موقت که به همان حالت قابل مصرف فوری نباشد	۳۱،۲۱۷	۱،۴۵۳،۸۳۴،۲۰۰ Rls.	$ ۵۴،۶۰۰
۶۱	۱۳۹۳	عمان	۰۴۰۲۱۰۹۰	سایر (شیرخشک صنعتی) به شکل پودر ، به شکل دانه ریز (granules) یا به هر شکل جامد دیگر که میزان مواد چرب ان بیشتر از ۱/۵ درصد وزنی باشد	۱۳،۹۱۰	۱،۴۳۷،۷۳۷،۶۰۰ Rls.	$ ۵۵،۶۴۰
۶۲	۱۳۹۳	عمان	۳۰۰۴۹۰۱۰	سایر داروهای خرده فروشی دا را ی تولید دا خلی مشابه	۱،۱۰۰	۱،۲۷۹،۵۸۶،۷۰۰ Rls.	$ ۴۹،۷۷۰
۶۳	۱۳۹۳	عمان	۳۹۲۱۹۰۹۹	سایر صفحه ها ،ورق ها ،ورقه های نازک ونوازازمواد پلاستیکی غیر مذکور	۱۳،۵۲۵	۱،۲۱۲،۰۶۳،۸۸۵ Rls.	$ ۴۷،۳۲۲
۶۴	۱۳۹۳	عمان	۹۴۰۳۵۰۹۰	سایر مبلهای چوبی از انواعی که دراتاق خواب مورد استفاده قرار می گیرند بغیر از نوع صنایع دستی	۱۱،۶۲۱	۱،۱۳۲،۴۸۳،۹۹۹ Rls.	$ ۴۲،۳۱۳
۶۵	۱۳۹۳	عمان	۷۰۰۵۱۰۳۰	شیشه فلوت ،ساییده وصیقل شده مسلح نشده با ضخامتهای بیشتر ا ز ۲،۵ میلیمتر تا ۴،۵ میلیمتر	۹۱،۹۲۰	۱،۱۰۳،۳۹۰،۵۷۷ Rls.	$ ۴۱،۳۶۴
۶۶	۱۳۹۳	عمان	۸۵۳۷۱۰۹۰	سایر تابلو، پانل، کنسول، میز ...برا ی ولتاژتا ۱۰۰۰ ولت بجزموا ردمذکور	۲،۵۵۵	۱،۱۰۰،۸۹۸،۰۰۰ Rls.	$ ۴۱،۰۰۰
۶۷	۱۳۹۳	عمان	۰۸۰۶۱۰۰۰	ا نگور تازه	۵۲،۸۸۳	۱،۰۸۱،۵۷۱،۳۸۹ Rls.	$ ۴۰،۷۰۳
۶۸	۱۳۹۳	عمان	۲۰۰۹۳۱۰۰	آب هریک ا زمرکبات دیگر به تنهایی با یک مقیاس بریکس که ا ز ۲۰ تجاوز نکند	۱۶،۴۷۵	۱،۰۶۳،۲۳۳،۳۴۲ Rls.	$ ۴۱،۱۹۰
۶۹	۱۳۹۳	عمان	۸۴۲۲۳۰۰۰	ماشین آلات برا ی پرکردن, بستن, درپوش گذا شتن یادرزگیری	۹۶۰	۱،۰۵۰،۹۲۷،۳۶۰ Rls.	$ ۳۹،۰۹۷

https://t.me/tephd

				کردن بطری ها,پیت هاوغیره ودستگاههای گازدا رکردن نوشابه ها				
۷۰	۱۳۹۳	عمان	٦٨٠٢٩١١٠	رخام پولیش دا ده شده شکل دا ده شده یا کار شده اما کندکاری و حکاکی نشده	٨٦،٢٤٢	۱،۰۱۸،۷۸۷،٦۱٦ Rls.	$ ۳۸،۸۰۸
۷۱	۱۳۹۳	عمان	٦٨٠٢٢٩٠٠	سایر سنگهای تراشه پذیر یا سنگهای ساختمان واشیاء ساخته شده از این سنگها ، که فقط بریده یا اره شده ودارای سطح صاف یا یکپارچه باشند باستثناء سنگ مرمر، تراورتن ،رخام وسنگ خارا (گرانیت)	۱۱۲،۳۱۰	Rls ۹۹٤،۰۲۸،۰۲٤.	$ ۳۷،٦٦٤
۷۲	۱۳۹۳	عمان	۵۷۰۲۱۰۹۰	شوماک (غیرازسوزنی)کارامانی ،فرشها(دست باف همانند غیر مذکور درجای دیگر)	۲،۲٤۷	Rls ۹۹۰،٤۹۲،۲٤۱.	$ ۳۷،٤٤۳
۷۳	۱۳۹۳	عمان	۰۸۰٦۲۰٦۰	ا نگوری بی دا نه (ا نگورخشک کرده)	۱۰،۰۰۰	Rls ۹٤۲،٦۵۵،۰۰۰.	$ ۳۵،۰۰۰
۷٤	۱۳۹۳	عمان	۷۰۰٤۹۰۹۰	ورق شیشه ای غیرمذکور باضخامتهای بیشتر از ۲,۵ میلیمتر	۱۷۷،۵۰۰	Rls ۹۲۸،٤۱۱،٦٦۰.	$ ۳۵،۵۰۰
۷۵	۱۳۹۳	عمان	۰۸۱۰۹۰۱۰	انار تازه	۳۹،۹۱۸	Rls ۸۷۹،۱۵٤،۰۰۰.	$ ۳۲،۷۲۹
۷٦	۱۳۹۳	عمان	۷۰۰۵۲۱۹۰	سایرشیشه های فلوت ،ساییده وصیقل شده مسلح نشده که خمیرا ن کلا درتوده رنگ شده غیر مذکور درجای دیگر	۱٦۲،۸۸۹	Rls ۸۷٤،۵۳٤،٦٦۰.	$ ۳۲،٦۳۲
۷۷	۱۳۹۳	عمان	۸۷۰۳۲۳۱۹	ک ک ک ک سایر وسایل نقلیه موتوری با حجم سیلندر ۱۵۰۰ سی سی تا ۲۵۰۰ سی سی بجز امبولانس وهیبریدی	٤،۵۵۸	Rls ۸٤۳،۰۰۲،۹۰۰.	$ ۳۱،۳۰۰
۷۸	۱۳۹۳	عمان	۹٤۰۱۳۰۰۰	نشیمنهای گردا ن دا را ی وسیله تنظیم ا رتفاع	۱۱،۷۱٤	Rls ۸۳۹،۲٦۳،۰۰۰.	$ ۳۱،۰۰۰
۷۹	۱۳۹۳	عمان	۳۹۱۷۲۱۰۰	لوله و شیلنگ های سخت ا ز پلیمرهای ا تیلن	٦،۸٦۸	Rls ۸۲٤،۷۷۱،۹۲۱.	$ ۳۱،۸۹۵
۸۰	۱۳۹۳	عمان	۰۷۰٦۱۰۰۰	هویج , شلغم , تازه یا سرد کرده	۹۸،٦٦۲	Rls ۸۱۲،۱۲۹،۷٤۱.	$ ۳۱،۵۷۱
۸۱	۱۳۹۳	عمان	۳۹۰۷۹۱۰۰	سایر پلی ا سترهای ا شباع نشده	۱۷،٦۰۰	Rls ۷٦۷،۷۲٦،۰۸۰.	$ ۲۸،۰۷۲

https://t.me/tephd

			غیرمذکور				
۸۲	۱۳۹۳	عمان	سیلیکات سدیم جامد	۲۸۳۹۱۹۱۰	۱۲۹،٦۰۰	۷٤۳،٥۹۷،٤۹٦ Rls.	$ ۲۹،۱٦۰
۸۳	۱۳۹۳	عمان	خیاروخیارترشی, تازه یا سردکرده	۰۷۰۷۰۰۰۰	٦۰،۸۰۰	۷۲۷،۲۳۹،۳٤٦ Rls.	$ ۲۷،۹٦۸
۸٤	۱۳۹۳	عمان	سایر مبلمان (Furniture) (صندوقچهکها (Chests)، کابینتکها، پیشخوانکهای (Display Counters) نمایش، ویترینکها (Show cases) و غیره) برای نگهداری و نمایش، یکپارچه شده با تجهیزات سردکننده یا منجمدکننده".	۸٤۱۸٥۰۰۰	۲۰،۷۳۲	۷۲۳،۸٥۱،۲۸٥ Rls.	$ ۲٦،۸۷٦
۸٥	۱۳۹۳	عمان	ماشین های چلاندن, آهارزدن, پردا خت کردن), اندودن ،یااغشتن نخ های نسجی،پارچه ها یااشیاء نسجی	۸٤٥۱۸۰۰۰	۸،۹۰۰	۷۱٥،۸۱۰،۱۲۰ Rls.	$ ۲٦،٤٤۰
۸٦	۱۳۹۳	عمان	ظرفشوئی...وسایرا دوا ت ثابت بهدا شتی ا زچینی.	٦۹۱۰۱۰۰۰	٤۱،٥۳۲	٦۸٤،۱۹۰،٤۰۰ Rls.	$ ۲٦،۳٦۰
۸۷	۱۳۹۳	عمان	نیترات آمونیوم، حتی محلول در آب	۳۱۰۲۳۰۰۰	۱٦۰،۰۰۰	٦۷٤،۱۲٤،۰۰۰ Rls.	$ ۲٦،٤۰۰
۸۸	۱۳۹۳	عمان	کربنات کلسیم	۲۸۳٦٥۰۰۰	۳۲۰،۹٦۰	٦۷۳،۷۲۸،۰۱۸ Rls.	$ ۲٥،٦۷٦
۸۹	۱۳۹۳	عمان	شیرینی (همچنین شکلات سفید) ,بدون کاکائو ,که در جای دیگری مذکور نباشد	۱۷۰٤۹۰۰۰	۱۰،۸۳۰	٦۷۱،۲۰۱،٦۲۳ Rls.	$ ۲٥،۹۱۲
۹۰	۱۳۹۳	عمان	کفش های ضدآب که قوزک پارا نمی پوشاند بارویه کائوچو یاپلاستیک	٦٤۰۱۹۹۰۰	٦،۲٥۲	٦۷۱،۰٦۱،۱٥۷ Rls.	$ ۲٦،۲۸۹
۹۱	۱۳۹۳	عمان	ک ک ک سایر اشیاء خانه داری از الومینیوم بجز رادیاتور ها مربوط به سیستم حرارت مرکزی	۷٦۱٥۱۰۹۰	۸،۰٦٤	٦٦٦،٥٦٥،۲۹۳ Rls.	$ ۲٥،٦۳٥
۹۲	۱۳۹۳	عمان	ا شیاءسرمیزوا شیاءآشپزخانه, ا زچینی.	٦۹۱۱۱۰۰۰	٤،۸٥۰	٦٤۳،۸٦۱،۷٥۰ Rls.	$ ۲٤،۲٥۰
۹۳	۱۳۹۳	عمان	سایر ظروف شیشه ای ازنوع مورداستفاده برای سرمیز (به غیراز لیوانهای نوشیدنی	۷۰۱۳٤۱۱۹	۲۰،۰٥۰	٦٤۲،۳۷۱،۲۲۰ Rls.	$ ۲٤،۰٦۰

			)یامقاصدآشپزخانه ای غیر مذکوردرجای دیگر .				
۹٤	۱۳۹۳	عمان	بادزنهای رومیزی, زمینی,دیوا ری, سقفی ,هواکشهای پنجره یاپشت بام ,توا م باموتوربرقی بقدرت حدا کثر۱۲۵وا ت	۸٤۱٤٥۱۰۰	٤,٦٥۰	٦۱۳,۱۷٦,۰۰۰ Rls.	$ ۲۳,۹٥۷
۹٥	۱۳۹۳	عمان	مبلهای چوبی ا زانواعی که درآشپزخانه مورد ا ستفاده قرا ر میگیرند	۹٤۰۳٤۰۰۰	۳,۹۲۳	٥۸۷,۷٥۸,۰۸۰ Rls.	$ ۲۱,۸٦٦
۹٦	۱۳۹۳	عمان	محصولات از آهن یافولادغیر ممزوج تخت نوردشده, باپهنای حدا قل ٦۰۰ mmبه ضخامت کمترا ز۰/٥میلیمترآبکاری شده... باقلع	۷۲۱۰۱۲۰۰	۲۱,۳۲۰	٥۸۷,٥۷۷,٤٦۸ Rls.	$ ۲۳,۰۲٦
۹۷	۱۳۹۳	عمان	کفش, که درجای دیگرگفته نشده, قوزک پارا نمیپوشاند,ا زکائوچویاپلاستیک.	٦٤۰۲۹۹۰۰	٥,۰۹۳	٥۸٥,۰۸۳,٤۹۰ Rls.	$ ۲۱,۹۰۲
۹۸	۱۳۹۳	عمان	گوجه فرنگی, تازه یا سردکرده	۰۷۰۲۰۰۰۰	٦۷,٤٤۸	٥۷۰,۷۱۲,٥۰۰ Rls.	$ ۲۱,٥۸۲
۹۹	۱۳۹۳	عمان	کف پوش های منگوله باف, ا زسایرموا دنسجی,که درجای دیگرگفته نشده.	٥۷۰۳۹۰۰۰	٤,۲۸٥	٥٦٦,۷۰٦,۳۱۰ Rls.	$ ۲۱,۲۳۲
۱۰۰	۱۳۹۳	عمان	فرآورده های غذائی برا ی میگو	۲۳۰۹۹۰۱۰	۲۰,۰۰۰	٥۳۲,٥٤۰,۰۰۰ Rls.	$ ۲۰,۰۰۰
						مجموع کل: ٦,۹۱۷,٥۸۹,٦۸۲,۲٦۹ ریال	مجموع کل: ۲٦٤,۷۷۷,۲٦٥ دلار

ردیف	سال	کشور	شماره تعرفه	توضیحات تعرفه	وزن (کیلو گرم)	ارزش (ریال)	ارزش (دلار)
۱۰۱	۱۳۹۳	عمان	۸٤۷۷۸۰۰۰	ماشین آلات کارکردن روی کائوچویاموا دپلاستیکی یا برای ساختن محصولات ا زا ین موا د,غیرمذکوردرجای دیگر	۱۰,۱٦۰	٥۲۰,۲۹۳,٦۰۰ Rls.	$ ۲۰,۳۲۰
۱۰۲	۱۳۹۳	عمان	۸٤٦۲۱۰۰۰	ماشین های آهنگری یامنگنه کاری قالبی(ا زجمله پرس ها)وچکش ها	۲,۳۰۰	٥۱٦,۲٤۹,۲٤۰ Rls.	$ ۱۹,۳۷۰

https://t.me/tephd

۱۰۳	۱۳۹۳	عمان	۸٤۷٤۳۱۰۰	مخلوط کن های بتون وملاط.	٤،۷۲۰	۵۰۷،٤۹٤،٤۰۰ Rls.	$ ۱۸،۸۸۰
۱۰٤	۱۳۹۳	عمان	۸٤۱۸۹۹۹۰	سایرا جزا وقطعات یخچالها،فریزرهاووسایر تجهیزات سردکننده یامنجمدکننده به ردیفهای ۸٤۱۸۹۱۰۰و۸٤۱۸۹۹۱۰	۵۲۵	۵۰۵،۳٤٤،۰۰۰ Rls.	$ ۱۸،۸۰۰
۱۰۵	۱۳۹۳	عمان	۷٦۰٤۲۹۰۰	میله وسایر پروفیل هاا زآلیاژهای آلومینیوم.	۸۲٤	۵۰٤،۳٦۵،۳۷۱ Rls.	$ ۱۸،۷٦۷
۱۰٦	۱۳۹۳	عمان	۶۹۱۳۹۰۲۰	مجسمه وسایر اشیاء تزئینی (به استثنای چینی)ازسفال صنایع دستی	٦،۲٦۷	۵۰۱،۹٦۷،۸۹۹ Rls.	$ ۱۸،۸۰۱
۱۰۷	۱۳۹۳	عمان	۰۷۰۸۹۰۰۰	سایرسبزیجات غلافدا ر ,تازه یا سردکرده ,که درجای دیگری مذکور یا مشمول نباشد	٤۳،۸۷۵	٤۹۰،۳۷۳،۱٦۸ Rls.	$ ۱۸،٤۲۸
۱۰۸	۱۳۹۳	عمان	۷۳۱۸۲۲۰۰	وا شرها,که درجای دیگرگفته نشده حدید نشده ،ازچدن ،آهن یافولاد	۸،۱۵۸	٤۵۷،٤۱۹،٦۸۰ Rls.	$ ۱۷،۷۰۲
۱۰۹	۱۳۹۳	عمان	۰۷۰۹۹۳۰۰	کدوهای حلوایی، کدو و کدوهای مسمایی	۳۸،۷٦٤	٤۲۸،۹٦۳،۱۰٤ Rls.	$ ۱٦،۲۸۰
۱۱۰	۱۳۹۳	عمان	٦۹۰۸۹۰۱۰	کاشی یا سرا میک باجذب آب کمترا زیک درصد(کاشی پرسلانی) ورنی یالعاب زده	٤۷،۰۲۵	٤۲۲،۰۵۵،۳٦۰ Rls.	$ ۱٦،٤۱٦
۱۱۱	۱۳۹۳	عمان	٦۹۱٤۹۰۲۰	سایر اشیاء که درجای دیگر ذکرنشده ازسفال صنایع دستی	٦،٦۰۰	۳۹۹،۵٦۲،۸۰۰ Rls.	$ ۱۵،٦۰۰
۱۱۲	۱۳۹۳	عمان	۸٤۳۱۳۱۹۰	سایرقطعات مربوط به اسانسور، بالاکشنده محفظه دار یا پلکان متحرک غیرمذکور	٤،۳۰۰	۳۹۳،۳۸۷،۷۵۰ Rls.	$ ۱۵،۰۵۰
۱۱۳	۱۳۹۳	عمان	۷۰۰۵۲۹۹۰	سایر شیشه های فلوت ،ساییده وصیقل شده مسلح نشده غیرمذکوردرجای دیگر	٤۷،۳۷۸	۳۸۷،۵۱٦،۲۸۲ Rls.	$ ۱٤،۲۱٤
۱۱٤	۱۳۹۳	عمان	۷۰۱۳۲۸۰۰	سایر لیوانهای نوشیدن پایه دار (گیلاس)به غیر ازسفالینه شیشه ای وبغیراز کریستال سرب دار .	۹،۱۰۰	۳۸۵،۲۵۱،۰٤۸ Rls.	$ ۱٤،۱۹٦
۱۱۵	۱۳۹۳	عمان	۹۱۰٦۱۰۰۰	ساعت ثبت کننده زمان وساعت ضبط کننده زمان	۳۹٦	۳٦۳،۹۸۲،۰۸۰ Rls.	$ ۱۳،۵٤۱
۱۱٦	۱۳۹۳	عمان	۰۷۰۸۲۰۰۰	لوبیا ,تازه یا سردکرده	۲۷،۹۰٦	۳٤٤،۲۵۵،۲۵۹	$ ۱۳،۱۱٦

https://t.me/tephd

			گونهphaselous،گونه vigna				.Rls
۱۱۷	۱۳۹۳	عمان	۹٤۰۳٦۰۹۰	سایر مبلهای چوبی بغیراز صنایع دستی	٦،۸۰۵	۳۳۷،۱۲۳،۷٦۳ .Rls	$ ۱۲،۸٤۳
۱۱۸	۱۳۹۳	عمان	۰٤۰۱۱۰۰۰	شیروخامه شیرکه میزا ن موا د چرب آن یک درصد وزنی بیشتر نباشد،تغلیظ نشده یا شیرین نشده	۹،٤۵۰	۳۰۹،۱٦۲،٤۲۰ .Rls	$ ۱۱،۳٤۰
۱۱۹	۱۳۹۳	عمان	۲۸۲۹۱۹۱۰	کلرا ت پتاسیم	٦٤،۸۰۰	۲۹٦،۷۷۸،۸۱٦ .Rls	$ ۱۱،٦٦٤
۱۲۰	۱۳۹۳	عمان	۰۸۱۰۹۰۹۰	سایرمیوه ها،تازه که مذکور نبوده است	۱۷،۰۳٤	۲۸۱،۸۳٦،۸۸۰ .Rls	$ ۱۰،۵۵۹
۱۲۱	۱۳۹۳	عمان	۰٤۰۹۰۰۰۰	عسل طبیعی	۱،۵۰۰	۲۷۱،۳۲۰،۰۰۰ .Rls	$ ۱۰،۵۰۰
۱۲۲	۱۳۹۳	عمان	۰۸۰۵۱۰۰۰	پرتقال , تازه یا خشک کرده	۲۰،۱۰۰	۲٦٦،۵۳۷،۹۸٦ .Rls	$ ۱۰،٤۵۲
۱۲۳	۱۳۹۳	عمان	۸۵۱٤۳۰۰۰	کوره های صنعتی یاآزمایشگاهی ,که درجای دیگر مذکور نباشد	۷،۰۰۰	۲٦٦،۱۲۰،۰۰۰ .Rls	$ ۱۰،۰۰۰
۱۲٤	۱۳۹۳	عمان	۹٤۰۳۱۰۰۰	مبلهای فلزی ا زا نواعی که در دفاتر کار مورد استفاده قرارمیگیرند	۱،۰۱۵	۲٦۳،۱۰۱،٤٤۰ .Rls	$ ۹،۷۸۸
۱۲۵	۱۳۹۳	عمان	٦۸۰۲۹۹۹۰	سایر سنگهای غیر از صیقل داده شده شکل داده شده یا کار شده اما کنده کاری وحکاکی نشده	۲۱،۵۷۰	۲۵۲،۱۰۲،۲۵۰ .Rls	$ ۹،٤۹۰
۱۲٦	۱۳۹۳	عمان	۱۹۰۵۳۱۰۰	بیسکویت هایی که به آنها موا د شیرین کننده ا فزوده ا ند	٤،٤۲٦	۲۵۰،۳۱۲،۵٦۰ .Rls	$ ۹،۷۳٦
۱۲۷	۱۳۹۳	عمان	۷۰۰۵۲۱۲۰	شیشه های فلوت ،ساییده وصیقل شده مسلح نشده که خمیرا ن کلادرتوده رنگ شده باضخامت بیشتراز۲,۵ میلیمترتا٤,۵ میلیمتر	٤٦،۱۰۰	۲٤۸،۷۰۰،۲۸۰ .Rls	$ ۹،۲۲۰
۱۲۸	۱۳۹۳	عمان	٦۸۰۲۲۳۰۰	سنگ خارا (گرا نیت)،بریده یاا ره شده, دا را ی سطح صاف یایکپارچه.	۲۲،۲۲۰	۲٤۲،۱۹۱،۳۳۸ .Rls	$ ۹،٤۹۱
۱۲۹	۱۳۹۳	عمان	۰۸۰۹۲۹۰۰	سایر آلبالوها غیر از آلبالوهای ترش تازه	۷،٦٤۰	۲٤۰،۳۱۱،۸۹۱ .Rls	$ ۹،۳۲۷
۱۳۰	۱۳۹۳	عمان	۷۰۱۳٤۹۹۰	سایر ظروف شیشه ای بغیرازاوپال وبغیرازدارای ضریب انبساط خطی نه بیش از ۰,۰۰۰۰۰۵ هرکلوین ودریک	۷،۸۱۰	۲۳۹،۳۱٤،۰۲۰ .Rls	$ ۹،۳۷۲

https://t.me/tephd

			محدوده حرارتی بین صفر تا۳۰۰درجه سانتیگراد .				
۱۳۱	۱۳۹۳	عمان	یخچالهای خانگی غیر از تراکمی	۸٤۱۸۲۹۰۰	۱،۰۱۵	۲۳۹،۲۳۲،۰۰۰ Rls.	$ ۸،۹۰۰
۱۳۲	۱۳۹۳	عمان	صابون رختشویی	۳٤۰۱۱۱۵۰	۹،۹۸٤	۲۳۰،۰٦۰،۹۲۵ Rls.	$ ۸،۹۸۲
۱۳۳	۱۳۹۳	عمان	ماشین آلات ودستگاههابرا ی قنادی یابرا ی تولیدکاکائویاشکلات	۸٤۳۸۲۰۰۰	۱،۱۲۰	۲۲۲،۸٤٤،۱٦۰ Rls.	$ ۸،٦۲٤
۱۳٤	۱۳۹۳	عمان	کاهو کروی (سالادی) ,تازه یا سردکرده	۰۷۰۵۱۱۰۰	۱۵،۸۵۳	۲۲۱،۳۲۸،۱۹۳ Rls.	$ ۸،۵۹۸
۱۳۵	۱۳۹۳	عمان	سایرفرآورده هایتانسیواکتیف بسته بندی شده برای خرده فروشی غیرمذکور	۳٤۰۲۲۰۹۰	۱۲،٤۰۰	۲۰۸،۲۱٤،٤۲۲ Rls.	$ ۸،۱۲۹
۱۳٦	۱۳۹۳	عمان	---دستگاه مانیتور علائم حیاتی	۹۰۱۸۱۹۱۱	۱۲	۲۰۵،۰٤۸،۰۰۰ Rls.	$ ۸،۰۰۰
۱۳۷	۱۳۹۳	عمان	ا جاق گازرومیزی توکار	۷۳۲۱۱۱۲۰	۱،٤۰۵	۲۰۳،۷۵۰،٤۰۰ Rls.	$ ۷،۵۸۰
۱۳۸	۱۳۹۳	عمان	هلو ,همچنین شلیل و شفتالو ,تازه	۰۸۰۹۳۰۰۰	۱۰،۷۳۷	۱۹۹،٤۸۰،۵۰۹ Rls.	$ ۷،۵۱۷
۱۳۹	۱۳۹۳	عمان	لیمو (lemons) ولیمو ترش کوچک تازه یاخشک کرده	۰۸۰۵۵۰۰۰	۱۳،۷٦۵	۱۹٦،٦۲۹،٤٦٦ Rls.	$ ۷،۳۸۱
۱٤۰	۱۳۹۳	عمان	تنورهای نانوایی(همچنین تنورهای شیرینی پزی یا بیسکویت پزی)،غیربرقی	۸٤۱۷۲۰۰۰	۲،۹۰۰	۱۸۵،۷۲۸،۳۳٤ Rls.	$ ٦،۹۰۸
۱٤۱	۱۳۹۳	عمان	سایر نشیمنها(seats)ازحصیر (cane)وبید سبدی (oaier) یامواد‌مشابه .	۹٤۰۱۵۹۰۰	۱،۹۲۸	۱۸۵،۰۷۷،٦۰۸ Rls.	$ ٦،۹٤۰
۱٤۲	۱۳۹۳	عمان	کاشی یاسرامیک نقاشی شده ،صنایع دستی	٦۹۰۸۹۰۷۰	۵،۵۰۲	۱۸۲،۸۷٦،٤۳٦ Rls.	$ ٦،۹۱۲
۱٤۳	۱۳۹۳	عمان	سولفات باریم طبیعی(باریت) آسیاب شده	۲۵۱۱۱۰۱۰	٦۱،٤٤۰	۱۷۰،۷۸۹،۵۲۰ Rls.	$ ٦،۵۷٦
۱٤٤	۱۳۹۳	عمان	مبلهای صنایع دستی (خراطی ، معرق ، خاتم ؤ منبت و ....)	۹٤۰۳٦۰۱۰	۱،۵۰۰	۱٦٤،٤۷٤،۰۱۲ Rls.	$ ٦،۱٦٤
۱٤۵	۱۳۹۳	عمان	نمک تغییریافته برا ی مصارف صنعتی(شامل خالص شده)	۲۵۰۱۰۰۳۰	۱۲۷،۷۸۸	۱۵۹،٤٦٤،۱۳۳ Rls.	$ ٦،۱۳۳

https://t.me/tephd

۱٤٦	۱۳۹۳	عمان	۸۵۱۵۸۰۹۰	ماشینهاودستگاههای برای داغ افشانی فلزات یاسرمت ها ، غیرمذکوردرجای دیگر	۲۲۰	۱۵۳،۵۵۱،۲٤۰ Rls.	$ ۵،۷۷۰
۱٤۷	۱۳۹۳	عمان	۲۰۰۲۱۰۰۰	گوجه فرنگی,کامل یا به صورت قطعه قطعه , محفوظ شده در سرکه , و غیره	۱۷،۰۰۰	۱۳۹،۲۹۱،۲۰۰ Rls.	$ ۵،٤٤۰
۱٤۸	۱۳۹۳	عمان	٤٤۱۵۱۰۰۰	صندوق, صندوقچه, قفسه, ...وظروف بسته بندی همانند,ا زچوب, قرقره برا ی کابل ا زچوب	۱،٤۰۰	۱۳٤،۷۸٤،۷۲۰ Rls.	$ ۵،۰٤۰
۱٤۹	۱۳۹۳	عمان	۰۸۰۹٤۰۰۰	آلو و گوجه , تازه	۷،۳۷۲	۱۲۷،۷۸۹،۹۷٦ Rls.	$ ٤،۹۲۹
۱۵۰	۱۳۹۳	عمان	٦۲۰٦۹۰۰۰	پیرا هن, بلوز,بلوزشمیزه, زنانه یادخترا نه ا زسایرموا دنسجی,که درجای دیگرگفته نشده	۱۹۰	۱۲۵،٦۹۳،۳٦۰ Rls.	$ ٤،۹٤۰
۱۵۱	۱۳۹۳	عمان	۸٤٦۵۹۹۰۰	ماشین ا بزا ر,غیرمذکوردرجای دیگر,برا ی کارروی چوب, چوب پنبه, ا ستخوا ن, کائوچوی سفت شده, مواد پلا ستیکی سخت وغیره	۱،۵۵۵	۱۲۵،۳۹۵،۲۰۰ Rls.	$ ٤،٦٦۵
۱۵۲	۱۳۹۳	عمان	۲۸۱۵۱۱۰۰	هیدرو کسیدسدیم (سودسوزآور),جامد	۲۲،۰۰۰	۱۱۸،۳۹٦،۵۲۰ Rls.	$ ٤،۵۱۰
۱۵۳	۱۳۹۳	عمان	۰۸۰۹۱۰۰۰	زردآلو ,تازه	۵،۱۱۳	۱۰۷،۵۷۷،۰۲۹ Rls.	$ ٤،۱۹۳
۱۵٤	۱۳۹۳	عمان	۲۵۱۸۱۰۰۰	دولومی تکلیس یاتفته نشده	٤٦،۹۳۹	۱۰۱،۹۱٤،۹٦۱ Rls.	$ ۳،۹۸۹
۱۵۵	۱۳۹۳	عمان	۸٤٦۱۵۰۰۰	ماشین های ا ره کردن یاقطع کردن برا ی کاربرروی فلزا ت یاسرمت ها	٦۰۰	۹۸،۱٤٦،۸۰۰ Rls.	$ ۳،٦۰۰
۱۵٦	۱۳۹۳	عمان	٦۹۰۷۹۰۹۰	سایر کاشی وچهارگوش ولوح برا ی فرش یاروکش کردن ا جاق یادیوا ربدون ورنی ولعاب ا زسرا میک غیرمذکوردرجای دیگر	۲٤،۲۲۰	۹٦،۸٦۷،٦۸۰ Rls.	$ ۳،٦٤۰
۱۵۷	۱۳۹۳	عمان	٤۹۱۱۱۰۰۰	محصولات چاپی تبلیغاتی تجاری, کاتالوگ های بازرگانی و همانند	۷۲۳	۹۳،۲۵۷،۵۸۰ Rls.	$ ۳،٤٦۰
۱۵۸	۱۳۹۳	عمان	۸٤۲۲۹۰۹۰	سایراجزاوقطعات ماشین های ظرفشویی,ماشین آلات برای تمیزکردن خشک کردن ،پرکردن ،بستن و...بجزماشین ظرفشویی خانگی	۲،۲۸۰	۹۲،٤۵۹،۵۵٦ Rls.	$ ۳،۵۵٦

https://t.me/tephd

۱۵۹	۱۳۹۳	عمان	۱۹۰٤۱۰۰۰	فرآوردهکهای غلات که با عمل پفککردن یا تفت دادن به دست آمده باشند.	۱،۱۳٤	۸۸،۵۸۲،٦۳۷ Rls.	$ ۳،۲۸۹
۱٦۰	۱۳۹۳	عمان	۳۲۰۹۱۰۵۰	رنگها و پوششهای صنعتی براساس پلیمرهای اکریلیک یاوینیل	۱،۲٤۰	۸۵،۳۷٤،۰۰۰ Rls.	$ ۳،۳٤۸
۱٦۱	۱۳۹۳	عمان	۹٤۰۳۸۹۰۰	سایر مبلمان (furniture) اقلام آسایشی یاتزئینی قابل جابجایی جهت تجهیز محل های زندگی یاکارواماکن عمومی یاخصوصی .مانند میز ,مبل وغیره ازسایر موادشامل حصیر ,بید سبدی وبامبو یامواد مشابه .	۱،٦۳۰	۸٤،۷٦۳،۲٦۰ Rls.	$ ۳،۲٦۰
۱٦۲	۱۳۹۳	عمان	٦۸۱۰۱۹۱۰	سایرا شیاساخته شده ا زسیمان... به شکل چهارگوش یالوح همانندموردمصرف درسقف. بام	۲٦،۷۷۵	۸۱،۹۳٤،۷۱۳ Rls.	$ ۳،۲۱۳
۱٦۳	۱۳۹۳	عمان	٤٤۱۱۹٤۹۰	سایرتخته های فیبری ازچوب یاسایر موادچوبی باتراکمی نه بیش از ۰/۵گرم برسانتی مترمکعب کارشده به طریق مکانیکی یاسطح آن پوشانده شده	۵،۰۰۰	۸۰،۷۹۹،۰۰۰ Rls.	$ ۳،۰۰۰
۱٦٤	۱۳۹۳	عمان	٦۸۱۰۱۹۲۰	سایراشیاء ساخته شده ازسیمان... به شکل چهارگوش یا لوح همانند مورد مصرف برای سنگفرش	۲۵،۱۵۵	۸۰،۳۱۵،۰۱٦ Rls.	$ ۳،۰۱۸
۱٦۵	۱۳۹۳	عمان	٦۸۱۰۱۹۹۰	سایرا شیاساخته شده ا زسیمان یاسنگ مصنوعی به شکل لوح آجروا شیاهمانندغیرمذکوردرجای دیگر	۲۵،۷۹۰	۷۹،۰۰۵،۲۹۰ Rls.	$ ۳،۰۹٤
۱٦٦	۱۳۹۳	عمان	۳۹۲۳۹۰۹۰	سایر غیر از ردیفهای مشمول ردیف های ۳۹۲۳۱۰۰۰ لغایت ۳۹۲۳۹۰۱۰	۱،۰۱٤	۷۷،۹۱٤،۷٤٦ Rls.	$ ۳،۰٤۲
۱٦۷	۱۳۹۳	عمان	۸٤٦۲۲۹۰۰	ماشین های خم کردن, تاکردن, را ست کردن یاتخت کردن (همچنین پرس ها)بدون کنترل شماره ای	۱،۹۰۰	۷۵،٦۲۰،۵۳۲ Rls.	$ ۲،۹٦٤
۱٦۸	۱۳۹۳	عمان	۸۵۱۵۳۱۹۰	سایرماشینهاودستگاههای جوشکاری فلزا ت باقوس ا لکتریکی تمام یاقسمتی خودکارغیرمذکوردرجای دیگر	۳۸۰	۷۵،٤۸۰،۰۰۰ Rls.	$ ۲،۹٦۰
۱٦۹	۱۳۹۳	عمان	٤۰۰۵۹۱۰۰	کائوچوی مخلوط شده, ولکانیزه نشده, به شکل, صفحه, ورق ونوار	۱،۱۵۰	۷۳،۳۱۲،۵۰۰ Rls.	$ ۲،۸۷۵
۱۷۰	۱۳۹۳	عمان	۳۲۱۰۰۰۰۰	سایر رنگکها (Paints) و ورنیکها (از	۱،۲۰۰	٦٦،٦۳۰،۰۰۰	$ ۲،۵۰۰

https://t.me/tephd

			جمله لعابکها، لاککها و آب رنگکها)؛ پیگمانکهایی که با آب مصرف میکشود از انواعی که برای پرداخت چرم به کار میکرود.		Rls.		
۱۷۱	۱۳۹۳	عمان	لوازم وا تصالات لوله کشی حاصل ا زریخته گری, ا زآهن یافولاد که درجای دیگرذکرنشده.	۷۳۰۷۱۹۰۰	۹۵۰	٦۲،۲۱۷،۲٤۰ Rls.	$ ۲،۳۵۵
۱۷۲	۱۳۹۳	عمان	مبلهای چوبی ا ز انواعی که در دفاتر کار مورد استفاده قرار میگیرند	۹٤۰۳۳۰۰۰	۱۹٤	۵٤،۵٦٦،٤۰۰ Rls.	$ ۲،۰۳۰
۱۷۳	۱۳۹۳	عمان	مربا,ژله, مارمالاد,پوره و خمیر میوه یا با ا فزودن قند غیرمذکوردرجای دیگرغیر هموژنیزه	۲۰۰۷۹۹۹۰	۱۳۵	۵۱،۲٦۲،۲۷۰ Rls.	$ ۱،۹۹٦
۱۷٤	۱۳۹۳	عمان	سایرا شیا سرمیز،آشپزخانه ، خانه دا ری... ا زا هن یافولاد غیرمذکوردرجای دیگر	۷۳۲۳۹۹۹۰	۱٦۳	٤۹،۹٤٦،٤٦۰ Rls.	$ ۱،۹۵٦
۱۷۵	۱۳۹۳	عمان	سایرسسها و فرآورده ها برا ی سس , چاشنیها و ا دویه های مخلوط شده غیر مذکور درجای دیگر	۲۱۰۳۹۰۰۰	۱،۰۷٤	٤۹،۱۸۳،۲۵۲ Rls.	$ ۱،۹۲۰
۱۷٦	۱۳۹۳	عمان	فلفل خردشده یا سائیده بجز ردیفهای ۰۹۰٤۱۲۱۰و۰۹۰٤۱۲۲۰	۰۹۰٤۱۲۹۰	۸۱۳	٤۷،۱۷۳،۱۷٦ Rls.	$ ۱،۸٤۲
۱۷۷	۱۳۹۳	عمان	مخلوط میوه های خشک کرده ومخلوط میوه های سخت پوست خشک کرده,این فصل غیرمذکوریامشمول درجای دیگر	۰۸۱۳۵۰۰۰	۵۰۰	٤٦،۰۸۹،۰۰۰ Rls.	$ ۱،۸۰۰
۱۷۸	۱۳۹۳	عمان	سایر سبزیجات ، میوه ها وسایر اجزاء خوراکی نباتات ، آماده یا محفوظ شده در سرکه یا جوهر سرکه بغیر ازخیار وخیار ریز (خیار ترشی)	۲۰۰۱۹۰۰۰	۹۰۰	٤۵،٦٤۰،۰۰۸ Rls.	$ ۱،٦۹۲
۱۷۹	۱۳۹۳	عمان	نارنگی (از جمله tangerines و satsumas)، کلمانتین (clementines ، ویلکینگ wilkings) و مرکبات دو گونه ای (hybrid) مشابه .	۰۸۰۵۲۰۰۰	۳،۹۰٦	٤٤،۱۹۷،۰۵۳ Rls.	$ ۱،٦٤۱
۱۸۰	۱۳۹۳	عمان	کاشی وچهارگوش, مکعب بزرگ کوچک وا شیاء همانند بزرگترین ضلع	٦۹۰۸۱۰۰۰	۳،۹۰۰	۳۸،٤٤۹،٤٤۰ Rls.	$ ۱،٤٤۰

https://t.me/tephd

			کمتراز۷سانتیمتر ورنی زده یالعاب زده, برا ی موزا ئیک.				
۱۸۱	۱۳۹۳	عمان	سایرکیسه ۰کیسه کوچک ا زپلی ا تیلن بجزکیسه خون, کیسه ا سپتیک ۵لایه مقاوم درمقابل نفوذهوا وا کسیژن	۳۹۲۳۲۱۹۰	٤٥٠	۳۷،۱٦۷،٥٤۰ Rls.	$ ۱،۳۸۰
۱۸۲	۱۳۹۳	عمان	سایرلباس ومتفرقات لباس (همچنین ا نواع دستکش)به غیرا ز مصارف پزشکی	۳۹۲٦۲۰۹۰	۱۸۳	۳٥،۸۰٤،۱٦۰ Rls.	$ ۱،۳۳۲
۱۸۳	۱۳۹۳	عمان	سایر قارچها ،دنبلان زمینی غیراز نوع آگاریکوس بصورت تازه یاسردکرده .	۰۷۰۹٥۹۰۰	۱،۰٤۰	۳۳،۱۹۹،۲۹٦ Rls.	$ ۱،۲٤۸
۱۸٤	۱۳۹۳	عمان	سایر مرکبات , تازه یا خشک کرده , که درجای دیگری مذکور یا مشمول نباشد	۰۸۰٥۹۰۰۰	۲،۳٤۰	۳۲،٤۱٤،۷۹٥ Rls.	$ ۱،۲۱۷
۱۸٥	۱۳۹۳	عمان	تایربادی نو ا زکائوچوبرا ی ا تومبیل سوا ری (همچنین ا تومبیل های ا ستیشن وا گن واتومبیل های مسابقه)	٤۰۱۱۱۰۰۰	٤٥۸	۳۱،۹۰٦،٥٦۰ Rls.	$ ۱،۱۸۷
۱۸٦	۱۳۹۳	عمان	پرس های هیدرولیک برا ی کاربرروی فلزا ت یاکربورهای فلزی	۸٤٦۲۹۱۰۰	٦۸۰	۳۱،۲۲۷،۹۱۲ Rls.	$ ۱،۲۲٤
۱۸۷	۱۳۹۳	عمان	کرفس به غیرازکرفس غده دار , تازه یا سردکرده	۰۷۰۹٤۰۰۰	۳،۰۰۰	۳۰،۳٥٦،۲۸۰ Rls.	$ ۱،۱۱۰
۱۸۸	۱۳۹۳	عمان	مات نیکل.	۷٥۰۱۱۰۰۰	۹٤	۲۹،٥٦۸،۰۰۰ Rls.	$ ۱،۱۰۰
۱۸۹	۱۳۹۳	عمان	سایر غیر از اقلام مشمول ردیفهای ۰٦۰۳۱۱۰۰ لغایت ۰٦۰۳۱۹۹۰	۰٦۰۳۹۰۰۰	٤٦	۲۹،٤۷٥،٦٥۰ Rls.	$ ۱،۱٥۰
۱۹۰	۱۳۹۳	عمان	انواع پودرزغفران دربسته بندی کمتراز ۱۰گرم آماده برای خرده فروشی	۰۹۱۰۲۰۱۲	۱	۲۹،۲۳۷،۰۷۰ Rls.	$ ۱،۱٤٦
۱۹۱	۱۳۹۳	عمان	کولرهای آبی خانگی با هوا دهی حدا کثر ۸۰۰۰ فوت مکعب در دقیقه (M.F.C)	۸٤۷۹٦۰۱۰	۲٤۸	۲۸،٤۹۲،۸۰۰ Rls.	$ ۱،۰٦۰
۱۹۲	۱۳۹۳	عمان	---لوستر وسایر وسایل روشنایی برقی غیر از دیودهای نورافشار (LED) برای اویختن ونصب کردن به سقف یا دیوار ، باستثنای انواعی که در فضای باز ومعابرعمومی استفاده میگردد.	۹٤۰٥۱۰۹۰	۱۳٥	۲٦،٥۲۰،۰۳٤ Rls.	$ ۱،۰۱۸
۱۹۳	۱۳۹۳	عمان	ا بزا رهای دستی,که درجای دیگرگفته	۸۲۰٥٥۹۰۰	۱،٦٥۰	۲٥،٦۰٥،۰۰۰	$ ۹۹۹

https://t.me/tephd

			نشده ا ست (ا زجمله ا لماس شیشه بری).			Rls.	
۱۹٤	۱۳۹۳	عمان	مصنوعات ا زمفتول آهنی یافولادی	۷۳۲٦۲۰۰۰	۳۸۵	۲۳،٦۸۳،۰٤٤ Rls.	$ ۹۲٤
۱۹۵	۱۳۹۳	عمان	گلوکز وشربت گلوکز خشک دا را ی ۲۰ تاکمتر از ۵۰ درصدوزنی فروکتوز به غیرا ز ساکاروزودکستروز	۱۷۰۲٤۰۹۰	۷۰۰	۲۳،۳۹٦،۱۰۰ Rls.	$ ۹۱۰
۱۹٦	۱۳۹۳	عمان	سایرمصنوعات ا زموا دپلاستیکی غیرمذکوربجزکپسول دا روئی ا زنوع ژلاتین سخت	۳۹۲٦۹۰۹۹	۳۰۰	۲۳،۱۳۹،۰۰۰ Rls.	$ ۹۰۰
۱۹۷	۱۳۹۳	عمان	بادمجان , تازه یا سرد کرده	۰۷۰۹۳۰۰۰	۲،۱۰۵	۲۰،۲۸۷،۸۷٤ Rls.	$ ۷۷۸
۱۹۸	۱۳۹۳	عمان	صفحه هاوورق ها.ورقه نازک غیرمذکورا زپلی کلوروروینیل غیرا سفنجی باحدا قل ٦٪وزنی پلاستی سایزرمستحکم	۳۹۲۰٤۳۹۰	۳٦۰	۱۹،۲۳۳،۳٦۰ Rls.	$ ۷۲۰
۱۹۹	۱۳۹۳	عمان	سایرآجرها,بلوک, چهارگوشtiles وسایرمحصولات سرا میکی از آرد فسیل سیلیی یاخاکهای سیلیسی همانند غیرمذکوردرجای دیگر	٦۹۰۱۰۰۹۰	۵۷۰	۱٦،۱۰۱،۱۲۰ Rls.	$ ۵۹۹
۲۰۰	۱۳۹۳	عمان	سایر لوله های مسی از مس تصفیه شده غیرمذکور درجای دیگر	۷٤۱۱۱۰۹۰	۱۵٤	۱۵،۹۹۳،٦۰۰ Rls.	$ ۵۹۵
						مجموع کل: ۱۷،۳٦٤،۷۸۳،۸۱۳ ریال	مجموع کل: ٦٦۰،۱۷۱ دلار

ریز آمار واردات ایران از عمان در هشت ماه ۱۳۹۳

ردیف	سال	کشور	شماره تعرفه	توضیحات تعرفه	وزن (کیلو گرم)	ارزش (ریال)	ارزش (دلار)
۱	۱۳۹۳	عمان	۰۲۰۲۳۰۹۰	سایر قطعات گوشت بی ا ستخوا ن یخ زده ا زنوع گاو	۱،۵۸۵،۵۳۵	۲۱۱،۲۸۹،۲۹٦،۱٤۸ Rls.	$ ۷،۹٦۲،۲۷۵
۲	۱۳۹۳	عمان	۱۲۰۱۹۰۰۰	لوبیای سویا به جز دانه حتی به صورت خرد	۱۰،۹٤۹،۰۰۰	۱۵٤،۷٤۲،۹۳٦،۷۷۲	$ ۵،۹۵۱،٤۲۳

			شده				Rls.
۳	۱۳۹۳	عمان	بیل مکانیکی نو،به قدرت بیش از ۱۵۵سب بخار ،فاقد قابلیت چرخش ۳۶۰درجه	۸٤۲۹٥۹۲۱	۳۳٦،٥٤۰	۱٤۸،۷٥۳،٥۹٤،۹۲۷ Rls.	$ ٥،٦٦٦،۳۷۲
٤	۱۳۹۳	عمان	گیرنده های را دیوئی برا ی وسایل نقلیه موتوری , توا م شده با دستگاه ضبط وپخش وصوت	۸٥۲۷۲۱۰۰	۱۸۲،۲۲۷	۱۱۳،٥۰۹،۸۲۸،٦۰٦ Rls.	$ ٤،۳۳٦،۷۲۳
٥	۱۳۹۳	عمان	سایر روغنهایسبک وفرآورده ها بجز بنزین	۲۷۱۰۱۲۹۰	۱٥،۲۷۷،۰۰۰	۱۱۱،۸٦٥،۸٤۱،۱۲۲ Rls.	$ ۱۰،۸۰٥،۱٦۲
٦	۱۳۹۳	عمان	ک ک ک سایر وسایل نقلیه موتوری با حجم سیلندر ۱٥۰۰ سی سی تا ۲٥۰۰ سی سی بجز امبولانس وهیبریدی	۸۷۰۳۲۳۱۹	۹۸،۱٤٥	۷٤،۷٦۱،۱۰۸،۱٤۲ Rls.	$ ۲،۸۲٦،٦٥٥
۷	۱۳۹۳	عمان	بازدارنده های اکسیداسیون ورسوبات وفرآورده های ضدخوردگی وسایر افزودنیهاغیرازافزودنیهای روغنهای روان کننده غیرمذکور	۳۸۱۱۹۰۰۰	٤۷۸،۷٦۰	٥۰،۰۲۷،٥٦۲،۳۳٥ Rls.	$ ۱،۹۰۰،۹٦۳
۸	۱۳۹۳	عمان	گوشت سردست و سینه از نوع گاو بی ا ستخوا ن یخ زده	۰۲۰۲۳۰۳۰	۳۲٥،۱٥٤	٤٤،٦۹۹،۳۳۷،۹٤۰ Rls.	$ ۱،۷٥۱،٦۷۹
۹	۱۳۹۳	عمان	انواع بلندگوی خودرو	۸٥۱۸۲۹۱۰	۱۸۰،۰۷۳	۳٦،۰۹۰،٦۳٦،٥۹۲ Rls.	$ ۱،۳۸۰،٦٦۸
۱۰	۱۳۹۳	عمان	برنج نیمهکسفیدشده(Semi milled Rice) یا برنج کامل سفید شده(Wholly milled Rice) حتی صیقلی یا براق شده	۱۰۰٦۳۰۰۰	۲،۲۸۰،۰۰۰	۳۱،۰٦۹،٦۰۲،۷٤۰ Rls.	$ ۱،۱۹۸،٦٥۲
۱۱	۱۳۹۳	عمان	جو باستثنای دانه جو	۱۰۰۳۹۰۰۰	۳،۹۰۰،۰۰۰	۳۰،۷۱۳،٥۱۲،٤٤۳ Rls.	$ ۱،۱٥۳،۷۹۷
۱۲	۱۳۹۳	عمان	---آمبولانس دارای موتور پیستونی درونسوز تناوبی جرقه ای - احتراقی با حجم سیلندر بیشتر از ۱٥۰۰ سی سی تا ۲٥۰۰ سی سی	۸۷۰۳۲۳۱۱	٦۷،٤۲٦	۳۰،٥۳۳،٥۷۰،۳۹۱ Rls.	$ ۱،۱٤٦،۳۷۰
۱۳	۱۳۹۳	عمان	گرید بطری(پلی اتیلن ترفتالات)	۳۹۰۷٦۰۲۰	۷۱۱،۷۰۰	۲۷،۳٤۳،۳٤۷،۲۰٦ Rls.	$ ۱،۰٤۹،٥۱۳
۱٤	۱۳۹۳	عمان	سایر شیرها و وسایل همانند برا ی لوله ،دیگ ،اب گرم یابخار ،متبع ،بشکه وهمانند ،.... غیرمذکوردرجای دیگر	۸٤۸۱۸۰۹۰	۳۱،۹۸٥	۲٦،۹٦۹،۹٥۸،۳۲٤ Rls.	$ ۱،۰۲۰،۱۸۹
۱٥	۱۳۹۳	عمان	چرخهای دندانه دار ،چرخک زنجیر خور وسایر ادوات انتقال نیرو عرضه شده به صورت مجزا،ا	۸٤۸۳۹۰۰۰	۳٥،۰۷۲	۲٥،٥۱٥،۸٦٥،۱۰٦ Rls.	$ ۹۹٦،۲۰۸

https://t.me/tephd

			جزا ءوقطعات بازوهای ا نتقال نیرو,دسته محور,پوسته یاتاقان, چرخ دنده, وغیره.				
۱۶	۱۳۹۳	عمان	سایرچرخ دنده ومجموعه چرخ دنده ها,غیرا زچرخهای دندانه دار ،چرخک زنجیر خور وسایر آلات انتقال ،پیچ ساچمه دار یاغلتک دار ،جعبه دنده وسایر تغییر دهنده های سرعت ،همچینین گشتاور پیچشی	۸۴۸۳۴۰۹۰	۱۷،۰۷۱	۲۱،۶۰۷،۷۳۵،۵۲۹ Rls.	$ ۸۲۳،۲۸۸
۱۷	۱۳۹۳	عمان	تسمه نقاله ... ا زکائوچوی ولکانیزه مستحکم شده فقط بافلز	۴۰۱۰۱۱۰۰	۹۷،۶۸۰	۲۰،۰۰۸،۳۸۸،۹۰۶ Rls.	$ ۷۸۴،۲۴۳
۱۸	۱۳۹۳	عمان	چند بلندگو ,تعبیه شده دریک محفظه	۸۵۱۸۲۲۰۰	۱۵۶،۳۳۲	۱۹،۵۳۵،۲۶۵،۴۹۷ Rls.	$ ۷۳۲،۱۲۴
۱۹	۱۳۹۳	عمان	استات وینیل	۲۹۱۵۳۲۰۰	۶۱۰،۳۶۰	۱۸،۷۹۶،۵۱۱،۸۴۵ Rls.	$ ۷۳۶،۵۹۸
۲۰	۱۳۹۳	عمان	کوره های صنعتی یاآزمایشگاهی(همچنین زباله سوزها)غیربرقی	۸۴۱۷۸۰۰۰	۴۲،۹۱۹	۱۶،۶۵۰،۱۷۴،۵۴۰ Rls.	$ ۶۲۴،۷۲۵
۲۱	۱۳۹۳	عمان	سایر ا جزا وقطعات غیرمذکورمربوط به شماره ۸۵۲۵ لغایت ۸۵۲۸	۸۵۲۹۹۰۹۰	۷،۴۸۶	۱۴،۹۴۳،۰۷۴،۷۰۹ Rls.	$ ۵۸۳،۰۱۲
۲۲	۱۳۹۳	عمان	سایرکاسه نمدهای مکانیکی ،غیرمذکوردرجای دیگر	۸۴۸۴۲۰۹۰	۱،۴۳۴	۱۳،۷۴۴،۳۸۵،۷۷۷ Rls.	$ ۵۲۵،۸۷۱
۲۳	۱۳۹۳	عمان	دستگاه کامل کامپیوترserverشامل کلیه وا حدهاومتفرعات دا خلی از جمله درا یوها،بردها،حافظه هاردوکارت شبکه وبدون واحد های ورودی وخروجی	۸۴۷۱۵۰۲۰	۴۹۲	۱۳،۶۰۶،۸۳۴،۵۹۴ Rls.	$ ۵۲۶،۵۸۰
۲۴	۱۳۹۳	عمان	ا کسترود رها برای کارکردن روی کائوچو یا مواد پلاستیکی یابرا ی ساختن محصولات ا زا ین مواد.	۸۴۷۷۲۰۰۰	۵،۴۴۶	۱۲،۷۱۱،۲۹۵،۵۸۳ Rls.	$ ۴۷۴،۰۱۹
۲۵	۱۳۹۳	عمان	گوشت را ن ازنوع گاو بی ا ستخوا ن یخ زده	۰۲۰۲۳۰۱۰	۷۵،۰۱۴	۱۰،۳۱۲،۲۳۱،۶۱۳ Rls.	$ ۴۰۴،۱۱۶
۲۶	۱۳۹۳	عمان	سایربرا ی مصارف پزشکی.جرا حی یا دا مپزشکی	۹۰۲۲۱۴۹۰	۲،۳۵۸	Rls ۸،۵۳۲،۱۴۶،۲۳۲.	$ ۳۱۹،۸۵۶
۲۷	۱۳۹۳	عمان	ا جزا ءوقطعات ماشین آلات ودستگاههای کارکردن روی کائوچویامواد‌پلاستیکی وغیره.	۸۴۷۷۹۰۰۰	۴،۱۲۹	Rls ۷،۶۹۱،۰۹۷،۹۲۸.	$ ۲۸۶،۸۱۷
۲۸	۱۳۹۳	عمان	مسواک دندان و همچنین مسواک دندان عاریه (DentalPlate)	۹۶۰۳۲۱۰۰	۸۸،۱۷۱	Rls ۷،۳۱۹،۸۸۴،۷۴۰.	$ ۲۷۹،۸۰۷

https://t.me/tephd

۲۹	۱۳۹۳	عمان	۳۳۰۴۲۰۹۰	سایرفرآورده های برا ی آرا یش چشم غیرا ز مغز مدا د آرا یشی	۱۰،۶۸۰	۶،۶۰۵،۲۲۷،۷۸۷ Rls.	۲۵۳،۲۰۷ $
۳۰	۱۳۹۳	عمان	۸۵۲۱۱۰۰۰	دستگاه ضبط یاپخش ویدئو،بایابدون ویدئو تیونر (video tuner) از نوع نوار مغناطیسی	۳۲،۲۶۸	۵،۸۲۷،۹۰۷،۴۲۸ Rls.	۲۱۸،۴۲۴ $
۳۱	۱۳۹۳	عمان	۸۴۱۱۹۱۰۰	ا جزا ءوقطعات توربوجت هایاتوربوپرا پلرها	۴	۵،۴۲۵،۷۵۸،۱۵۸ Rls.	۲۱۱،۱۷۵ $
۳۲	۱۳۹۳	عمان	۸۵۱۸۵۰۰۰	دستگاه های برقی تقویت کننده صوت	۱۲،۵۵۰	۵،۳۸۹،۶۶۶،۳۴۱ Rls.	۲۰۶،۰۴۵ $
۳۳	۱۳۹۳	عمان	۸۴۳۱۳۹۰۰	قطعات مربوط;ماشین آلات شماره ۸۴۲۸(غیرا زآسانسور،بالاکشنده های محفظه دا ریاپلکان متحرک)	۴۲،۴۷۶	۵،۳۸۵،۷۳۷،۰۹۶ Rls.	۲۰۳،۳۲۰ $
۳۴	۱۳۹۳	عمان	۲۹۴۰۰۰۰۰	قندهای خالص از لحاظ شیمیایی، غیر از ساکارز، لاکتوز، مالتوز، گلوکز و فرکتوز (لوولوز)؛ استرها، استالکها و استرهای قند و املاح آن، غیر از محصولات مشمول شمارهکهای ۳۷۲۹، ۳۸۲۹ یا ۳۹۲۹.	۴۰،۰۰۰	۵،۲۹۱،۴۱۴،۳۷۶ Rls.	۱۹۸،۱۹۶ $
۳۵	۱۳۹۳	عمان	۸۵۱۷۶۲۳۰	سوئیچ شبکه کامپیوتر، روترشبکه کامپیوتر، هاب شبکه کامپیوتر، هاب سوئیچ شبکه کامپیوتر، فایروال شبکه کامپیوتر، مالتی پلکسر، شبکه کامپیوتر، بی رأس شبکه کامپیوتر، اکسس پوینت، دی اس لم شبکه کامپیوتر، کانورتورشبکه کامپیوتر	۸۵	۵،۲۲۳،۳۸۰،۴۵۵ Rls.	۲۰۳،۹۹۸ $
۳۶	۱۳۹۳	عمان	۸۴۸۳۴۰۱۰	ا نواع جعبه دنده(Gearbox) صنعتی (غیرخودرو)	۷،۱۳۰	۵،۱۲۸،۴۹۰،۰۵۹ Rls.	۱۹۱،۷۴۶ $
۳۷	۱۳۹۳	عمان	۹۰۲۴۸۰۰۰	ماشینهاودستگاههابرا ی آزمایش ا ستحکام, مقاومت, فشارپذیری, کشش پذیری یاسایرخوا ص مکانیکی موادغیر فلزی	۲۷۲	۵،۰۰۷،۶۸۱،۵۶۴ Rls.	۱۹۲،۵۷۱ $
۳۸	۱۳۹۳	عمان	۸۵۲۱۹۰۹۰	--- سایر دستگاههای ضبط وپخش ویدئو غیر مذکور	۸،۷۲۹	۳،۷۷۹،۲۱۳،۸۱۶ Rls.	۱۴۶،۲۵۴ $
۳۹	۱۳۹۳	عمان	۹۰۳۲۸۹۹۰	سایر آلات ودستگاههای تنظیم یا کنترل خودکار غیرمذکور	۶۰	۳،۴۸۸،۵۳۸،۰۸۵ Rls.	۱۳۱،۱۳۸ $
۴۰	۱۳۹۳	عمان	۸۵۱۸۲۹۲۰	مجموعه سینمای خانگی	۳۰،۶۹۳	۳،۴۶۵،۹۰۸،۳۷۲ Rls.	۱۳۲،۳۵۸ $
۴۱	۱۳۹۳	عمان	۹۰۱۵۱۰۰۰	مسافت یاب ها	۸۱۰	۳،۲۵۳،۶۴۴،۶۶۲ Rls.	۱۲۴،۳۴۲ $
۴۲	۱۳۹۳	عمان	۳۳۰۴۹۹۰۰	فراورده های زیبایی وآرایشی وفرآورده های برای مراقبت ازپوست غیر از اقلام مشمول ردیفهای ۳۳۰۴۱۰۰۰ لغایت ۳۳۰۴۹۱۰۰	۵،۵۰۲	۲،۳۷۶،۲۶۷،۲۹۴ Rls.	۹۰،۶۸۳ $

https://t.me/tephd

٤٣	١٣٩٣	عمان	٨٤١٣٧٠٩٠	سایر تلمبه های گریز از مرکز برای مایعات که در جای دیگر مذکور نباشد	٣٧٠	Rls ٢،٢٠٩،٧٨٨،٥٨٠	$ ٨٢،٧٦٧
٤٤	١٣٩٣	عمان	٨٥٣٤٠٠٠٠	مدا رهای چاپی	١،٤٩٥	Rls ١،٨١٧،٨٤٤،٠٠٠	$ ٧٠،٣٥٠
٤٥	١٣٩٣	عمان	٨٤٨٣٦٠٠٠	ککلاچ و کوپلینگ محور (ازجمله قفل گاردان (Universal Joints)	١٦٠	Rls ١،٧٣٠،٩٩٥،٤٢٠	$ ٦٧،٦٠٤
٤٦	١٣٩٣	عمان	٨٤٧٩٨٢٠٠	ماشینهابرا ی مخلوط کردن, ورزدا دن, خردکردن, سائیدن,غربال کردن ،الک کردن ،هموژنیزه کردن ،امولسیونه کردن یابه هم زدن	٢٣٤	Rls ١،٧٠٧،٩٩٤،٥١٥	$ ٦٤،٠٠٤
٤٧	١٣٩٣	عمان	٩٠٣١٨٠٩٠	سایر آلات و وسایل و ماشین های سنجش یاکنترل که درجای دیگر گفته نشده ا ست	١،٣٦٠	Rls ١،٦٤٠،٧٧٧،٤٧٢	$ ٦١،٨٩٠
٤٨	١٣٩٣	عمان	٩٠٣٠٣٩٠٠	سایر ابزارآلات ودستگاهها برای اندازه گیری یاآزمایش ولتاژ ،جریان ،مقاومت یاقدرت دارای وسیله ثبت .	٥٠	Rls ١،٣٨٩،٧٨١،٤٩٧	$ ٥٢،٤٢٣
٤٩	١٣٩٣	عمان	٣١٠٤٣٠٠٠	سولفات پتاسیم	٥٠،٠٠٠	Rls ١،٣٧٢،٦٠٠،٠٠٠	$ ٥٣،١١٩
٥٠	١٣٩٣	عمان	٩٠٣١٨٠٤٠	حسگرها(SENSOR) به جزردیف شماره ٩٠٣١٨٠٢٠	٨	Rls ١،٢٩٨،٥٥١،٧٥٤	$ ٤٨،٦٦٧
٥١	١٣٩٣	عمان	٧٣٠٦١١٩٠	لوله خطی جوش داده شده ازفولاد زنگ نزن برای استفاده در خطوط نفت یا گاز از آهن یا از فولاد با قطر خارجی از ٨ اینچ به بالا .	٣٣،٠٠٠	Rls ١،٢٧٩،٨٢٣،٠٢٢	$ ٥٠،٣٠٠
٥٢	١٣٩٣	عمان	٣٢١٢١٠٠٠	ورقهکهای داغکزنی	١٧،٧٩٥	Rls ١،١٨٥،٤٦٥،٠٣٣	$ ٤٤،٥٧٥
٥٣	١٣٩٣	عمان	٧٣٢٦٩٠٩٠	سایرمصنوعات دیگر ا زآهن یا فولاد غیرمذکوردرجای دیگر	٥	Rls ١،٠٥٨،١٩٥،٢٣٣	$ ٣٩،٢٣٠
٥٤	١٣٩٣	عمان	٣٨١٧٠٠٩٠	ا لکیل بنزنهامخلوطشده وا لکیل نفتالن های مخلوط شده بجز ا لکیل بنزن خطی وتعرفه های مشمول شماره های ٢٧٠٧و٢٩٠٢	٢٤،٧١٠	Rls ١،٠٤٦،٧٩٥،٧٥٩	$ ٣٩،٠٧٤
٥٥	١٣٩٣	عمان	٨٤١٣٥٠٩٠	سایرتلمبه های تناوبی حجمی بجز تلمبه های رفت و برگشتی از نوع پیستونی ویادیافرا گمی	١،٨٠٠	Rls ٩٥٥،٢٦٧،٣١٢	$ ٣٥،٩١٠
٥٦	١٣٩٣	عمان	٣٧٠٢١٠٠٠	فیلم عکاسی بصورت رول، برای اشعه ایکس عکسبرداری نشده، حساس شده	٥٨٨	Rls ٨٤٨،٠٥١،٢٦٠	$ ٣٢،٨٥١
٥٧	١٣٩٣	عمان	٨٤٨١٣٠٠٠	شیریکطرفه (غیر قابل برگشت)	٤،٧٤٤	Rls ٦٨٠،٨٧٥،٢٢٠	$ ٢٧،٠٢٢
٥٨	١٣٩٣	عمان	٨٧٠٤٣١٠٠	وسایل نقلیه حمل ونقل کالا ،باموتور جرقه ای – احتراقی ،به وزن ناخالص وسیله نقلیه (g.v.w) حدا کثر٥ تن	١،٧٠٠	Rls ٦٥٦،٤٠١،٦٨٠	$ ٢٤،٠٧٧
٥٩	١٣٩٣	عمان	٨٤٦٧٩٩٠٠	سایرا جزا ءوقطعات ا بزا ربرا ی کارکردن	٧٢	Rls ٦٤٨،١٠٣،٢٢٠	$ ٢٤،٧٦٨

https://t.me/tephd

٦٠	١٣٩٣	عمان	٨٤٦٧٢٩٩٠	سایرا بزار برای کارکردن دردست باموتورا لکتریکی غیر ازموتورا ویزبرای دندا نپزشکی	٨٠٣	٦٣٢،٢٨٥،٠٠٢ Rls.	٢٤،١٦٣ $
٦١	١٣٩٣	عمان	٨٧٠٢٩٠٠٠	وسایل نقلیه موتوری برا ی حمل ونقل ١٠نفریابیشترغیرا زردیف شماره ٨٧٠٢١٠٠٠	٢،١٢٠	٥٧٥،١١٧،٨٧٣ Rls.	٢٢،٥٤٢ $
٦٢	١٣٩٣	عمان	٩٠٢٦٢٠٠٠	آلات و دستگاههابرا ی سنجش یاکنترل فشار	١٢	٥٦٩،٦٣٨،٠٣٧ Rls.	٢١،٣٨٧ $
٦٣	١٣٩٣	عمان	٧٣٢٠٩٠٠٠	فنر،که درجای دیگرگفته نشده, ا زآهن یاا زفولاد.	١٦	٥٤٧،٦٤٢،٤٢٢ Rls.	٢٠،٥٢٥ $
٦٤	١٣٩٣	عمان	٧٣١٨١٥١٠	پیچهاو پیچهای مهره خورحتی بامهره هایا وا شرهای مربوط ا زجنس استنلس استیل ،حدیدشده	١٠	٥٠٦،٣٠٤،٣٣٢ Rls.	١٨،٨٨١ $
٦٥	١٣٩٣	عمان	٧٣٠٤٢٤٠٠	سایر لوله هابرای جداره سازی یالوله گذاری ازفولاد زنگ نزن برای استخراج نفت یاگاز .	٧،٥٦٦	٥٠٣،٩٨٥،٧٤٦ Rls.	١٩،٦٠٣ $
٦٦	١٣٩٣	عمان	٨٤٨١٤٠٠٠	شیرا طمینان یافشارشکن.	٥٢	٤٨٠،٩١٥،٧٢٣ Rls.	١٨،١١٣ $
٦٧	١٣٩٣	عمان	٨٥٢٩١٠٩٠	سایر آنتنهای هوا یی ورفلکتورآ نتن هوا یی وقطعات مربوطه بجزموا ردمذکور	١٢٩	٤٥٦،٥٧٩،١٨٨ Rls.	١٧،٤٣٧ $
٦٨	١٣٩٣	عمان	٣٣٠٤١٠٠٠	فرآوردهکها برای آرایش لب	١،٢٠٠	٣٧٩،٣٨٦،٤٠٨ Rls.	١٤،٨٠٢ $
٦٩	١٣٩٣	عمان	٨٥٣٥٢١٢٠	دژنکتور برای ولتاژ کمتر از ٧٢,٥ کیلوولت وبیشتر از ١٠٠٠ولت	٢،٤٩٩	٣٦٧،٦٠٤،٢٧٧ Rls.	١٣،٧٩٧ $
٧٠	١٣٩٣	عمان	٨٤٨١٢٠٠٠	شیربرای ا نتقالات ا ولئوهیدرولیکی یاپنوماتیکی.	١٥٠	٣٢٧،٦٩٩،٥٩٦ Rls.	١٢،٢٢٠ $
٧١	١٣٩٣	عمان	٨٥٠٣٠٠٩٠	سایرا جزا وقطعات مربوط به ماشینهای شماره ٨٥٠١ یا ٨٥٠٢ بجزکلکتوروبجزروتورژنرا تورنیروگاهی	١٠٤	٣٢٦،٣٢٦،٥٥٣ Rls.	١٢،٤٧١ $
٧٢	١٣٩٣	عمان	٣٣٠٤٣٠٠٠	فرآوردهکها برای آرایش ناخن دست و پا	٢،٤٣٠	٣٢١،١٠٣،٣٩٠ Rls.	١٢،٥٢٨ $
٧٣	١٣٩٣	عمان	٨١٠٨٩٠٠٠	مصنوعات ا زتیتان, که درجای دیگرگفته نشده ا ست.	٣٦	٣١٣،٣٩٠،٦٠٧ Rls.	١١،٨٢١ $
٧٤	١٣٩٣	عمان	٨٥٤٥٢٠٠٠	جاروبک های زغالی	٢١	٣١٢،٦١٥،٤٥٧ Rls.	١١،٩٤٧ $
٧٥	١٣٩٣	عمان	٩٠٢٤٩٠٠٠	ا جزا ءوقطعات ومتفرعات ماشینهاودستگاههابرا ی آزمایش خواص مکانیکی مواد ،مشمول ردیف ٩٠٢٤	٤٠	٣٠٧،٢٨٣،٥٩٦ Rls.	١١،٨١٨ $
٧٦	١٣٩٣	عمان	٨٤١٤٣٠٢٠	کمپرسورهای برودتی با گاز غیرفریونی (سازگار بالایه اوزون) با قدرت بیش از یک اسب بخار (٠/٧٥ کیلووا ت)	٤٠٠	٣٠٥،٠٢٤،٠٢١ Rls.	١١،٥٤٨ $

https://t.me/tephd

۷۷	۱۳۹۳	عمان	٤٠١٦٩٣٠٠	درزبند,وا شروسایر درزگیرهاا زکائوچوی ولکانیزه غیراسفنجی	٦٣	Rls ٢٧٤،٠٨٢،٠٩٩	$ ١٠،٤١٠
۷۸	۱۳۹۳	عمان	٨٥٠٧١٠٩٠	سایرانباره های برقی با سرب –ا سیدبرا ی به را ه اندا ختن موتورهای پیستونی بجز نوع سربسته	١٢	Rls ٢٦٧،٤٢٨،٩٠٣	$ ١٠،٤٤٤
۷۹	۱۳۹۳	عمان	٨٤١٤٩٠٩٠	سایرا جزا وقطعات تلمبه های هوا باخلاء,کمپرسورهای هوا یاگاز ,بادزنهاغیرمذکوردرجای دیگر	٣٥	Rls ٢٥٦،٩٠٦،٩٧٥	$ ٩،٨١٨
۸۰	۱۳۹۳	عمان	٣٩٢١١٩٩٠	ک ک ک سایر صفحه ها و ورق های نازک از سایر مواد پلاستیکی بجز مورد مصرف در صنایع سیم وکابل	١،٧٠٠	Rls ٢٣٢،٢٠٤،٢٤٥	$ ٨،٥٥٦
۸۱	۱۳۹۳	عمان	٨٦٠٩٠٠٠٠	کانتینرها(ا زجمله کانتینرهابرای ترا بری سیالات)مخصوص طراحی شده وتجهیز شده برا ی هرنوع وسیله حمل ونقل	٦،٠٧٠	Rls ٢٢٩،٣٠٤،٥٩٥	$ ٨،٧٣٥
۸۲	۱۳۹۳	عمان	٥٥١٢١١٠٠	پارچه های تاروپودباف سفیدشده یانشده, دا را ی ٨٥٪یابیشترا لیاف غیریکسره پلی ا ستر.	١٠٠	Rls ٢١٠،٦٧٨،٥٥٢	$ ٨،٢٦٢
۸۳	۱۳۹۳	عمان	٣٣٠٧٢٠٠٠	بوزداهای بدن و ضد ترشح عرق	٥،٣٧٠	Rls ٢٠٠،٩٥٨،١٩٢	$ ٧،٨٨٠
۸٤	۱۳۹۳	عمان	٨٥١٨٣٠٠٠	هدفون وگوشی (Earphone-headphone) حتی توام شده بایک میکروفون	٨٩	Rls ١٩٩،١٧٠،١٠٦	$ ٧،٥٩٨
۸٥	۱۳۹۳	عمان	٣٧٠١١٠٠٠	صفحه ها و فیلم های تخت حساس شده , برا ی ا شعه ا یکس , عکسبردا ری نشده	١١٢	Rls ١٦٦،٥٣٦،٦٦١	$ ٦،٤٠٥
۸٦	۱۳۹۳	عمان	٧٢٠٨٩٠٠٠	محصولات از آهن یافولادغیر ممزوج تخت یاگرم نوردشده ,باپهنای حدا قل ٦٠٠ mmغیرمذکوردرجای دیگر	٥،٧٦٦	Rls ١٥٣،٦٦٦،٧٤٦	$ ٥،٩٧٧
۸۷	۱۳۹۳	عمان	٨٥٠٤٣٢١٠	ترا نسفورماتور جریان به قدرت بیش از یک وحداکثر ١٦کیلو ولت آمپر غیر از ترانسفور ماتور دی الکتریک مایع	٥٧٣	Rls ١٥٢،٦٩١،٠٠٤	$ ٥،٧٥٦
۸۸	۱۳۹۳	عمان	٤٩٠١٩٩٠٠	کتاب, بروشور,جزوه ومطبوعات چاپ شده که درجای دیگر گفته نشده	٩٦٦	Rls ١١٨،٠٢٠،٥٢٥	$ ٤،٦٢٦
۸۹	۱۳۹۳	عمان	٨٤١١٩٩٩٠	--- سایر اجزاء وقطعات توربوجت ها یا توربوپراپلرها غیر از پره های ثابت ومتحرک توربین گازی	٣٠٠	Rls ١١١،٨٥٢،٩٩٩	$ ٤،٣٧٨
۹۰	۱۳۹۳	عمان	٨٤١٥٩٠٣٠	ا جزا وقطعات تعرفه ٨٤١٥٨٢	٢١٠	Rls ١٠٧،٤٣١،٣٢٢	$ ٤،٠٦٧
۹۱	۱۳۹۳	عمان	٨٥١١٨٠٩٠	سایردستگاههای برقی روشن کردن یابه راه	١٠	Rls ٩٣،٨٠٧،٥٠٥	$ ٣،٦٠٨

https://t.me/tephd

			انداختن موتورهای درونسوز احتراقی ودستگاههای قطع ووصل آنها، غیرمذکوردرجای دیگر				
۹۲	۱۳۹۳	عمان	سایر ماشین آلات ودستگاهها از صافی گذراندن یا تصفیه برای مایعات بجزموا ردمذکور	۸٤۲۱۲۹۹۰	۳٤	۹۲،٥٦٥،۷۱٥ Rls.	$ ۳،٦۰٥
۹۳	۱۳۹۳	عمان	اجزاء وقطعات دستگاههای مشمول ردیف ۸٥۳۱	۸٥۳۱۹۰۹۰	۱۱	۸۲،٦۳۲،۱۲۰ Rls.	$ ۳،۰۹۸
۹٤	۱۳۹۳	عمان	سایر فیوزها برای ولتاژ حداکثر ۱۰۰۰ولت ،غیر مذکور درجای دیگر	۸٥۳٦۱۰۹۰	٤۷	۸۲،٥٤٥،۱۷۲ Rls.	$ ۳،۱۳۲
۹٥	۱۳۹۳	عمان	لوا زم وا تصالات برا ی جوشکاری لب به لب از فولاد زنگ نزن.	۷۳۰۷۲۳۰۰	۱،۱۰۰	٥٥،۹٥۰،۰۸٤ Rls.	$ ۲،۱۹۹
۹٦	۱۳۹۳	عمان	بلبرینگ.	۸٤۸۲۱۰۰۰	۲٥	٥۲،۷۲۳،۰۰٦ Rls.	$ ۲،۰۲۸
۹۷	۱۳۹۳	عمان	سایر ترموکوبلکها	۹۰۳۳۰۰۲۰	۳	٥۱،۱۲۳،۲٥۳ Rls.	$ ۱،۹٦٦
۹۸	۱۳۹۳	عمان	سایر رله ها برای ولتاژ بیش از ٦۰ ولت، با جریان ۲ امپر یا بیشتر	۸٥۳٦٤۹۹۰	۲۲۱	٤۸،۸۰۲،۷۰٥ Rls.	$ ۱،۸۹۸
۹۹	۱۳۹۳	عمان	اجزاء وقطعات ردیف تعرفه ۸٤۲۷ غیر از اشیاء مشمول ردیف ۸٤۳۱۲۰۱۰	۸٤۳۱۲۰۹۰	۱۲	٤۱،٦۸٦،۹٦۹ Rls.	$ ۱،٦۲۸
۱۰۰	۱۳۹۳	عمان	سایر بغیر از انواع درب اتوماتیک طبقات اسانسور	۷۳۰۸۳۰۹۰	۲۸۰	۳٥،٦۳۰،۳٤٥ Rls.	$ ۱،۳٥۷
						مجموع کل: ۱،٤۰۱،۰۷۲،٤۷٤،۷۸٦ ریال	مجموع کل: ٥۹،۹۷۲،۸۲٦ دلار

ردیف	سال	کشور	شماره تعرفه	توضیحات تعرفه	وزن (کیلو گرم)	ارزش (ریال)	ارزش (دلار)
۱۰۱	۱۳۹۳	عمان	۸٤۱۸۹۹۹۰	سایرا جزا وقطعات یخچالها,فریزرهاووسایر تجهیزات سردکننده یامنجمدکننده به ردیفهای ۸٤۱۸۹۱۰۰و۸٤۱۸۹۹۱۰	۹۰	۲۹،٤۰٥،۷۲۳ Rls.	$ ۱،۱۲٤
۱۰۲	۱۳۹۳	عمان	۸٤۱۳۱۱۰۰	تلمبه های توزیع سوخت یاموا د روا ن کننده مورد استفاده درجایگاه توزیع بنزین	۹	۱۸،۸۱۹،۸۸۸ Rls.	$ ۷۳۲

			یادرتعمیرگاه				
۱۰۳	۱۳۹۳	عمان	۸۴۳۱۴۳۰۰	ا جزا ءوقطعات ماشین آلات سورا خ کردن زمین یاچاه کندن مشمول شماره فرعی۸۴۳۰۴۱یا۸۴۳۰۴۹	۱۰۰	۱۷،۲۶۵،۵۹۴ Rls.	۶۶۸ $
۱۰۴	۱۳۹۳	عمان	۸۲۰۷۵۰۹۰	ا بزارها برای سوراخ کردن مواد(بجزسنگ)به قطر بیش ا ز ۱,۵ mm	۶۰	۱۱،۲۷۶،۲۹۲ Rls.	۴۳۶ $
۱۰۵	۱۳۹۳	عمان	۸۴۱۳۱۹۰۰	تلمبه مایعات مجهزبوسیله ا ندا زه گیری یاطراحی شده برای تجهیز به یک وسیله ا ندا زه گیری , غیراز ردیف ۸۴۱۳۱۱۰۰	۲	۳،۹۱۸،۴۱۴ Rls.	۱۴۸ $
۱۰۶	۱۳۹۳	عمان	۸۵۲۸۵۱۹۰	مانیتور از نوع مورد استفاده در ماشین های داده پردازی ردیف ۸۴۷۱ غیر مذکور در جای دیگر	۹	۳،۷۸۳،۹۳۶ Rls.	۱۴۸ $
						مجموع کل: ۸۴،۴۶۹،۸۴۷ ریال	مجموع کل: ۳،۲۵۶ دلار

https://t.me/tephd

موافقت‌نامه‌ها و یادداشت تفاهم‌های همکاری فی ما بین ایران و عمان

مهم‌ترین موافقت‌نامه‌های امضا شده بین دو کشور ایران و عمان عبارتند از:

- موافقت نامه بازرگانی.
- موافت نامه تشویق و حمایت متقابل از سرمایه‌گذاری.
- موافقت نامه اجتناب از اخذ مالیات مضاعف.
- موافقت نامه تجاری دریایی.
- یادداشت تفاهم صندوق ضمانت صادرات ایران و صندوق ضمانت اعتبار صادراتی عمان.
- یادداشت تفاهم تشکیل شرکت مشترک سرمایه‌گذاری بین ایران و عمان.
- یادداشت تفاهم همکاری بین اتاق‌های بازرگانی دو کشور.
- یادداشت تفاهم لغو روادید برای گذرنامه های سیاسی، خدمات و هیات‌های رسمی دو کشور.
- یادداشت تفاهم بین سازمان بورس اوراق بهادار ایران و مرجع بازار سرمایه عمان.
- یادداشت تفاهم همکاری‌های گردشگری.
- موافقت نامه پنج جانبه کریدور ترانزیتی کالا میان ایران، عمان، ترکمنستان، ازبکستان و قطر
- یادداشت تفاهم مبارزه با مواد مخدر(www.tpo.ir).

https://t.me/tephd

❖ موافقت‌نامه همکاری‌های امنیتی و انتظامی (بی نام، گزارش سالیانه ایران و عمان زمستان ۱۳۹۰)

منابع پارس پژوهه

Abstract:

During last decades, Islamic Republic of Iran and Sultanate of Oman as the two regional actors (with clear differences in terms of potential and regional weight) have had stable and constructive relation. From the viewpoint of Iran, making a relation with Oman is an efficient instrument to making a gap in Arabic front and to balance the threat of Saudi-Arabia. Furthermore, developing a relation with Oman is an effective step for Iran to achieve regional identification for Iran's regional power. On the other side, making a relation with Iran is a unique opportunity for Oman to gain economic interests (especially in energy era) and achieve regional prestige (as an independent actor and mediator). In sum, Iran and Oman relation is a expanding and constructive one that regarding Iran's new foreign policy strategy (making a

https://t.me/tephd

better relation with neighbors) have been gained more importance in Iran's regional policy. According to this explanation, the study was designed to address the main demand including the dominations of convergence and divergence in the relationships between Islamic Republic of Iran and Sultanate of Oman. Therefore, to answer this demand main hypothesis declared that geopolitics/ geostrategic situation of both mentioned countries and importance economic cooperation, essential security needs are main elements in convergence and regional commitments of the Sultanate of Oman in the Persian Gulf Cooperation Council and bilateral relationship between Oman and the USA/ Israel are the main elements in divergence in the relationships between Islamic Republic of Iran and Sultanate of Oman.

Key words: Islamic Republic of Iran- Oman- Regional Power- Regional Identification- Prestige-Balance of Threat.

منابع پارس پژوهه

دانشگاه علامه طباطبائی

https://t.me/tephd

A Thesis Submitted for the Degree of Msc in Regional Studies (Persian Gulf Studies)

Title

Survey of Aspects of Convergence and Divergence in Relationship of Islamic Republic of Iran and Sultanate of Oman

Supervisor

Dr. Morteza Nourmohammadi

Advisor

Dr. Asghar Jafari Valdani

By

Seyed Vahid Hosseini Kia

February 2015

منابع پارسی پژوهه